

การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

นางสาวธนวรรณ กัมมารเจษฎากุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6108-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CONTENT ANALYSIS ON HEALTH IN THAI NEWSPAPERS

Miss Tanawan Kumarnjesadakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6108-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
โดย นางสาวธนวรรณ กัมมารเจษฎากุล
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

ธนวรรณ กัมมารเจษฎากุล : การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวัน
ภาษาไทย(THE CONTENT ANALYSIS ON HEALTH IN THAI NEWSPAPERS)
อ. ที่ปรึกษา : รศ.อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต, 140 หน้า. ISBN 974-17-6108-2

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา แหล่งข้อมูล รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ และบทบาทในการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และมติชน ตลอดจนศึกษาปัจจัยในการเลือกประเด็นเพื่อนำเสนอเนื้อหาสุขภาพและการเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของบรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์เป็นแนวทางในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) หนังสือพิมพ์เดลินิวส์เสนอเนื้อหาสุขภาพในปริมาณความถี่มากที่สุด รองลงมาคือ ข่าวสด มติชนและไทยรัฐ โดยเนื้อหาสุขภาพที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอมากที่สุดคือ พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมากที่สุด หนังสือพิมพ์เดลินิวส์เสนอเรื่องเพศสัมพันธ์มากที่สุด ส่วนหนังสือพิมพ์ข่าวสดและมติชนเสนอพฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรคมากที่สุด

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาสุขภาพในรูปแบบของข่าวมากที่สุด รองลงมาคือรูปแบบคอลัมน์ประจำและบทความ ตามลำดับ

แหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับใช้มากที่สุดคือ แหล่งจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ รองลงมาคือบุคคลไม่ระบุสังกัดและโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ตามลำดับ

2) หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีบทบาทเป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้มากที่สุดในการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพ และมีบทบาทเป็นผู้ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุนน้อยที่สุด

3) หัวหน้าข่าวสาธารณสุขมีปัจจัย 3 ปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับนำเสนอเนื้อหาสุขภาพลงหนังสือพิมพ์ ได้แก่ 1 ความรู้ นวัตกรรมใหม่ด้านสุขภาพ 2 ความน่าสนใจของเนื้อหา 3 สภาพแวดล้อมช่วงเวลานั้นที่มีผลต่อเรื่องสุขภาพ

4) การเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์มี 2 วิธี คือ 1. เลือกแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ 2. เลือกแหล่งที่มีข้อมูลให้

ภาควิชา .....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา .....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา .....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

468 50735 28 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD : CONTENT ANALYSIS / THAI NEWSPAPERS / HEALTH / HEALTH KNOWLEDGE

TANAWAN KUMMARNJESADAKUL : THE CONTENT ANALYSIS ON HEALTH IN THAI

NEWSPAPERS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. UBOLWAN PITIPATTANACOSIT 140 pp.

ISBN 974-17-6108-2

The objectives of this research are to study the types, the amount, the sources, the patterns and the newspapers' s role of presentation of health content, the factors of health issues selection, and editor's source selection of health content in 4 Thai newspapers, which are Thairat, Dailynews, Khawsod and Matchon. The content analysis and formal interview were used to collect data.

The research findings are as follows :

1) The amount of health content on disease preventive behaviour in risky contaminated situation presented most was Dailynews, Khawsod, Matchon and Thairat, respectively.

In terms of types of content which were foreign researches on health, sex, and disease preventive behavior were presented most in Thairat, Dailynews, Khawsod, and Matchon, respectively.

In terms of pattern of health content presentation, news, daily columns, and articles were presented most in the 4 Thai daily newspapers, respectively.

As for the sources of health content, the most 3 sources were the Ministry of Public Health, individuals and governmental or private hospital, respectively.

2) Thai newspapers have the most role of informing and giving health knowledge to their readers. On the other hand, they have the least role of presenting their critical opinion and support.

3) The selection of health issues were three factors : health innovation knowledge, interesting content, and environment impact on health at a period of time.

4) The selection of the use of sources of health content were from health experts, and any sources, which can give them information.

Department ..... Student 's signature.....

Field of study ..... Advisor 's signature.....

Academic year ..... Co-advisor 's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒน์-โฆสิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งให้คำแนะนำต่างๆที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆและสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์แบบมากที่สุด พร้อมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร. จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่าน เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆที่มีค่าต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และสามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพต่อไปในอนาคตได้

ขอขอบพระคุณ ท่านหัวหน้าฝ่ายข่าวและผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ , เดลินิวส์ , ข่าวสด และมติชน คือ คุณฐิติวรรณ ไสวแสนยากร , คุณสุวัฒน์ บุญชาญ , คุณองอาจ สุวรรณโชติ และคุณสุรณีย์ แสงเพ็ญ ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนที่สำคัญตลอดระยะเวลาของการศึกษาวิจัยพร้อมทั้งให้รอยยิ้มที่เป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดการสัมภาษณ์

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมชาย คุณแม่ดวงใจ และพี่แพนด้าที่ให้กำลังใจลูกและน้องสาวคนนี้ มาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในสาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ที่คอยให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจให้กันจนถึงวันที่ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จ อีกทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดทุกที่ที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลในหนังสือพิมพ์ซึ่งทุกคนให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ปัญหาคำถามวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	10
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนา.....	11
อิทธิพลของสื่อมวลชน.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 ระเบียบวิธีวิจัย	
การวิเคราะห์เนื้อหา.....	45
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	45
ขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง.....	46
ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา.....	46
การเก็บข้อมูล.....	47

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา.....	47
การทดสอบเครื่องมือ.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การนำเสนอข้อมูล.....	51
การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ.....	52
4 ผลการวิจัย.....	53
ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหา.....	54
การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์.....	81
5 การสรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	96
การอภิปรายผลการวิจัย.....	100
ปัญหาที่พบในการวิจัย.....	108
ข้อเสนอแนะทั่วไปในการวิจัย.....	108
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	109
รายการอ้างอิง.....	110
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก.	
แบบวิเคราะห์เนื้อหา.....	118
ภาคผนวก ข.	
ประวัติโดยสังเขปผู้ให้สัมภาษณ์.....	123
คำถามสัมภาษณ์.....	124
ภาคผนวก ค.	
ตัวอย่างประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพ.....	125
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	54
2 แสดงปริมาณเนื้อหาที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	55
3 แสดงปริมาณความถี่ของประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอ.....	56
4 แสดงปริมาณความถี่ของประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพจำแนกย่อยตามประเภทเนื้อหา 12 ประเภท...	58
5 แสดงประเภทเนื้อหาจำแนกย่อยที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุด 5 ลำดับแรก จำแนกตามหนังสือพิมพ์.....	62
6 แสดงปริมาณความถี่ของโรคที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	64
7 แสดงรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ.....	66
8 แสดงประเภทของแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	68
9 แสดงประเภทแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรก.....	70
10 แสดงบทบาทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ.....	72
11 แสดงปริมาณความถี่ของการจัดตำแหน่งเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้าหนังสือพิมพ์จำแนกตามชื่อฉบับ.....	74
12 แสดงปริมาณความถี่ของการจัดวางตำแหน่งเนื้อหาด้านสุขภาพบนหน้าหนังสือพิมพ์จำแนกตามชื่อฉบับ.....	75
13 แสดงปริมาณความถี่ของความยาวของเนื้อหาด้านสุขภาพ จำแนกตามหนังสือพิมพ์.....	76
14 แสดงปริมาณความถี่ของภาพประกอบเนื้อหา จำแนกตามชื่อฉบับ.....	77
15 แสดงปริมาณเนื้อหาด้านสุขภาพที่ปรากฏในแต่ละวัน จำแนกตามชื่อฉบับ.....	78

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แสดงปัจจัยในการเลือกประเด็นเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์.....	84
2 แสดงการเลือกแหล่งข้อมูลในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์.....	90

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานคร เคยได้ชื่อว่าเป็นเมือง “เวนิชตะวันออก” มีแม่น้ำลำคลองหลายสาย รมเย็น สดชื่น เป็นที่เชิดหน้าชูตาของเมืองไทย มาถึงวันนี้ มีแต่มลภาวะเป็นพิษ น้ำเน่าเสียเกือบทุกคูคลอง ไม่เว้นแม้แต่แม่น้ำเจ้าพระยา อีกทั้งมีอากาศเป็นพิษ การจราจรที่แออัดคับคั่ง และอุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยไม่ได้เกิดจากการวางแผนที่ดี ขาดสวนสาธารณะ และสวนสุขภาพ ตรงกันข้าม กลับมีสถานเจริญรมย์ แหล่งอบายมุข สื่อยั่วยุ และศูนย์การค้า ซึ่งผลที่ตามมา คือ การมีสุขภาพทั้งทางกายและใจที่ไม่ดี

นอกจากนี้ราวปี พ.ศ. 2503 ประเทศไทยได้มีการนำเอาความทันสมัยเข้ามาในประเทศ อาทิ เครื่องจักรกลในการผลิตทางด้านอุตสาหกรรม จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมไทยตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเป็นไปในทิศทางลบ มีผลทำให้ผู้คนสนใจแต่เรื่องวัตถุนิยม แข่งขันกันทั้งในการเรียนและการทำงาน ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่การเกิดโรคต่างๆ อาทิ โรคเครียดจากความวิตกกังวล โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง และมีโอกาสเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยต่างๆอีกมากมาย รวมไปถึงการตาย (สันทัต เสริมศรี , 2539 : 29)

ด้วยเหตุนี้งานด้านสาธารณสุขจึงต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการให้บริการสุขภาพ โดยมีการเอาเครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้ามาใช้เพื่อประสิทธิภาพในการรักษาโรคต่างๆที่เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งการนำเอาเครื่องมือด้านการรักษาโรคที่ทันสมัยมาใช้มากขึ้น ทำให้งบประมาณด้านสาธารณสุขของรัฐสูงขึ้น ทางโรงพยาบาลต่างๆระบุดำรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้หมายความว่า สุขภาพของประชาชนจะดีขึ้นตามไปด้วย หากแต่คนไทยต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น

ทางสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขมีข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพว่า คนไทยต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้กว่าปีละ 2 แสนล้านบาท โดยมีอัตราเพิ่มกว่าร้อยละ 10 ต่อปี เงินจำนวนนี้ชาวบ้านต้องจ่ายเองกว่าร้อยละ 70 จากงบประมาณของรัฐไม่ถึงร้อยละ 30 ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายจะมีจำนวนมหาศาลแต่ผลตอบแทนด้านสุขภาพยังคงต่ำอยู่ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ , 2543)

ดังนั้นแนวทางการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของรัฐในปัจจุบันมีความพยายามที่จะสร้าง ภาวะสุขภาพอนามัยให้ประชาชนคนไทยได้ลดค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพลง นั่นคือ การส่งเสริมให้ ประชาชนเห็นความสำคัญในการรักษาสุขภาพด้วยตนเอง (self-care) เพราะเรื่องสุขภาพนั้นมีใช่ เรื่องที่ผูกขาดอยู่กับโรงพยาบาล ยา เครื่องมือแพทย์ การผ่าตัด แพทย์ พยาบาล หรือกระทรวง สาธารณสุขเท่านั้น

จากการส่งเสริมของภาครัฐที่ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการรักษาสุขภาพตนเองจึง นำไปสู่ “แนวคิดการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง” แนวคิดนี้เป็นกระบวนการดูแลตนเองในด้านสุขภาพ ซึ่งคนธรรมดาสามัญ(Lay person) สามารถกระทำการได้อย่างจริงจังเพื่อตนเอง หรือเพื่อผู้อื่น ใน อันที่จะ (1) ป้องกันโรค วินิจฉัยตนเอง หรือ รักษาตนเอง (2) ส่งเสริมสุขภาพเพื่อเป็นการเสริม หรือ ชดเชยสำหรับแหล่งทรัพยากรอื่นๆ (NCHSR ,1975 อ้างใน ระเด่น หัสดี ,2536 : 57)

ลักษณะพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพด้วยตนเองอาจมองได้จากแง่มุมต่างๆ สำหรับแนวคิด ในเชิงชีววิทยา ประกอบด้วยกลุ่มพฤติกรรม ได้แก่

- (1) การดูแลสุขภาพด้วยตนเองในภาวะปกติ เพื่อให้การดำรงชีวิตเป็นปกติสุข
- (2) การดูแลสุขภาพตนเองตามพัฒนาการทางร่างกายของบุคคล ในแต่ละระยะของวงจรชีวิต ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ระยะเวลาทารก จนถึงวัยชรา
- (3) การดูแลสุขภาพด้วยตนเองเมื่อเกิดการเจ็บป่วย อันเป็นภาวะที่เบี่ยงเบนไปจากความเป็น ปกติสุข (วิทศน์ จันทรโพธิ์ศรี , 2533 และ มัลลิกา มัติโก ,2530)

การเปลี่ยนแนวคิด “สุขภาพที่ดีเป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการ” มาเป็น “การดูแลสุขภาพด้วย ตนเอง” แทนนั้น สอดคล้องกับงานสาธารณสุขขั้นมูลฐาน ที่ให้แนวคิดที่สำคัญว่า “คืนสุขภาพให้แก่ ประชาชน” สุขภาพในที่นี้ หมายถึง สุขภาวะทางกาย ทางจิตใจ และทางสังคม เพื่อให้ประชาชน ดูแลสุขภาพของตนเองให้มากขึ้น เป็นการลดการพึ่งพาบริการสาธารณสุข อันนำไปสู่ความสำเร็จ ของการพัฒนางานด้านสาธารณสุข

อนึ่งการดูแลสุขภาพตนเองมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี อาทิ การเลือกรับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การพักผ่อนให้เพียงพอ การทำ จิตใจให้แจ่มใสอยู่เสมอ เดินทางไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ตลอดจนการ เปิดรับสื่อต่างๆที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับนโยบายทางด้านสาธารณสุข โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ พัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชน ด้วยการกำหนดแนวนโยบายที่มุ่งส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพอนามัยดีถ้วนหน้า มีความรู้ มีความเข้าใจ และความสามารถในการป้องกันโรค ตลอดจนดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อมวลชน เพื่อให้สื่อมวลชนขยายโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ถูกต้องของประชาชนซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม อีกทั้งต้องมีการดำเนินการ เพื่อให้คนไทยทุกคนเห็นความสำคัญของการสร้างพฤติกรรมที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี และป้องกันมิให้เจ็บป่วย

อีกทั้งระบบการศึกษาจำเป็นต้องสอดแทรกความรู้ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกต้องให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นวัฒนธรรมของการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องสุขภาพ สร้างฐานการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนขึ้นเอง เพื่อให้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยสื่อและโครงสร้างการสื่อสารที่มีอยู่ในสังคมไทยให้เป็นประโยชน์สูงสุด

ด้วยเหตุนี้ ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงนำระบบสื่อมวลชนมาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพเนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสถาบันที่สำคัญและมีอิทธิพลในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ไปสู่ประชาชนจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งยังมีบทบาทในการให้ความรู้ ความคิด ให้ข้อมูลข้อเท็จจริง โน้มน้าวใจ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ สื่อมวลชน กลายเป็นความหวังของผู้ส่งสารที่จะใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารของตนไปยังกลุ่มผู้รับสาร ในขณะที่ผู้รับสารก็สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ และเลือกแหล่งสารได้มากยิ่งขึ้น

จากการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร “ประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ” เป็นประเด็นหนึ่งที่ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยสื่อมวลชน (อัษฎนี วิชาภัย บุญนาค, 2540 : 17) ไม่ว่าจะ เป็นสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ ฯลฯ

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิต เป็นอยู่ของมนุษย์ คนเราสามารถทราบข่าวสาร เหตุการณ์ และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็น เรื่องใกล้ตัว หรือไกลตัวจากหนังสือพิมพ์นั่นเอง

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่ใช้ในด้านการสาธารณสุขโดยจะมีการนำเสนอข่าว บทความ ที่เกี่ยวกับสุขภาพ หรือมีการสอดแทรกข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยไว้เสมอ สารที่ปรากฏ ออกมามักจะจูงใจและเรียกความสนใจจากผู้อ่านได้มากเพราะส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอเรื่อง ใกล้ตัว ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ตลอดจน สร้างความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติตนในเรื่องที่ เกี่ยวกับสุขภาพซึ่งเป็นประเด็นที่ใกล้ตัวคนทุกคน อาทิ การเพิ่มความระมัดระวังในการกินไก่ในช่วง ที่มีไข้หวัดนกระบาด ซึ่งก็นับว่าเป็นการสอดแทรกข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพเอาไว้ในข่าวด้วย

หนังสือพิมพ์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคน ในสภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสบการณ์ เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น มีทัศนคติที่ดีในด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญในฐานะที่หนังสือพิมพ์เป็น สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์

สเปคเตอร์ (Spector) นักนิเทศศาสตร์ชาวอเมริกัน ให้ความเห็นว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการส่งเสริมการยอมรับนวัตกรรม ทำให้ประเทศสามารถให้บริการด้านการศึกษาแก่ประชาชนได้ดีขึ้น ตลอดจนส่งเสริมทัศนคติ นิสัย และทักษะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศของประชาชน (เสถียร เษย ประทับ , 2536 : 31) กล่าวคือ การที่หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย แก่ประชาชน ถือเป็น การให้ความรู้ ส่งเสริมทัศนคติที่ดี มีแนวทางการประพฤติปฏิบัติ อันนำไปสู่ มาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นบทบาทของสื่อมวลชนที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาทางสังคม และประเทศชาติต่อไป

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทในการพัฒนาความรู้ ให้กับประชาชน ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสื่อหนังสือพิมพ์ในการทำหน้าที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพ อนามัย ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนกำลังให้ความสนใจเนื่องจาก สุขภาพเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวคนเรามากที่สุด นอกจากนี้สื่อมวลชนต่างๆ ในปัจจุบันเริ่มสร้างกระแสใน เรื่องสุขภาพโดยนำเสนอทั้งแนวทางในการป้องกันโรค และดูแลรักษาสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือพิมพ์จะเป็นสื่อที่มีบทบาทในการให้ความรู้และแจ้งข้อมูลข่าวสารได้อย่างละเอียด ชัดเจน

ดังนั้นผู้วิจัย จึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์ สืบเนื่องจากงานวิจัยเรื่องสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อสุขภาพของ กระทรวงสาธารณสุขผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัย ในหัวข้อเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย “ ซึ่งจะวิเคราะห์ เกี่ยวกับ ประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา แหล่งข้อมูล และรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา ด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งจะศึกษาเกี่ยวกับว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการนำเสนอเรื่อง เกี่ยวกับสุขภาพอย่างไรบ้าง ตลอดจนศึกษาปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับนำเสนอเนื้อหา ด้าน สุขภาพของบรรณาธิการข่าวหรือผู้สื่อข่าวสาธารณสุข และการเลือกใช้แหล่งข้อมูลว่าจะใช้จาก แหล่งใด เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์เนื้อหา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและการปรับปรุงแนวทาง ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่ จะนำข้อมูล ข่าวสารต่างๆไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา แหล่งข้อมูลและรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเกิดพัฒนาการทางด้านสุขภาพอนามัย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยของบรรณาธิการข่าวสายสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
4. เพื่อศึกษาการเลือกแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยใช้ในการนำเสนอเรื่องสุขภาพอนามัย

ปัญหานำวิจัย

1. หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา แหล่งข้อมูล และรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยเป็นอย่างไร
2. หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีบทบาทต่างๆในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยอย่างไร
3. อะไรคือปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยของบรรณาธิการข่าวสายสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
4. หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีการเลือกแหล่งข้อมูลในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาในครั้งนี้จะวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยของคนจากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุด 4 อันดับแรกในประเทศไทย ระยะเวลาในการศึกษา จะเริ่มศึกษาตั้งแต่ฉบับประจำวันที่ 1 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2547 ระยะเวลาในการศึกษา 6 เดือน

นิยามคำศัพท์

การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ปรากฏในเนื้อหา(Manifest Content) ด้วยวิธีการจัดประเภทข้อมูล (Typological Analysis) ว่าเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพประเภทใด

เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง เนื้อหาที่เป็นข้อมูล ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ รวมไปถึงการป้องกัน รักษา ดูแลสุขภาพอนามัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนกิจกรรม บริการต่างๆเพื่อสุขภาพและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพของคน

ประเภทของเนื้อหาสุขภาพ หมายถึง ข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งประเภทได้ 12 ประเภท (สามสิบประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9, 2545 : 730-731) ดังนี้

1. ข้อมูลสถานะสุขภาพประชาชน ได้แก่ การเจ็บป่วยและการตายตามเพศ อายุ และด้วยสาเหตุต่างๆ สภาวะโภชนาการในเด็ก ภาวะสุขภาพที่ดี ภาวะทันตสุขภาพ ฯลฯ ซึ่งข้อมูลประเภทนี้จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาสุขภาพ

2. ข้อมูลกิจกรรมสาธารณสุข เช่น การฝึกอบรม การให้สุขศึกษา การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค การให้บริการตรวจสุขภาพ การตรวจวิเคราะห์ต่างๆ เช่น ในอาหารและสิ่งแวดล้อมอนามัยโรงเรียน การวางแผนครอบครัว ข้อมูลเหล่านี้ใช้เพื่อประเมินการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

3. ข้อมูลด้านทรัพยากรสาธารณสุข เช่น บุคลากรประเภทต่างๆในระบบสาธารณสุข และการกระจายของบริการสาธารณสุขและการแพทย์ต่างๆ ใช้ประโยชน์เพื่อประเมินความครอบคลุมของบริการสาธารณสุขที่ให้แก่ประชาชน และความพอเพียงของทรัพยากรสาธารณสุข

4. ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ เช่น การดูแลสุขภาพตนเอง การป้องกันโรคในภาวะที่เสี่ยงต่อโรค การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ การติดสารเสพติดต่างๆ การอมลูกอม ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน

การดูแลสุขภาพตนเองจำแนกได้ (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ , 2533 :51) ดังนี้

4.1) การดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ เป็นพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองและสมาชิกในครอบครัวให้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ เป็นพฤติกรรมที่ทำในขณะที่มีสุขภาพแข็งแรง 2 ลักษณะ คือ

4.1.1 การดูแลสุขภาพส่งเสริมสุขภาพ คือพฤติกรรมที่จะรักษาสุขภาพให้แข็งแรงปราศจากความเจ็บป่วย สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขและพยายามหลีกเลี่ยงจากอันตรายต่างๆ ที่จะส่งผลต่อสุขภาพ เป็นสิ่งที่ทำอย่างสม่ำเสมอในขณะที่สุขภาพแข็งแรง เช่น การนอนหลับอย่างเพียงพอ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกาย การไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การไม่สูบบุหรี่ การรักษาความสะอาดของร่างกาย หลีกเลี่ยงอากาศที่เป็นพิษ เป็นต้น

4.1.2 การป้องกันโรค เป็นพฤติกรรมที่ทำโดยมุ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บป่วยหรือโรคต่างๆ เช่น ไปรับภูมิคุ้มกันโรค ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การป้องกันโรคเบื้องต้นเป็นการป้องกันความรุนแรงของโรค การป้องกันที่มุ่งขจัดโรคให้หมดไปก่อนที่อาการของโรคจะรุนแรงมากขึ้น การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมีเป้าหมายต้องการยับยั้งการแพร่กระจายของโรคจากผู้ป่วยไปสู่คนอื่น ๆ

4.2) การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย เป็นพฤติกรรมดูแลสุขภาพ รักษาตนเองเมื่อรู้ว่าตนเจ็บป่วย ซึ่งอาจตัดสินใจด้วยตัวเองหรือจากครอบครัว อาทิ การเข้ายา การไปพบแพทย์ รวมทั้งการรักษาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

5. ข้อมูลประชากรและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ประชากรตามอายุ เพศ และสถานที่ต่างๆ (จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน) มลภาวะเป็นพิษอาทิ มีสารเคมีเจือปนในอาหารและน้ำ ข้อมูลเหล่านี้ใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการคำนวณอัตราการเกิดโรค รวมทั้งคาดคะเนแนวโน้มของสภาวะการเปลี่ยนแปลงในโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ

6. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของบริการสาธารณสุขและความรู้สึกของประชาชนต่อบริการต่างๆ ใช้เพื่อประเมินผลการจัดบริการและประเมินการตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน

7. ข้อมูลการเงินเพื่อสุขภาพโดยใช้ระบบบัญชีสุขภาพแห่งชาติ (national health account) เป็นข้อมูลแสดงภาพของการใช้จ่ายเงินด้านสุขภาพทั้งการใช้จ่ายโดยองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมถึงการใช้จ่ายที่เกิดจากประชาชนโดยตรง

8. ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพทั่วไป ได้แก่ ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรต่อสุขภาพ โทษและอันตรายของสิ่งเสพติด ความรู้เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุและอาการของโรค ตลอดจนการปรุงอาหารและการเลือกอาหาร และผักผลไม้ที่ปลอดภัยในการบริโภค
9. ข้อมูลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ทั้งที่วิจัยโดยชาวไทยและชาวต่างชาติ
10. ข้อมูลสถานการณ์โรคระบาดต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
11. ข้อมูลด้านสุขภาพจิตและจิตวิทยา ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพจิตให้ดี ปัญหาทางสุขภาพจิตซึ่งมีผลต่อสุขภาพร่างกาย
12. ข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ เรื่องการมีเพศสัมพันธ์และอวัยวะเพศ การแนะนำสถานที่ อาหารเพื่อสุขภาพ ความเชื่อด้านสุขภาพ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการรักษา บุคคลกลุ่มต่างๆกับสุขภาพ เป็นต้น

รูปแบบของเนื้อหา หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในรูปแบบของ ข่าว คอลัมน์ประจำ คอลัมน์จร คอลัมน์ตอบจดหมาย บทความทั้งที่อยู่ในคอลัมน์ประจำและคอลัมน์จร และโฆษณาแฝง

โฆษณาแฝง หมายถึง เนื้อหาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพโดยมีชื่อของหน่วยงานหรือบริษัท ตลอดจนชื่อตราสินค้าในข้อความนั้น หรือแสดงโลโก้ทำยข้อความโฆษณานั้น เพื่อแสดงภาพลักษณ์ของหน่วยงาน

ปริมาณของเนื้อหา หมายถึง ความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาโดยนับเป็นจำนวนชิ้น และจำนวนเนื้อที่ของเนื้อหาที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์โดยวัดเป็นคอลัมน์นิ้ว

หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย หมายถึง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน

บทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย หมายถึง บทบาทในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพใน 4 ลักษณะ (จิตสุดา ฐปงาม ,2536) ดังนี้

1. เป็นแหล่งแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ความรู้ จะเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพโดยแจ้งเป็นข้อมูลทั่วไปหรือความรู้ไม่แสดงความคิดเห็นของผู้เสนอข่าว
2. เป็นผู้ให้ความคิดเห็นเชิงสนับสนุนหรือเชิงวิพากษ์วิจารณ์ จะเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพที่มีความคิดเห็นของผู้เสนอข่าวแบบสนับสนุนหรือมีความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล
3. เป็นช่องทางให้มีการสื่อสารกลับ จะเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อความจากบุคคลภายนอก เช่น คอลัมน์ตอบจดหมาย
4. เป็นผู้นำเสนอวิธีการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติตัว ซึ่งมีวิธีการในการปฏิบัติได้ด้วยโดยบทบาทนี้เองจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดพัฒนาการทางด้านสุขภาพอนามัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจศึกษาวิเคราะห์เรื่องสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันได้ โดยผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นถึงภาพรวมในการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในปัจจุบันว่ามีเนื้อหาสุขภาพประเภทใด รูปแบบในการนำเสนอ ปริมาณในการนำเสนอ รวมถึงปัจจัยในการเลือกเนื้อหาสำหรับนำเสนอของบรรณาธิการข่าวสายสาธารณสุข
2. เพื่อให้บรรณาธิการข่าวหรือผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุขนำข้อมูลจากงานวิจัยไปเป็นแนวทางในการพิจารณา ปรับปรุง เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ ให้มีประโยชน์ต่อผู้อ่านให้มากที่สุด
3. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สื่อมวลชนแขนงต่างๆ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของคนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาด้านสาธารณสุขที่มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนมี “สุขภาพดีถ้วนหน้าในปี 2543” เป็นต้นไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย” มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี ได้แก่

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนา
- 2) อิทธิพลของสื่อมวลชน
- 3) แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์
- 4) แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา
- 5) แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ

ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนา

สังคมปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ในแง่ของประชาชนก็มีมากขึ้น การดำเนินชีวิตของคนเราต้องอาศัยเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เมื่อมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น การสื่อสารมวลชนจึงเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน

สื่อมวลชน(mass media)เป็นสถาบันทางสังคมที่เกิดขึ้น และมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนในเรื่องการสื่อสาร ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยทั่วไป

แฮโรลด์ ลาสเวลล์ (Harold Lasswell) กล่าวถึงหน้าที่ 3 ประการของสื่อมวลชน ดังนี้ (อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน , 2540 : 137)

1. สอดส่องระวังระวังเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (surveillance of the environment) หมายถึง การแสวงหาข่าวสาร และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม
2. ประสานส่วนต่างๆในสังคมเพื่อแสดงปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งแวดล้อม (correlation of the parts of society in responding to the environment) หมายถึง สื่อมวลชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดเป็นข่าวเป็นการวิเคราะห์นั่นเอง หรือเสนอแนะว่าควรทำอย่างไร
3. ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นหลังๆ (transmission of the social heritage from one generation to the next) หมายถึง การเผยแพร่ความรู้ ค่านิยม บรรทัดฐานของสังคมไปสู่สมาชิกในสังคม

ซึ่งหน้าที่ของสื่อมวลชนตามแนวคิดของ แฮโรลด์ ลาสเวลล์ นั้นคล้ายคลึงกับหน้าที่ 4 ประการของสื่อมวลชนตามแนวคิดของ วิลเบอร์ แชรรัมม์ และ ชาร์ลส์ อาร์ ไวท์ (Wilbur Schramm & Charles R. Wright) ซึ่งกล่าวถึงหน้าที่ 4 ประการของสื่อมวลชน ดังนี้ (อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน , 2540 : 137)

1. การรายงานข่าวหรือการแจ้งข่าว (news reporting or informing)
2. การชักจูงใจ (persuasion)
3. การให้การศึกษ (educational function)
4. การให้ความบันเทิง (entertainment)

สเปคเตอร์ (Spector) เห็นว่าสื่อมวลชนมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดังนี้ (อ้างถึงในเสถียร เขยประทับ , 2536 :31)

1. ทำให้เกิดการคาดหมายในด้านต่างๆ เช่น ด้านวัตถุ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านจริยธรรม
2. ช่วยสร้างและรักษาสถาบันที่สนับสนุนพฤติกรรมที่ทันสมัย

3. ส่งเสริมการยอมรับนวัตกรรม
4. ทำให้ประเทศสามารถ ให้บริการด้านการศึกษแก่ประชาชนได้ดีขึ้น
5. ส่งเสริมทัศนคติ นิสัย และทักษะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศของประชาชน

เดวิสสัน 1965 (Davison 1965) กล่าวถึงบทบาทในการพัฒนาของสื่อมวลชนดังต่อไปนี้ (อ้างถึงในเสถียร เขยประทับ , 2536 :31)

1. ช่วยสร้างประเทศชาติขึ้นมาจากสิ่งที่เป็นในทางภูมิศาสตร์
2. เชื่อมกระบวนการต่างๆที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา อาทิ การศึกษา สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ และสร้างความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นชาติเดียวกัน
3. ช่วยสร้างผู้นำใหม่
4. เร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรมในที่สุด
5. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง
6. ช่วยให้ประชาชนสนับสนุนโครงการพัฒนา โดยให้หวังว่าพวกเขาจะมีชีวิตที่ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่าสื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Information function) โดยสื่อจะค้นหาข้อมูลข่าวสารต่างๆทุกด้านที่เกิดขึ้นเพื่อรายงานให้คนในสังคมได้รับทราบ อาจเกี่ยวกับความเป็นไปหรือความเคลื่อนไหวต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนา
2. การชักจูงใจ (persuasion function) โดยสื่อจะทำหน้าที่ในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของคนในสังคมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน และก่อให้เกิดความสามัคคีในที่สุด
3. การให้ความรู้ (knowledge function) สื่อให้ข่าวสารที่เป็นความรู้ ตลอดจนสอนให้รู้หนังสือกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เพื่อเป็นการเตรียมคนให้พร้อมทั้งสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือสังคมสมัยใหม่
4. การให้ความบันเทิง (entertainment function) สื่อให้ความบันเทิง โดยการนำเสนอละคร สารคดี หรือแม้กระทั่ง ดนตรี เพื่อความสนุกสนานและผ่อนคลายความตึงเครียดของคนในสังคม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยเริ่มมาจากประชาชน ในประเทศที่สนใจเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆและนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิ เรื่องสุขภาพอนามัยซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวคนเรามากที่สุด เป็นต้น บทบาทของ “สื่อมวลชน” ในฐานะผู้ผลักดันให้เกิดการพัฒนา โดยแนวคิดเกี่ยวกับสื่อเพื่อการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ระดับบุคคล สถาบัน สังคม วิธีการดำรงชีวิต วิธีการทำมาหากิน ไปจนถึงระดับสังคม จากลักษณะที่สังคมเป็นอยู่ ให้ก้าวไปสู่การเป็นสังคมตามแบบอย่างตะวันตก เป็นแนวคิดซึ่งมุ่งการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่นวัตกรรมเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนให้เกิดความทันสมัยไปตามกาลเวลา ทำให้สังคมมีความทันสมัยทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศได้ในที่สุด

อิทธิพลของสื่อมวลชน

สถาบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันสังคมสถาบันหนึ่ง ทำให้การดำเนินกิจการของสถาบันสื่อมวลชนมีผลกระทบต่อสังคม และสมาชิกของสังคม อย่างไรก็ตาม ในสังคมยังมีสถาบันอื่นๆอีกมากมาย นอกเหนือจากสถาบันสื่อมวลชน ดังนั้นอิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อสังคมและประชาชน จึงเป็นอิทธิพลที่เงื่อนไข และขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน ประเภทต่างๆที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมด้านต่างๆ ของประชาชน ผลการวิจัยปรากฏออกมาในลักษณะใกล้เคียงกัน สรุปผลได้ดังต่อไปนี้ (ปรมะ สตะเวทิน ,2540 : 141-145)

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้นเป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่างๆที่สกัดกั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ปัจจัยเหล่านั้นได้แก่

1.1 การมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions) ซึ่งผู้รับสารของสื่อประกอบไปด้วยประชาชนที่มีการติดต่อกัน และประชาชนเหล่านี้ยังเป็นสมาชิกของสถาบันสังคมต่างๆ จึงทำให้พวกเขามีทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม และความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อน เมื่อบุคคลได้สัมผัสกับสื่อมวลชนเขาก็จะนำเอา ทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมเหล่านั้นติดตัวมาด้วย

1.2 การเลือกของผู้รับสาร (Selective processes) ผลของการวิจัยได้แสดงว่า ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตนและจะหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับสารที่ไม่สอดคล้องหรือที่ขัดแย้งกับความคิดเห็น และความสนใจของตน ในการตีความหมาย

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติ และค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนในกรณีที่คุณคนนั้นๆไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆมาก่อน อย่างไรก็ตาม ทัศนคติและค่านิยมใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อยๆซ้ำๆเท่านั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนในแง่นี้จึงมีลักษณะสะสม (culmulative impact) มิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ในทันทีทันใด หรือในระยะเวลาอันสั้น

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าวทั้งหมดที่มีอยู่ในตัวบุคคลผู้รับสารแต่ละคน ได้แก่ ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร การเลือกรับรู้ เลือกตีความหมายสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่บุคคลมีก่อนที่จะรับสารใดสารหนึ่ง หากบุคคลคนนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงก็จะยอมรับแนวคิดใหม่ที่สื่อนำมาเสนอให้ อาทิ บุคคลมีความต้องการอยากป้องกันโรคมะเร็งไข้เจ็บเพราะไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เมื่อเป็นลักษณะนี้บุคคลก็จะพยายามแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคมะเร็งไข้เจ็บต่างๆ และพยายามปฏิบัติตนไปในแนวทางนั้น เป็นต้น นอกจากนี้หากบุคคลไม่เคยรับรู้ข่าวสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สื่อนำมาเสนอ สื่อมวลชนก็สามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ๆให้แก่ผู้รับสารได้ ซึ่งเป็นอิทธิพลของสื่อมวลชนในลักษณะสะสม กล่าวคือสื่อมวลชนจะต้องนำเสนอข่าวสารนั้นบ่อยๆ อย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้ผู้รับสารยอมรับทัศนคติใหม่ๆได้

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

คำว่า “หนังสือพิมพ์” ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ระบุว่า หนังสือพิมพ์หมายความว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งมีจำหน่าย เช่นเดียวกัน ออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่องไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม(ดร.ณิ หิรัญรักษ์ ,2529 : 1)

คาร์เตอร์ วี.กู๊ด (Carter V.Good) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งตีพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนด ติดต่อกันไปตามลำดับ ลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ มีจำนวนหลายแผ่น พับได้ จุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข่าวสาร หรือสิ่งที่น่าสนใจทั่วไป ตามปกติออกเป็นรายวัน หรือรายสัปดาห์ แต่ถ้าเพื่อการศึกษาอาจออกเป็นรายปักษ์หรือรายเดือนก็ได้ (V.Good ,1965 : 637)

ซามูเอล เบคคอฟ (Samuel Beckoff) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นอุปกรณ์การสื่อสารมวลชนประเภทตีพิมพ์ออกจำหน่ายเป็นประจำและสม่ำเสมอ (Beckoff, 1965 : 5)

จูเลียน อาดัมส์ (Julian Adams) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หนังสือพิมพ์รายวัน คือ หนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน มักจะพิมพ์ในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ๆ ลงข่าวทุกชนิด อาทิ ข่าวธุรกิจ ข่าวกีฬา ข่าวสังคม และข่าวบันเทิง เป็นต้น ข่าวที่นำมาลงเป็นข่าวสด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้น หรืออย่างช้าไม่เกิน 2-3 วัน (Adams ,1959 : 29)

จากความหมายของหนังสือพิมพ์ดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยขอสรุปว่า หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งมีจำหน่าย มีจำนวนหลายแผ่น พับได้ ออกจำหน่ายเป็นประจำทุกวัน ข่าวที่เสนอในหนังสือพิมพ์จะเป็นข่าวที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ อาจเป็นข่าวที่เกิดขึ้นในวันนั้นหรืออย่างช้าไม่เกิน 2-3 วัน โดยหนังสือพิมพ์ที่จะนำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้มี 4 ชื่อฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และมติชน

ลักษณะของหนังสือพิมพ์รายวัน

หนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่มักมีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือใช้กระดาษไม่ดัดน้ำมีหลายแผ่น เรียงซ้อนกัน ไม่เย็บติดกัน ขนาดของกระดาษมี 2 ขนาด คือ ขนาด 15x 22 นิ้ว เรียกว่า Full Size และขนาด 11 x 13 นิ้ว เรียกโดยทั่วไปว่า ขนาด tabloid (ดรุณี หิรัญรักษ์, 2529 : 2)

ในประเทศไทยหนังสือพิมพ์รายวันมักมีขนาดใหญ่ ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ฉบับที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน คือ สีของหนังสือพิมพ์ ซึ่งแต่ละฉบับมีสีเฉพาะของตัวเองเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละฉบับ

โดยทั่วไป หนังสือพิมพ์มีจำนวนหน้า ตั้งแต่ 12 -20 หน้า หรือมากกว่า ในแต่ละหน้าบรรจุเนื้อหาไว้อย่างเป็นสัดส่วน การกำหนดเนื้อหาไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน อาศัยหลักจิตวิทยา ตามความสนใจของผู้อ่าน เช่น การเสนอเรื่องที่คนสนใจไว้หน้าแรก ตามแต่นโยบายของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ ส่วนหน้าสุดท้ายมักเป็นหน้าไว้ต่อข้อความที่มาจากหน้าอื่นๆ มีการเสนอข้อเขียนต่างๆที่ผู้อ่านสนใจ อาทิ คอลัมน์ตอบจดหมาย หรือบทความต่างๆ เป็นต้น (นฤมล ศรีสว่าง , 2532 : 21)

คุณสมบัติของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณสมบัติแตกต่างไปจากสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ (ชาย อุบลเดชประชารักษ์ , 2511 อ้างถึงใน จิตสุดา รูปงาม ,2536 : 35)

หนังสือพิมพ์	วิทยุ วิทยุโทรทัศน์
1. เก็บเป็นหลักฐานได้ ยั่งยืน	1. ฟังแล้วหมดไป
2. ใช้สอบข้อเท็จจริงได้ แก้ไขได้	2. ทดสอบยากนอกจากบันทึกไว้
3. อ่านเมื่อใดก็ได้ตามความสะดวก	3. รับได้เฉพาะตามกำหนดเวลา
4. ให้ข่าวละเอียดกว่า ติดตามข่าวได้เสมอ หากมีเนื้อหามาก ทำฉบับพิเศษได้	4. ไม่ละเอียดเนื่องจากเวลาจำกัด
5. เอกชนเป็นเจ้าของ มีความคิดเห็น แตกต่างได้มาก	5. เป็นของราชการส่วนมาก ความเห็น จึงสอดคล้องกัน
6. เปิดโอกาสรับความคิดเห็นและคำ ร้องทุกข์ของราษฎรได้มาก	6. ทำไม่ได้มากเท่า

จากคุณสมบัติดังกล่าว ทำให้หนังสือพิมพ์มีบทบาทและอิทธิพลมากต่อผู้รับสาร สามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านให้มีความคิดเห็นคล้อยตามไปโดยง่าย อีกทั้งยังสามารถเก็บไว้เป็นหลักฐานและตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ตลอดจนสามารถเปิดอ่านเมื่อใดก็ได้ตามที่ผู้รับสารสะดวกในการรับข่าวสาร โดยจะให้รายละเอียดของข่าวสารมากกว่าในสื่อวิทยุและโทรทัศน์

บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบต่อการให้บริการชุมชนในด้านต่างๆ ที่สำคัญ (ดรุณี หิรัญรักษ์ ,2529 : 5-9) ดังนี้

1. ให้ข้อเท็จจริงที่สำคัญ หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ประกาศเกี่ยวกับเวลาการประชุม แจ้งการเกิด การตาย ของบุคคล ตลอดจนการแต่งงานและข้อเท็จจริงในเรื่องราวต่างๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เป็นผู้เตือน เมื่อถึงเวลาที่ประชาชนต้องเสียภาษี หรือทำการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งในการรายงานข่าวหรือข้อเท็จจริงต่างๆ ต้องอาศัยความรวดเร็ว ความทันสมัยต่อเหตุการณ์ สิ่งที่สำคัญคือความถูกต้องของข้อมูล

2. ให้การศึกษา หนังสือพิมพ์จะให้ความรู้ให้การศึกษา ความรู้เหล่านี้ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านคอลัมน์และบทความต่างๆ ที่มีในหน้าหนังสือพิมพ์ คอลัมน์ที่มักให้เห็นและได้อ่านเป็นประจำได้แก่ คอลัมน์แพทย์ ซึ่งเป็นคอลัมน์ที่ตอบปัญหาผู้อ่านเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บ และวิธีการป้องกัน เป็นต้น ความสำคัญในด้านนี้หนังสือพิมพ์อาศัยการวิจัย การคัดเลือก และการชี้แนะ

3. ให้ความสำคัญต่อข่าว หนังสือพิมพ์จะให้ความสำคัญต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ และความสำคัญเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับความสดและทันต่อเหตุการณ์

4. มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชน หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เขาสนใจผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์จึงทำหน้าที่เป็นเสมือนเวทีแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างหนังสือพิมพ์เองกับประชาชนทั่วไป ผู้อ่านมีโอกาสได้รับความคิดเห็นจากทั้ง 2 ฝ่าย หนังสือพิมพ์จึงทำหน้าที่บริการชุมชนในระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

5. ส่งเสริม สนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและการเติบโตของชุมชน ไม่ว่าในด้านการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ชุมชน ให้โลกภายนอกได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

6. เป็นสถาบันย่อยในการให้บริการประชาชน หนังสือพิมพ์ถึงแม้จะไม่ใช่อำนาจในการให้บริการประชาชนภายใต้การควบคุมของรัฐเช่นเดียวกับสถาบันอื่นก็ตาม แต่หนังสือพิมพ์มีบทบาทที่สำคัญในการให้บริการดังกล่าวเพราะเป็นลักษณะธรรมชาติของหนังสือพิมพ์เอง

7. ผลิตข่าวสารและการโฆษณา ข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมและมนุษย์อย่างมาก การโฆษณาสินค้ามีบทบาทสำคัญมากขึ้น เมื่อสังคมมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการค้าขาย การแข่งขันจึงตามมาในรูปของการชักจูง โน้มน้าว เพื่อสนับสนุนสินค้าของตนให้กว้างขวางและเป็นที่ยอมรับ หนังสือพิมพ์จึงมีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านข่าวสารและการโฆษณา

8. สร้างธุรกิจชุมชน หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ประสานงานวงการธุรกิจกับประชาชนในชุมชน โดยการเป็นสื่อกลางในการโฆษณาสินค้าเพื่อให้ลูกค้าได้ผลประโยชน์ในการทราบว่าสินค้าอะไรที่ผลิตออกมาสู่ตลาด ประชาชนสามารถเลือกซื้อสินค้าได้จากการอ่านโฆษณาในหนังสือพิมพ์

9. พิทักษ์และคุ้มกันประชาชน หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ประสานงานกับผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ได้เป็นอย่างดี โดยหนังสือพิมพ์จะตีพิมพ์ความคืบหน้า การเคลื่อนไหวของการทำงานของเจ้าหน้าที่ในวงราชการที่มีหน้าที่โดยตรงกับกิจการบางอย่าง การตีพิมพ์ข่าวสารดังกล่าวทำให้ประชาชนได้ทราบและหาวิธีป้องกัน จากคำเตือนที่ได้รับจากหนังสือพิมพ์

10. ปกป้องเสรีภาพของประชาชน หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ปกป้องประชาชนในระบบสังคมที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะสิทธิมนุษยชน ในด้านการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น

โจเซฟ พูลิตเซอร์ (Joseph Pulitzer) นักหนังสือพิมพ์ในปลายศตวรรษที่ 19 จำแนกบทบาทของหนังสือพิมพ์ในระบบประชาธิปไตย ได้เป็น 4 บทบาท ดังนี้ (อ้างถึงใน สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539 : 9-12)

1. บทบาทการเป็นนายทวาร (Gatekeeper) ในหนังสือพิมพ์จะมีนายทวารประจำด้านอยู่เป็นจำนวนมากนับตั้งแต่ผู้สื่อข่าว ผู้เรียบเรียงข่าว (rewriter) บรรณาธิการข่าวแต่ละหน้า เจ้าหน้าที่ผู้ทำบรรณาธิการ (sub-editor or copy-editor) ไปจนถึงบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการใหญ่ บุคคลเหล่านี้จะใช้วิจรรณญาณประเมินคุณค่าข้อมูลข่าวสารที่รวบรวมมาได้ แล้วคัดเลือกข้อมูลข่าวสารที่มีคุณค่าและตรงต่อความสนใจใคร่รู้ของผู้รับสารก่อนจะตัดสินใจ “เปิดประตู” ให้ข่าวสารเหล่านั้นไหลไปสู่การรับรู้ของสาธารณชน ในการประเมินคุณค่าข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น นายทวาร (gatekeeper) สามารถที่จะเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้รับทราบมาจากแหล่งข่าวอื่นเป็นการเสริมอิทธิพลให้ข่าวสารที่จะส่งออกไปนั้น ขณะเดียวกันนายทวารก็สามารถตัด หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารบางส่วน รวมทั้งสามารถปฏิเสธที่จะ “เปิดประตู” ไม่ให้ข่าวสารนั้นออกไปสู่ผู้รับสารได้ด้วย

2. บทบาทของการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร (Informer) บทบาทของหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นผู้แจ้งข่าวสารนั้น ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบ และพัฒนาก้าวหน้าไปมากตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร จากที่หนังสือพิมพ์เคยเป็นสื่อซึ่งทำหน้าที่แจ้งข่าวสารแก่สาธารณชนอย่างรวดเร็ว ความรับผิดชอบในบทบาทนี้ก็กลับเปลี่ยนมือไปสู่สื่อโทรทัศน์และวิทยุ ซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่แจ้งข่าวสารได้รวดเร็วกว่าหนังสือพิมพ์มาก อย่างไรก็ตาม ในบทบาทนี้ หนังสือพิมพ์คงความได้เปรียบสื่อโทรทัศน์และวิทยุอยู่ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นรายวัน หรือรายสัปดาห์ก็สามารถเจาะลึกเข้าไปในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ นอกเหนือจากการเสนอเหตุการณ์เล็กๆที่เป็นสายใยของสังคมทั่วไป ตลอดจนหนังสือพิมพ์สามารถเสนอการวิเคราะห์แยกแยะปัญหานั้นๆเพื่อหาทางหนีทีไล่ให้แก่ประชาชนอีกด้วย

3. บทบาทการเป็นสุนัขยาม (Watchdog) ความรับผิดชอบมูลฐานของหนังสือพิมพ์นั้น คือการขุดคุ้ย เปิดโปง ความอ่อนแอและบกพร่อง ในการบริหารงานของรัฐบาลให้ประชาชนเจ้าของประเทศได้ทราบ ทั้งหนังสือพิมพ์ยังต้องรับผิดชอบ ป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจ ปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ผิด หรือ เกินขอบเขตที่ได้รับมอบหมายมาจากประชาชนด้วย ความรับผิดชอบนี้ หนังสือพิมพ์จึงต้องเฝ้าจับตาดูการทำงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และคำมั่นสัญญาที่เคยได้ให้ไว้แก่ประชาชนเสมือนสุนัขยามเฝ้าจับตาดูหิวเมย์ไม่ให้ลวงเข้าบ้านในยามค่ำคืนนั่นเอง

4. บทบาทการเป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ (Ombudsman) คำว่า Ombudsman เป็นภาษาสวีเดน เดิมหมายถึง เจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากราษฎร ซึ่งกล่าวโทษทางการบ้านเมืองหรือเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่มิชอบ แต่ในทางวารสารศาสตร์นั้น คำว่า Ombudsman ถูกนำไปใช้ 2 กรณีด้วยกัน กรณีแรกเป็นการใช้ในลักษณะการตรวจสอบ และวิจารณ์ตนเอง (self-criticism) เมื่อหนังสือพิมพ์ได้รับการร้องเรียนจากผู้อ่านว่า ผู้ร่วมวงการเดียวกันประพฤติ และปฏิบัติที่ไม่ต้องตามจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ที่ดี ส่วนอีกกรณีหนึ่ง เป็นบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่จะต้องรับใช้สาธารณชน เสมือนเป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ เมื่อประชาชนได้รับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนร้องเรียนมายังหนังสือพิมพ์ ทั้งด้วยตนเองผ่านทางเนื้อหาที่เป็น “จดหมายจากผู้อ่านถึงบรรณาธิการ” ให้หนังสือพิมพ์ตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องนั้นๆในกรณีนี้หนังสือพิมพ์อาจจะออกไป “สืบสวน” เพื่อหาข้อเท็จจริงมาเสนอต่อผู้อ่าน ด้วยการรายงานข่าวและการวิเคราะห์วิจารณ์อื่นๆ

ถาวร บุญปวัฒน์ (2538 :23) กล่าวถึง ภาระหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า
หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ก็คือ การสื่อสารในรูปของข่าวสาร งานทางความคิดและความบันเทิงไปสู่
ประชาชนเพื่อความรู้ พัฒนาความคิด ยกย่องสังคม และก่อให้เกิดความเจริญแก่ประชาชนใน
สังคม

กล่าวกันว่าหนังสือพิมพ์คือกระจกเงาส่องสังคม หมายความว่า สังคมเป็นอย่างไร
หนังสือพิมพ์ย่อมสะท้อนภาพสังคมเช่นนั้นออกมา

มาลี บุญศิริพันธ์ ได้แบ่งหน้าที่หลักหนังสือพิมพ์ไว้ในหนังสือหลักการทำหนังสือพิมพ์
เบื้องต้น ในบททั่วไปดังนี้ (อ้างถึงใน ถาวร บุญปวัฒน์, 2538 : 23-24)

- 1) ให้ข่าวสาร (to inform) หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ในการเสนอข่าวสารให้ดำเนินไปสู่ความถูกต้อง
และเป็นจริง แม้คำว่า “ข่าว” จะเป็นเพียงข้อเท็จจริงก็ตาม แต่ทำที่สุดแล้วความเป็นจริงต้อง
ปรากฏ
- 2) ให้ข้อเสนอแนะ (to give opinion) หนังสือพิมพ์จะต้องกระทำอย่างเป็นกลาง เกิดประโยชน์ต่อ
ส่วนรวม และเป็นการชี้แนะไม่ใช่ชี้ขาด เนื่องจากภววิสัยของคนอ่านนั้นต้องปรับข้อเสนอแนะให้เข้า
กับสภาพของตัวเอง
- 3) ให้ความบันเทิง (to entertain) หนังสือพิมพ์เสนอในรูปของข้อเขียนที่ให้สุนทรียภาพ รูปภาพที่
ให้ความงดงาม ความคมชัดและความถูกต้องเป็นธรรม และยังให้ความบันเทิงในรูปการจัดหน้า
และวางรูปแบบด้วย
- 4) เป็นสื่อในการโฆษณา (to advertise) หนังสือพิมพ์เป็นธุรกิจในระบบทุนนิยมจึงหลีกเลี่ยงการลง
โฆษณาสินค้าเสียมิได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบในการ
วิเคราะห์เนื้อหา โดยการแบ่งบทบาทของหนังสือพิมพ์ใน 4 ลักษณะ สำหรับการนำเสนอเนื้อหา
เกี่ยวกับสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ดังนี้ 1) บทบาทในการเป็นแหล่งแจ้งข้อมูล
ข่าวสาร และความรู้ 2) บทบาทในการให้ข้อคิดเห็นเชิงสนับสนุนหรือเชิงวิพากษ์วิจารณ์ 3)
บทบาทการให้การสื่อสารกลับ 4) บทบาทในการให้คำแนะนำเพื่อไปปฏิบัติ (จิตสุดา รูปงาม ,
2536)

รูปลักษณะของข้อเขียนในหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนให้ความสนใจในปัจจุบันเพราะมีรายละเอียดเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในสังคมให้ประชาชนทราบความเป็นไปต่างๆของบ้านเมือง ซึ่งในหนังสือพิมพ์จะมีรูปลักษณะข้อเขียนในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ข่าว คอลัมน์ต่างๆ ตลอดจนบทความ ฯลฯ ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดของข้อเขียนต่างๆได้ดังนี้

-ข่าว

ความหมายของข่าว “ข่าว” เป็นข้อเท็จจริง กล่าวคือ โดยตัวของข่าว เองที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์นั้นอาจจะไม่ใช่ความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการรายงานเป็นข่าว อาจจริงบ้างไม่จริงบ้างตามความจริง

องค์ประกอบของข่าว (ถาวร บุญปวัฒน์ , 2538 : 57-60)

ข่าวมีองค์ประกอบจากความสนใจของประชาชนในเหตุการณ์ดังต่อไปนี้ คือ

1. ทันต่อเหตุการณ์ (immediary) ข่าวจะต้องมีความสดและใหม่
2. ใกล้ชิดตัว (proximity) คนเรามักจะสนใจในเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว ถ้าห่างตัวออกไปจะไม่สนใจหรือสนใจน้อยลง
3. ความเด่นดัง (prominence) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าใกล้หรือไกลตัวหากเป็นเหตุการณ์สำคัญ ประชาชนย่อมมีความสนใจ
4. ผลกระทบต่อการได้เสีย (Human Interest) เหตุการณ์ใดก็ตามที่มีผลกระทบต่อตัวเองหรือส่วนรวมที่ตนสังกัดอยู่คนเราย่อมมีความสนใจเสมอ
5. ความเหลือเชื่อ (unusualness) เหตุการณ์ใดๆก็ตามที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นหรือไม่น่าเชื่อว่าจะเกิดขึ้นแต่ได้เกิดขึ้นหรือได้ตกเป็นข่าวประชาชนก็มีความสนใจ
6. อุบัติภัย (consequence) เหตุการณ์อะไรก็ตามที่ทำให้เกิดการสูญเสียของมนุษยชาติย่อมเป็นที่สนใจของคนเราเสมอ ไม่ว่าจะเป็น อุทกภัย วิกฤตภัย แผ่นดินไหว ภัยพิบัติ การล้มละลายของบุคคลทางธุรกิจ เป็นต้น
7. ความขัดแย้ง (conflict) การเกิดทะเลาะเบาะแว้ง เกิดการขัดแย้งระหว่างคู่กรณีที่เป็นเรื่องใหญ่ หรือคนใหญ่โต ย่อมทำให้เกิดความสนใจ
8. การประชันขันแข่ง คนเรานั้นมักมีนิสัยชอบการพนันขันแข่ง ถ้ามีเหตุการณ์ชิงประชันขันแข่งเกิดขึ้นย่อมมีความสนใจ เช่น การแข่งขันกีฬา ประกวดนางงาม เป็นต้น

9. ปราบกฏการณ์ธรรมชาติ นอกจากปรากฏการณ์ที่เป็นอุบัติภัยแล้วคนเรายังสนใจปรากฏการณ์ตามธรรมชาติอื่นๆ เช่น การเกิดทาง เกิดสุริยุปราคา เป็นต้น
10. การค้นพบ การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือการค้นหอะไรใหม่ก็เป็นที่น่าสนใจของมนุษย์ เช่น การค้นพบยารักษาโรคที่รักษาไม่หาย เป็นต้น
11. ความลึกลับซับซ้อน สิ่งใดก็ตามที่ทำให้เกิดความสงสัย เช่น การสืบสวนสอบสวน การค้นหาสิ่งลึกลับ การพิสูจน์ทางไสยศาสตร์ เป็นต้น
12. เรื่องเพศ กิจกรรมหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับเพศอาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวมากที่สุดรวมทั้งพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนหรือความผิดปกติทางเพศ

วัตถุประสงค์ในการเสนอข่าว (ถาวร บุญปวัฒน์ , 2538 : 65)

ข่าวเป็นสิ่งที่ทุกคนสนใจ การเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านคือ

- 1) ให้ความรู้ด้านข่าวสารและความคิดเห็น
- 2) พัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่
- 3) สื่อสารถึงกัน
- 4) ให้ความบันเทิง

ข่าวด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์นั้นจะพบเห็นได้แต่ไม่บ่อยมาก ส่วนใหญ่ถ้าเป็นข่าวที่มีเนื้อหาด้านสุขภาพแฝงนั้น จะเป็นในลักษณะการเตือนให้ป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ อาทิ มีข่าวเตือนให้ประชาชนระวังโรคท้องร่วงในช่วงเดือนมีนาคม และเมษายนซึ่งตรงกับฤดูร้อนของไทย

- คอลัมน์

คำว่า “คอลัมน์” สามารถครอบคลุมข้อเขียนในหน้าหนังสือพิมพ์ได้แทบทั้งหมดนอกจากข่าว เท่านั้น

ถาวร บุญปวัฒน์ (2538) ได้แบ่งประเภทคอลัมน์ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) คอลัมน์วิเคราะห์สถานการณ์ การได้อ่านคอลัมน์นี้จะช่วยทำให้เข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น และลึกซึ้งมากขึ้น
- 2) คอลัมน์ประจำ คือการเขียนบทความชนิดหนึ่ง มีขั้นตอนเหมือนบทนำและบทความ แต่ต่างกันตรงที่นักเขียนมักใช้ลีลาที่เป็นตัวของตัวเอง คอลัมน์ของใครก็จะเป็นเอกลักษณ์ของคนๆ นั้น
- 3) คอลัมน์ตลก อาจเป็นตลกแบบกวนๆ หรือล้อเลียน อาจเป็นแบบประชดประชันก็ได้

- 4) คอลัมน์ข่าวสังคมและข่าวบริการ มีการวิพากษ์วิจารณ์แบบบทความ เขียนสั้นๆแบบข่าวซุบซิบ ส่วนมากมักเขียนถึงความเคลื่อนไหวของตัวบุคคล ส่วนใหญ่คนจะชอบอ่านเพราะทำให้รู้เรื่องบุคคลอย่างกว้างขวาง
- 5) คอลัมน์ซุบซิบ เป็นคอลัมน์ข่าวสังคมระดับสูง เสนอความเคลื่อนไหวของบุคคล ไม่มีวิพากษ์วิจารณ์ เป็นเรื่องเล็กๆน้อยๆ
- 6) คอลัมน์วิจารณ์หนังสือ ในหนังสือพิมพ์รายวันจะมีน้อย บางฉบับลงเฉพาะวันอาทิตย์ เป็นการแนะนำหนังสือ บ้างก็วิจารณ์หนังสือ
- 7) คอลัมน์ตอบปัญหา เป็นปัญหาที่ประชาชนส่งมา อาทิ ปัญหาเรื่องการเมือง ปัญหาชีวิต การทำงาน การดำรงชีวิต ความรัก การแพทย์ กฎหมาย ความยุติธรรม บางฉบับตอบปัญหาเกี่ยวกับเพศ การแพทย์โดยเฉพาะ
- 8) คอลัมน์จดหมายแสดงทรรศนะ คอลัมน์นี้จะไม่มีการตอบจดหมายแต่เป็นการลงเพื่อพ้องให้บรรณาธิการได้ทราบ ให้ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองได้ปรับปรุงแก้ไข อาจเป็นการติชม นักการเมือง ข้าราชการ วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล เป็นต้น

ดร.ณิ หิรัญรักษ์ (2529: 69 -71) แบ่งประเภทของคอลัมน์เป็น 7 ประเภท ดังนี้

- 1) คอลัมน์วิเคราะห์ข่าวหรือไขข่าว เป็นการให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข่าวที่ได้รับ หรือได้รายงานไปแล้วตามหน้าหนังสือพิมพ์ เป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นเบื้องหลัง พร้อมความคิดเห็นของผู้วิเคราะห์เอง
- 2) คอลัมน์ความเห็นหรือคอลัมน์ทั่วไป มุ่งให้ความคิดเห็นต่อสาธารณชน โดยผู้เขียนมักมีความชำนาญโดยตรงหรือถนัดในด้านนั้นๆ ส่วนมากเป็นข้อเขียนที่ส่งมาจากนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาเฉพาะ
- 3) คอลัมน์ซุบซิบ เป็นคอลัมน์ที่สนองความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ที่อยากรู้อยากเห็น มักเป็นเรื่องราวของบุคคลสำคัญในสังคม
- 4) คอลัมน์ตลกขบขัน มุ่งให้ความบันเทิง ผ่อนคลายความตึงเครียดให้กับผู้อ่าน ขณะเดียวกันก็สอดแทรกเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ไว้ด้วย
- 5) คอลัมน์ความเรียง ลักษณะคล้ายกับการเรียงความมักใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เป็นการสอดแทรกความคิดเห็นหรือสิ่งที่ได้มาจากประสบการณ์ และเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่สนใจตลอดจนกล่าวถึงกันในหมู่คนทั่วไป

- 6) คอลัมน์อนุทินส่วนตัว ผู้ที่เขียนคอลัมน์ มักได้แก่ผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในวงวารไดวงวารหนึ่ง มีโอกาสได้รู้เรื่องราวสำคัญ บุคคลดังกล่าวมักมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก การเขียนจะมุ่งให้รายละเอียดที่คนส่วนใหญ่สนใจ
- 7) คอลัมน์แนะนำ มุ่งให้ความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตน จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ในขณะเดียวกันก็มักจะมีการตอบปัญหาจากผู้ถามมา ปัญหาดังกล่าวอาทิ ปัญหาทางใจ การดำรงชีวิต แพทย์และสุขภาพ การตกแต่งบ้านและสวน เป็นต้น

นอกจากข้อเขียนในรูปแบบของคอลัมน์แล้ว หนังสือพิมพ์ยังมีการเสนอรูปแบบการเขียนแบบบทความ ซึ่งบทความในหนังสือพิมพ์จะมีลักษณะดังจะกล่าวต่อไปนี้

- บทความ

บทความในหนังสือพิมพ์นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของคอลัมน์ ซึ่งอาจจะอยู่ในคอลัมน์ประจำที่เขียนขึ้นในลักษณะของบทความ เป็นการบรรยายเรื่องราวที่เสนอโดยละเอียด พร้อมกับมีความคิดเห็นของผู้เขียนประกอบทำให้ได้อรรถรสในการอ่านมากขึ้น หรือบทความอาจเป็นคอลัมน์จรที่แทรกมาในหน้าหนังสือพิมพ์ตามวาระโอกาสพิเศษต่างๆ

บทความ คือ งานเขียนที่มีความยาว 600 – 2,000 คำ มีเป้าหมายในการให้ความรู้ การวิจารณ์ การสนับสนุน การชักนำผู้อ่านให้เกิดความคิด เตือนให้กระทำ การแสดงทรรศนะของผู้เขียนเพิ่มเติมลงไป การสร้างสาธารณมติ และการแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง

บทความในหนังสือพิมพ์รายวันมักจะสั้น จบในฉบับ

โครงสร้างของบทความ

มีดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องของบทความนั้น ต้องสั้น กระชับ ครอบคลุมเนื้อเรื่องได้มาก และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
- 2) ประเด็นข่าว เป็นการสรุปประเด็นข่าวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อธิบายให้คนอ่าน ได้เข้าใจข่าวอย่างถูกต้อง เพื่อปูทางไปสู่การแสดงความคิดเห็น

- 3) ข้อมูลยืนยัน ในแต่ละประเด็นข่าวต้องมีข้อมูลยืนยันอย่างเพียงพอ ไม่ใช้สมมติขึ้นหรือยกขึ้นมาลอยๆ ข้อมูลยิ่งมีมาก ยิ่งหยุดยั้งการเขียนแบบน้ำท่วมทุ่งได้มาก
- 4) เนื้อเรื่อง เป็นตอนที่ยกประเด็นขึ้นมาแสดงความคิดเห็น ชี้ผิดชี้ถูก เตือนกระตุ้น ชี้ทางออก สร้างมิติ และอธิบายความคิดเห็นนั้นๆ อย่างแจ่มแจ้ง
- 5) เหตุผลสนับสนุน เป็นเหตุผลที่สนับสนุนข้อคิดเห็นทั้งเป็นรูปธรรมและวิทยาศาสตร์
- 6) บทจบ สรุปข้อคิดเห็น ให้แง่คิดเตือนใจ

เนื้อหาด้านสุขภาพที่ปรากฏในรูปของบทความในหน้าหนังสือพิมพ์ จะมีข้อแนะนำในการปฏิบัติตน และความรู้ต่างๆมากมายซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน ดูแล รักษาร่างกายให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และการส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ซึ่งนับว่าเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อประชาชนผู้อ่านสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

จากการแบ่งประเภทของข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมานี้ใช้เป็นกรอบในการจัดรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในหนังสือพิมพ์ เป็น ในรูปของข่าว คอลัมน์ประจำ คอลัมน์จร คอลัมน์ตอบจดหมาย บทความ(ประจำ/จร) และโฆษณาแฝง เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาได้ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis คือเทคนิคการวิจัยที่พยายามจะบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือเอกสารโดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ อย่างเป็นระบบและเน้นสภาพวัตถุวิสัย (objectivity) (Berelson ,1952)

การบรรยายนี้เน้นที่เนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความ พิจารณาจากเนื้อหาโดยผู้วิจัยไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตนเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่เน้นการตีความหรือหาความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง หรือความหมายระหว่างบรรทัด (สุภางค์ จันทวานิช , 2545 : 144)

ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา เบเรลสัน (Berelson) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่า เป็นวิธีที่มุ่งบรรยายและอธิบายเนื้อหาของสื่อสารมวลชนที่ง่าย ไม่มีเงื่อนไขตรงไปตรงมา มีระบบและใช้หลักการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Berelson , 1971 : 16-18)

การวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ มีความเป็นระบบ มีความเป็นสภาพวัตถุวิสัย และอิงกรอบแนวคิดทฤษฎี (สุภางศ์ จันทวานิช, 2545 : 145) เอกสารหรือตัวบทที่จะวิเคราะห์มีองค์ประกอบหลักๆ 6 ประการ ได้แก่

1. แหล่งที่มาของข้อความหรือสาระ ได้แก่ ผู้สื่อ (source/sender)
2. กระบวนการใส่ความหมายของสาระ (encoding process)
3. ตัวสาระหรือข้อความ (message)
4. วิธีถ่ายทอดสารไปยังผู้อื่น (channel of transmission)
5. ผู้รับสาร (detector)
6. กระบวนการถอดความหมายของสาร (decoding process)

ในกรอบแนวคิดนี้ ตัวสาระหรือข้อความเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

ขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา มีดังต่อไปนี้

1. ตั้งกฎเกณฑ์ สำหรับสำหรับการคัดเลือกเอกสารและหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ ได้ตั้งหัวข้อที่จะวิเคราะห์ คือ ประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในหนังสือพิมพ์ บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ
2. วางเค้าโครงของข้อมูลโดยการทำรายชื่อคำ หรือข้อความในเอกสารที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท(categories) การทำเช่นนี้จะช่วยทำให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ
3. ตั้งคำถามถึงบริบท หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์ อาทิ เป็นเนื้อหาที่ใครเป็นผู้เขียน และเขียนไปถึงคนกลุ่มใด
4. วิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏ(manifest content) ในเอกสารมากกว่ากระทำกับเนื้อหาที่ซ่อนอยู่ (latent content)

เทคนิคที่สำคัญของการวิเคราะห์เนื้อหา คือ การวางระบบข้อมูลโดยการจัดประเภทคำและข้อความที่จะวิเคราะห์ ควรจัดและจำแนกประเภทของคำหรือข้อความให้ดี ครอบคลุม ตรงตามปัญหาของการวิจัย การทำระบบจำแนกประเภทที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. ระบบการจำแนกประเภทควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย นั่นคือ ตรงกับนิยามกรอบแนวคิด นิยามตัวแปร และนิยามเชิงปฏิบัติการในการวิจัยนั้น นิยามเชิงปฏิบัติการถือเป็นตัวบ่งชี้ของประเภทที่เหมาะสมมาอย่างหนึ่งที่นักวิจัยควรใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภท
2. ระบบจำแนกประเภทควรมีความครอบคลุม นั่นคือ สามารถรองรับคำและข้อความที่ถูกต้องแน่นได้เป็นอย่างดี การสร้างคุณลักษณะครอบคลุมนี้ทำได้โดยการระบุนรายละเอียดของแนวคิดย่อยและตัวแปรของการวิจัยให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. ระบบการจำแนกประเภทควรมีความเด่นชัดในตัวเอง เพื่อให้การจำแนกข้อมูลทำได้สะดวก ไม่เกิดปัญหาว่าคำหรือข้อความสามารถเข้าได้หลายๆประเภท
4. ระบบจำแนกประเภทไม่ควรมีความซ้ำซ้อน เหลื่อมกัน นั่นคือ ไม่ควรมีประเภทที่คล้ายคลึงกันในบางส่วน
5. ผู้สร้างระบบจำแนกประเภทควรใช้หลักการเดียวกันในการจัดประเภทต่างๆ ประเด็นนี้รวมถึงการแยกข้อมูลเป็นข้อมูลที่ปรากฏและข้อมูลที่แฝงอยู่ด้วย ไม่ควรนำข้อมูลทั้งสองระดับนี้มาเปรียบเทียบกัน

หน่วยของการวัด

หน่วยของการวัดเนื้อหาไม่สามารถกำหนดแน่นอนเป็นสากลทั่วๆไปได้ ผู้ดำเนินการวิจัยต้องกำหนดขึ้นเองตามความเหมาะสม(เกษม ศิริสัมพันธ์ ,2507) กล่าวว่าจะใช้วิธีการนับจำนวนครั้งที่มีการมีเนื้อหาตรงกับเกณฑ์ แล้วสรุปออกมาเป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ร้อยละ เป็นต้น (อ้างถึงใน นฤมล ศรีสว่าง ,2532 : 28)

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาได้แก่

- 1) คำ (Word)
- 2) ข้อความ (Theme)
- 3) รายการหรือเรื่องราวทั้งหมด (Items) เช่น สารคดี บทความ
- 4) เนื้อที่และเวลา (Space & Time) เช่น คอลัมน์/นิ้ว
- 5) บุคคลที่เกี่ยวข้องในข่าว (Character)
- 6) เนื้อหา (Content) ซึ่งเป็นหน่วยที่ใหญ่ที่สุด ใช้ในกรณีที่หน่วยเล็กดังกล่าวไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ เช่น ต้องการทราบทัศนคติของผู้อ่านเกี่ยวกับลัทธิการเมืองบางอย่าง จำเป็นต้องพิจารณาข้อความอื่นที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากข้อความที่กล่าวถึงโดยตรง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เนื้อหาโดยอาศัยขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

- 1). ตั้งกฎเกณฑ์ สำหรับการคัดเลือกเอกสาร และหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์ เพื่อจะได้มีเกณฑ์แบบเดียวกันในการคัดเลือก
- 2). วางเค้าโครงข้อมูลโดยทำรายชื่อคำหรือข้อความในเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท เพื่อใช้ตัดสินใจในการดึงคำของข้อความและทิ้งคำหรือข้อความได้ไป
- 3). นำบริบทและสภาพแวดล้อมของข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วย อาทิ ใครเป็นผู้เขียน เขียนให้ใครอ่าน ฯลฯ เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างลึกซึ้ง
- 4). วิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏในเอกสาร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ที่กำหนดเท่านั้นและจะไม่วิเคราะห์เนื้อหาที่ซ่อนอยู่หรือเป็นนัยซึ่งต้องตีความเอาเอง อาทิ ต้องมีคำว่า สุขภาพ การป้องกัน การรักษา โรคภัยไข้เจ็บ การดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย การทานอาหาร ตลอดจนข้อความเกี่ยวข้องกับสุขภาพของคน เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ

องค์การอนามัยโลก ได้ให้คำจำกัดความคำว่า สุขภาพ หมายถึง สภาพแห่งความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยดี มิใช่เพียงแต่ความปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และความทุกข์พลภาพเท่านั้น จากคำจำกัดความนี้ สุขภาพมีความหมายรวมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตด้วย (จรินทร์ ธานีรัตน์ , 2529 : 1-2)

สุขภาพทางกาย (Physical health) หมายถึง สภาพที่ดีทางร่างกาย อวัยวะส่วนต่างๆอยู่ในสภาพที่มีความสมบูรณ์แข็งแรงสามารถทำงานได้เป็นปกติ และมีความสัมพันธ์กันทุกส่วนเป็นอย่างดี และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานด้วย

ลักษณะสุขภาพทางกายที่ดีควรประกอบไปด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. ร่างกายมีความสมบูรณ์ แข็งแรง
2. ความเจริญงอกงามทางร่างกายเป็นไปอย่างปกติ และสัมพันธ์กับความเจริญงอกงามด้านอื่นๆด้วย
3. ระบบการย่อยอาหารและขับถ่ายทำงานปกติ
4. ร่างกายมีความแข็งแรงสามารถทำงานหนักได้นานๆ ไม่เหน็ดเหนื่อยง่าย
5. การนอนหลับ พักผ่อนเป็นปกติ นอนหลับสนิท เมื่อตื่นรู้สึกสดชื่น
6. หูสามารถรับฟังได้ดี และตาก็มองเห็นได้เป็นปกติ
7. ฟันมีความคงทน แข็งแรง มีระเบียบ เป็นเงางาม
8. ทรวดทรงได้สัดส่วนเป็นปกติ ไม่บวมพ่อง
9. ผิวหนังเกลี้ยงเกลาสดชื่น และเปล่งปลั่ง
10. ร่างกายปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่อ่อนแอ

สุขภาพทางจิต (Mental health) ได้แก่ สภาพที่ดีทางจิตใจ และอารมณ์ที่สามารถทำให้จิตใจเบิกบานแจ่มใส และควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงปกติ มิให้เกิดความคับข้องใจ หรือกังวลใจ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข ซึ่งความสุขที่ว่านั้นจะต้องมาจากสุขภาพทางกายที่ดีด้วย

ฝน แสงสิงแก้ว (2521) ได้ให้นิยามสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต คือ สภาพจิตที่เป็นสุข มีอารมณ์มั่นคง สามารถที่จะปรับตัวให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมได้ (อัมพร โอตระกูล , 2538 : 14)

ลักษณะสุขภาพทางจิตที่ดี ควรประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. มีอารมณ์มั่นคงและควบคุมอารมณ์ได้ดี
2. มีความตั้งใจจดจ่อในงานที่ทำและมีความกระตือรือร้น ไม่ท้อแท้เหน็ดเหนื่อยหรือหมดหวังในชีวิต
3. มีความร่าเริงไม่เคร่งเครียดจนเกินไป
4. มองโลกในแง่ดี

5. รู้จักความเป็นตัวเองและเข้าใจคนอื่นเสมอ
6. ความเป็นตัวเองของตัวเอง เชื้อตนเองอย่างมีเหตุผล
7. สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบข้างได้เป็นอย่างดี เข้าสังคมได้
8. สามารถแสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อผิดหวังหรือล้มเหลว
9. สามารถตัดสินใจได้รวดเร็วและไม่ผิดพลาด
10. สามารถแสดงความยินดีกับบุคคลอื่นได้อย่างจริงใจ (จรินทร์ ธานีรัตน์ 2529 : 3-4)

รุจิณาถ อรรถสิทธิ์ (2541: 51) ให้ความหมายเกี่ยวกับสุขภาพไว้ว่า สุขภาพ คือ สุขภาวะของชีวิต (wellness) แบบต่อเนื่อง และสุขภาพแบบองค์รวม คือ ความสมดุลและความกลมกลืนแบบต่อเนื่อง ในมิติทางกาย ทางจิตใจ จิตวิญญาณและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

ศุภมล ศรีสุขวัฒนา (2545) ให้แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพว่า คำว่า “สุขภาพ” หรือ Health ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์มาจากคำว่า Whole หรือทั้งหมด สุขภาพจึงเกิดจากทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องแยกส่วน สุขภาพยังมีองค์ประกอบที่ขยายและเชื่อมโยงถึงเรื่องเศรษฐกิจ จิตใจ ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง การศึกษา ทุกส่วนต้องเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียว เพื่อนำไปสู่ความสมดุล มีดุลยภาพ ทำให้เกิดความปกติ การขาดความสมดุลทำให้เกิดความผิดปกติ เกิดโรคขึ้นเนื่องจากร่างกายขาดความสมดุล (สามสิบประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 9, 2545)

โคชแมน 1988 (Coachman 1988) ได้กำหนดคำจำกัดความของพฤติกรรมสุขภาพดังนี้ พฤติกรรมสุขภาพ คือ คุณสมบัติส่วนบุคคลต่างๆ เช่น ความเชื่อ ความคาดหวัง แรงจูงใจ ค่านิยม การรับรู้ และองค์รวมความรู้อื่นๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงลักษณะบุคลิกภาพ ความรู้สึก และอารมณ์อุปนิสัย และรูปแบบพฤติกรรมที่ปรากฏเด่นชัด การกระทำและนิสัยซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสุขภาพ และการป้องกันสุขภาพ (อ้างถึงใน มัลลิกา มัติโก , 2542 : 93)

คำจำกัดความพฤติกรรมสุขภาพดังกล่าว ครอบคลุมการกระทำที่แสดงเจตนาอย่างเปิดเผย หรือเรียกว่าพฤติกรรมภายนอก (overt behavior) ที่หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกโดยการกระทำ สามารถมองเห็นได้เป็นรูปธรรม อาทิ พฤติกรรมการกิน การขับถ่าย การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การทำงาน การพักผ่อน การใช้บริการสุขภาพ เป็นต้น ถึงแม้ว่าพฤติกรรมภายนอกดังกล่าว บางอย่างอาจสังเกตโดยตรงไม่ได้ เช่น พฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมการขับถ่าย นอกจากนี้ คำจำกัดความพฤติกรรมสุขภาพยังรวมถึงคุณสมบัติส่วนบุคคลต่างๆที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มต่าง

สถาบันทางสังคม ตลอดจนปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนถึงระบบวิถีคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ กัน

คาสส์และคอบบ์ 1966 (Kasl and Cobb 1966) กล่าวถึงรูปแบบต่างๆ ของพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ (อ้างถึงในประภาเพ็ญ และ สวิง สุวรรณ , 2534 : 86)

พฤติกรรมการป้องกันโรค (Preventive health behaviour) หรือพฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคขึ้น เป็นการปฏิบัติของบุคคลที่มีสุขภาพดี ไม่มีอาการเจ็บป่วย แต่ต้องการให้ร่างกายแข็งแรงอยู่เสมอ ได้แก่ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ถูกสุขลักษณะในปริมาณที่เหมาะสม การไม่สูบบุหรี่ ไม่บริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตลอดจน การคาดเข็มขัดนิรภัยเมื่อขับขีรถยนต์ การสวมหมวกกันน็อก การเช็พยางค์จรวด ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับพฤติกรรมสุขภาพอื่นๆ เช่น การตรวจมะเร็ง การตรวจคลื่นหัวใจหรือตรวจฟันเป็นระยะ อาจไม่ได้ป้องกันความเจ็บป่วยแต่ทำให้บุคคลพบอาการป่วยเร็วขึ้นจะได้รักษาแต่เนิ่นๆ นอกจากนี้ยังรวมถึง การสวมหมวกกันน็อก รับประท่างวิตามิน และการอาบน้ำอุ่น เป็นต้น

พฤติกรรมเมื่อเจ็บป่วย (Illness behavior) หมายถึง การปฏิบัติที่บุคคลกระทำเมื่อมีอาการผิดปกติ ซึ่งบุคคลนั้นเชื่อว่าเป็นอาการความเจ็บป่วย หรือตีความหมายอาการตามประสบการณ์ตนเอง ได้แก่ การเพิกเฉย การถามเพื่อนฝูงเกี่ยวกับอาการของตน การปรึกษาญาติพี่น้อง การแสวงหาการรักษาพยาบาลด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้อาการทุเลาลง ตลอดจน การหลบหนีจากสังคม ฯลฯ

การที่บุคคลจะยอมรับหรือตอบสนองต่อการเจ็บป่วยหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัย 10 ประการ เช่น ลักษณะการมองเห็นได้ การคาดการณ์ถึงความรุนแรง ความถี่ของอาการ ขีดความอดทน และการให้ความหมายต่ออาการที่เกิดขึ้น เป็นต้น

พฤติกรรมเมื่อรู้ว่าตนเป็นโรค (Sick-role behavior) หรือพฤติกรรมบทบาทผู้ป่วย หมายถึง การปฏิบัติที่บุคคลกระทำหลังจากได้ทราบผลการวินิจฉัยโรคแล้วและยอมรับว่าเป็นผู้ป่วย เช่น การรับประทานยาตามแพทย์สั่ง การควบคุมอาหาร เชื้อพังและปฏิบัติตามคำสั่งของบุคคลที่เกี่ยวข้องเช่น แพทย์ที่มีความชำนาญ และใช้วิธีการรักษาด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การออกกำลังกายตามที่แพทย์สั่ง การลดหรือเลิกกิจกรรมที่จะทำให้อาการของโรคยิ่งมีมากขึ้น

สุขภาพเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งทุกคนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้ แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองมีมากมาย อาทิ

เลวิน (Levin) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองว่า เป็นเสมือนกระบวนการที่ประชาชนสามารถทำกิจกรรมต่างๆอันได้แก่ (อ้างถึงในทวิทอง หงษ์วิวัฒน์, 2533 : 47)

1. การส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion)
2. การป้องกันสุขภาพ (Health prevention)
3. การวิเคราะห์โรค (Disease detection)
4. การรักษา (Treatment)

ฟราย (Fry) ได้จำแนกบทบาทการดูแลสุขภาพตนเองว่าประกอบด้วย (อ้างถึงในทวิทอง หงษ์วิวัฒน์, 2533 : 47)

1. การทำนุบำรุงรักษาสุขภาพของตน (Health maintenance)
2. การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ (Disease prevention)
3. การวินิจฉัยความผิดปกติหรือพยาธิสภาพที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง (Self diagnosis)
4. การรักษาตนเองด้วยวิธีการต่างๆ รวมถึงการใช้ยา (Self treatment)
5. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาที่วิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขได้จัดให้ (Participation in profession care) นัยหนึ่งคือการใช้บริการทางสุขภาพอนามัย และมีส่วนร่วมตัดสินใจในแผนการรักษาพยาบาล

มัลลิกา มัติโก จำแนกพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (อ้างถึงใน ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์, 2533 : 49)

1. การดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ (Self care in health) เป็นพฤติกรรมการดูแลตนเองและสมาชิกในครอบครัวให้มีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ เป็นพฤติกรรมที่ทำในขณะที่มีสุขภาพแข็งแรง 2 ลักษณะ คือ

- 1) การดูแลส่งเสริมสุขภาพ (health maintenance) คือ พฤติกรรมที่จะรักษาสุขภาพให้แข็งแรงปราศจากความเจ็บป่วย สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขและพยายามหลีกเลี่ยง

จากอันตรายต่างๆที่จะส่งผลต่อสุขภาพ เป็นพฤติกรรมที่กระทำสม่ำเสมอในขณะที่มีสุขภาพแข็งแรง

- 2) การป้องกันโรค (disease prevention) เป็นพฤติกรรมที่กระทำมุ่งป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บป่วยหรือโรคต่างๆ เช่น การไปรับภูมิคุ้มกันโรค เป็นต้น

2. การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย (Self care in illness) เมื่อบุคคลรับรู้ว่าเป็นตนเองเจ็บป่วย ซึ่งอาจตัดสินใจด้วยตนเองหรือครอบครัว หรือเครือข่ายสังคม พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วยมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ระดับด้วยกัน คือ

- 1) การดูแลสุขภาพตนเองของแต่ละบุคคล (individual self care)
- 2) การดูแลสุขภาพตนเองของครอบครัว (family care)
- 3) การดูแลสุขภาพโดยเครือข่ายสังคม (care from the extended social network)
- 4) การดูแลสุขภาพโดยกลุ่มหรือบุคคลในชุมชน (mutual aid or self help group)

โอเรียม (Orem) จำแนกพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (อ้างถึงในทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ ,2533 : 53)

1. การดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ (Universal self care) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลทั่วไปปฏิบัติเพื่อประคับประคองชีวิตและสนับสนุนให้ดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติ พฤติกรรมเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ อายุ ขั้นตอนพัฒนาการที่เป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม
2. การดูแลสุขภาพตนเองตามพัฒนาการ (Developmental self care) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของบุคคลในแต่ละระยะของวงจรชีวิต ได้แก่ การเข้าสู่ภาวะการตั้งครรภ์ การเป็นบิดา มารดา เป็นต้น
3. การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเกิดภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพ (Health deviation self care) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติเมื่อเกิดเจ็บป่วยไม่สามารถประกอบกิจกรรมหรือดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พันธุกรรมและการ
4. บำบัดรักษาต่างๆ เป็นต้น

ในแนวคิดเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองผู้วิจัยเห็นว่า สามารถแบ่งได้เป็น 1)การดูแลสุขภาพด้วยตนเองในภาวะที่ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์นั่นคือการส่งเสริมสุขภาพของร่างกาย และการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ 2) การดูแลสุขภาพด้วยตนเองในภาวะที่เป็นโรค นั่นคือการรักษาด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การรับประทานยา การฉีดยา การทำกายภาพบำบัด เป็นต้น

ในแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพนี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพโดยจะแบ่งประเภทเนื้อหา 12 ประเภทโดยเพิ่มเติมจากข้อมูลสาธารณสุขมา 5 ประเภท ดังนี้ ความรู้ด้านสุขภาพทั่วไป ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สถานการณ์โรคระบาด สุขภาพจิตและจิตวิทยา และอื่นๆ (“ประเภทข้อมูลสาธารณสุข” สามสิบประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9, 2545 : 730-731) ดังนี้

1. ข้อมูลสถานะสุขภาพประชาชน ได้แก่ การเจ็บป่วยและการตายตามเพศ อายุ และด้วยสาเหตุต่างๆ สภาวะโภชนาการในเด็ก ภาวะทางจิต สภาวะทันตสุขภาพ ฯลฯ ซึ่งข้อมูลประเภทนี้จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาสุขภาพ
  2. ข้อมูลกิจกรรมสาธารณสุข เช่น การฝึกอบรม การให้สุขศึกษา การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค การให้บริการรักษาพยาบาล การตรวจวิเคราะห์ต่างๆ เช่น ในอาหารและสิ่งแวดล้อม อนามัยโรงเรียน การวางแผนครอบครัว ข้อมูลเหล่านี้ใช้เพื่อประเมินการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระบบชุมชน
  3. ข้อมูลด้านทรัพยากรสาธารณสุข เช่น บุคลากรประเภทต่างๆในระบบสาธารณสุข และการกระจายของบริการสาธารณสุขและการแพทย์ต่างๆ ใช้ประโยชน์เพื่อประเมินความครอบคลุมของบริการสาธารณสุขที่ให้แก่ประชาชน และความพอเพียงของทรัพยากรสาธารณสุข
  4. ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ เช่น การดูแลสุขภาพตนเอง การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ การติดสารเสพติดต่างๆ การอมลูกอม ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน
- การดูแลสุขภาพตนเองจำแนกได้ (ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ , 2533 :51) ดังนี้

4.1) การดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ เป็นพฤติกรรมที่ดูแลตนเองและสมาชิกในครอบครัวให้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ เป็นพฤติกรรมที่ทำในขณะที่มีสุขภาพแข็งแรง 2 ลักษณะ คือ

4.1.1 การดูแลส่งเสริมสุขภาพ คือพฤติกรรมที่จะรักษาสุขภาพให้แข็งแรงปราศจากความเจ็บป่วย สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขและพยายามหลีกเลี่ยงจากอันตรายต่างๆ ที่จะส่งผลต่อสุขภาพ เป็นสิ่งที่ทำอย่างสม่ำเสมอในขณะที่สุขภาพแข็งแรง

4.1.2 การป้องกันโรค เป็นพฤติกรรมที่ทำโดยมุ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บป่วยหรือโรคต่างๆ เช่น ไปรับภูมิคุ้มกันโรค ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การป้องกันโรคเบื้องต้นเป็นการป้องกันความรุนแรงของโรค การป้องกันที่มุ่งขจัดโรคให้หมดไปก่อนที่อาการของโรคจะรุนแรงมากขึ้น การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมีเป้าหมายต้องการยับยั้งการแพร่กระจายของโรคจากผู้ป่วยไปสู่คนอื่นๆ

4.2) การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย เป็นพฤติกรรมที่ดูแลตนเองเมื่อรับรู้ว่าเป็นตนเจ็บป่วย ซึ่งอาจตัดสินใจด้วยตัวเองหรือจากครอบครัว

5. ข้อมูลประชากรและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ประชากรตามอายุ เพศ และสถานที่ต่างๆ (จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน) อัตราการเพิ่มประชากร การย้ายถิ่น การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้ใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการคำนวณอัตราการเกิดโรครวมทั้งคาดคะเนแนวโน้มของสภาวะการเปลี่ยนแปลงในโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของอายุหรือการเคลื่อนไหวของประชากร

6. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของบริการสาธารณสุขและความรู้สึกรับรู้ของประชาชนต่อบริการต่างๆ ใช้เพื่อประเมินผลการจัดบริการและประเมินการตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน

7. ข้อมูลการเงินเพื่อสุขภาพโดยใช้ระบบบัญชีสุขภาพแห่งชาติ (national health account) เป็นข้อมูลแสดงภาพของการใช้จ่ายเงินด้านสุขภาพทั้งการใช้จ่ายโดยองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมถึงการใช้จ่ายที่เกิดจากประชาชนโดยตรง

8. ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพทั่วไป ได้แก่ ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรต่อสุขภาพโทษและอันตรายของสิ่งเสพติด ความรู้เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุและอาการของโรค ตลอดจนการปรุงอาหารและการเลือกอาหาร และผักผลไม้ที่ปลอดภัยในการบริโภค

9. ข้อมูลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ทั้งที่วิจัยโดยชาวไทยและชาวต่างชาติ
10. ข้อมูลสถานการณ์โรคระบาดต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
11. ข้อมูลด้านสุขภาพจิตและจิตวิทยา ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพจิตให้ดี ปัญหาทางสุขภาพจิตซึ่งมีผลต่อสุขภาพร่างกาย
12. ข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ เรื่องการมีเพศสัมพันธ์และอวัยวะเพศ การแนะนำสถานที่ อาหารเพื่อสุขภาพ ความเชื่อด้านสุขภาพ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการรักษา บุคคลกลุ่มต่างๆกับสุขภาพ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์

สิริวิมล ชาญเวช (2532) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ระหว่างหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพและหนังสือพิมพ์เน้นประชานิยม ช่วงก่อนและหลังการรณรงค์ไม่แตกต่างกัน ด้านรูปแบบจำแนกเป็น ข่าว บทความ คอลัมน์สังคม ชุบชิบ การ์ตูน คอลัมน์ตอบปัญหาทางการแพทย์ บทบรรณาธิการ และโฆษณา พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกัน ด้านเนื้อที่ก็พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทก็นำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ด้านแหล่งข้อมูลจำแนกเป็น แหล่งข้อมูลของทางราชการ แหล่งข้อมูลของเอกชน และไม่ระบุแหล่งข้อมูล พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนด้านเนื้อหาสาระที่เน้นถึงเรื่องโรคเอดส์จำแนกเป็น อาการของโรค การติดต่อ การค้นพบผู้ป่วย ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางสังคม และการป้องกันแก้ไขของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทนำเสนอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนเนื้อหาที่เน้นผลกระทบทางสังคม พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทนำเสนอแตกต่างกันโดยหนังสือพิมพ์เน้นคุณภาพนำเสนอเนื้อหาที่เน้นเรื่องโรคเอดส์ในด้านผลกระทบทางสังคมมากกว่าหนังสือพิมพ์เน้นประชานิยม

พรพรรณ ไม้สุพร (2532) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์รายวัน 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ มติชน สยามรัฐ บ้านเมือง แนวหน้า ไทยรัฐและเดลินิวส์ มีปริมาณการนำเสนอข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขทั้งปริมาณที่วัดเป็นความถี่ (จำนวนชิ้น) และปริมาณเนื้อที่ (ตารางนิ้ว) น้อยมาก คือ ไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์รายวันเสนอแต่ละวัน นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ต่างให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข 3 ประเภท คือ 1. อาหาร 2. ยาเสพติด, บุหรี่และแอลกอฮอล์ 3. ยา มากกว่าประเภทอื่นๆ

วราภรณ์ ศานติธรรม (2532) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจการใช้หนังสือพิมพ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการนำหนังสือพิมพ์มาใช้ประกอบการสอนใน

ระดับมาก เหตุผลที่ครูใช้หนังสือพิมพ์เพราะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง หนังสือพิมพ์ที่นิยมใช้คือ ไทยรัฐ ครูไม่เจาะจงว่าต้องใช้เรื่องส่วนใดของหนังสือพิมพ์แต่เลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เนื้อหาสาระจากหนังสือพิมพ์ที่ครูใช้ประโยชน์ในการสอนมากคือ สุขภาพอนามัย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ครูสามารถนำหนังสือพิมพ์ไปใช้ได้ดีในทุกหน่วยการเรียนรู้โดยหน่วยที่นำหนังสือพิมพ์มาใช้ประกอบการสอนมากที่สุดคือ หน่วยข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ ในการใช้หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งความรู้ ครูส่วนใหญ่อ่านข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษา บทความ บทวิจารณ์ ที่ให้ความรู้นำมาใช้ในการสอน ผลที่ได้รับจากการใช้หนังสือพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตคือ นักเรียนมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์

จิตสุดา รุ่งงาม (2536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการของหนังสือพิมพ์รายวันไทย (2535-2536) โดยมีหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ สยามรัฐ มติชน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาประเภทการส่งเสริมพฤติกรรมบริโภคเพื่อโภชนาการและการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารและโภชนาการมากที่สุด หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ชื่อฉบับ ยังมีปริมาณความถี่ในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการโดยเฉลี่ยไม่ถึงฉบับละ 1 ชิ้น และมีปริมาณเนื้อที่ไม่ถึงร้อยละ 1 ของเนื้อที่ในการเสนอเนื้อหาทั้งฉบับ นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์รายวันไทย 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการในรูปแบบของคอลัมน์ประจำมากที่สุดและมีบทบาทเป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้มากที่สุด อีกทั้งหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยมเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการทั้งในปริมาณความถี่และปริมาณเนื้อที่มากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ

วัชรินทร์ กุลพิสิทธิ์เจริญ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1. หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพมีการนำเสนอเรื่องเอดส์ทั้งในด้านเนื้อที่ ความถี่มากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพทั้งปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ มีเนื้อที่และความถี่ในการนำเสนอเรื่องเอดส์มากที่สุด รองลงมาคือ มติชนและไทยรัฐตามลำดับ 2. รูปแบบในการนำเสนอพบว่า มี 7 รูปแบบ ได้แก่ ข่าว บทความ คอลัมน์ ตอบปัญหาทางการแพทย์ บทบรรณาธิการ สารคดี บทสัมภาษณ์ คอลัมน์แสดงความคิดเห็น 3. การนำเสนอประเด็นเรื่องเอดส์ 5 ประเด็นแรกที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอมากที่สุดคือ บุคคลกลุ่มต่างๆกับโรคเอดส์ กิจกรรมต้านเอดส์ สถานการณ์ด้านเอดส์ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ วัคซีนและยารักษาโรคเอดส์ โรคเอดส์ การติดต่อ การป้องกันรักษาและผลกระทบ 4. ทิศทางในการนำเสนอ พบว่ามีการนำเสนอในทิศทางเป็นกลางมากที่สุด 5. หลักเกณฑ์ในการ

กำหนดวาระเรื่องเอดส์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของบรรณาธิการข่าวหรือผู้สื่อข่าวสาย สาธารณสุขสามารถแบ่งศึกษาได้ 4 ประเด็น คือ 1. สาเหตุที่เรื่องเอดส์ได้รับการกำหนดเป็นวาระ 2. ปัจจัยในการกำหนดวาระเอดส์ 3. กระบวนการในการกำหนดวาระเอดส์ 4. ข้อจำกัดในการ กำหนดวาระเอดส์

นพรัตน์ ปทุมรังษี (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษของประเทศไทยและสิงคโปร์ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ The Bangkok Post และ The Nation ของประเทศไทยมีความถี่ และเนื้อหาในการนำเสนอเนื้อหาที่ เกี่ยวกับเอดส์มากกว่าหนังสือพิมพ์ The Straits Times ของสิงคโปร์ นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ The Bangkok Post และ The Nation ของประเทศไทย มีความถี่และเนื้อหาในการนำเสนอเนื้อหาเชิง บวกและเชิงลบเกี่ยวกับเอดส์ในประเทศไทยมากกว่าหนังสือพิมพ์ The Straits Times ของ สิงคโปร์ อีกทั้งหนังสือพิมพ์ The Bangkok Post และ The Nation ของประเทศไทย และ The Straits Times ของสิงคโปร์ มีความถี่และเนื้อหาในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเอดส์ ที่มุ่งเน้น อาการของโรค วิธีการรักษา และการป้องกันแก้ไข แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ลัดดา ประพันธ์พงษ์ชัย (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รายการสุขภาพอนามัย ทางโทรทัศน์ที่มีต่อการส่งเสริมสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบรายการ 4 ประเภท คือ นิตยสารทางอากาศ 2 รายการ สารคดี 8 รายการ ละครสั้น 3 รายการ และรายการสนทนา 1 รายการ พบว่า มีเนื้อหารายการสาขาอายุรศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ สาขาจิตเวชศาสตร์ กุมารเวชศาสตร์ และสาขาอื่นๆ เนื้อหาดังกล่าวสะท้อนแนวคิดด้านการส่งเสริมสุขภาพในเรื่อง ความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรค การฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วย และการรักษาพยาบาล โดยสรุป พบว่า สื่อโทรทัศน์ได้ดำเนินการตามภาระหน้าที่ของสื่อและมีส่วนในการส่งเสริมสุขภาพ

สมชัย จันลองจับจิต (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของ หนังสือการ์ตูนและจุลสารในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากอ่านหนังสือทั้ง 2 ประเภท นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้เกี่ยวกับโรค เอดส์เพิ่มขึ้นและมีทัศนคติต่อโรคเอดส์เหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรระดับชั้นเรียน สัมพันธ์กับความถี่ที่เพิ่มขึ้นและทัศนคติที่เหมาะสมมากขึ้น นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มที่อ่านหนังสือทั้ง 2

ประเภทไม่มีความแตกต่างในด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ที่เพิ่มขึ้นแต่มีความแตกต่างด้านทัศนคติต่อโรคเอดส์ที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการอ่านหนังสือการ์ตูนและจุลสาร นักเรียนส่วนใหญ่พอใจกับสื่อที่ตนได้รับโดยให้เหตุผลว่ามีทั้งสาระและความบันเทิง

อัญชณี วิชาภักย์ บุนนาค (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การแสวงหาข่าวสาร ทัศนคติ และพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีทัศนคติเป็นกลางต่อผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ และมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคในระดับต่ำ โดยผู้บริโภคเห็นว่าผลิตภัณฑ์มีความสะดวกและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ แต่ยังคงเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย และเกินจำเป็น และอาจมีความเสี่ยงจากการบริโภค ผลิตภัณฑ์ที่มีการบริโภคมากที่สุดคือ วิตามิน อาหารเสริมและเครื่องสำอางต่างๆ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ซื้อสินค้าบริโภคเองและมีจำนวนไม่น้อยที่ได้รับเป็นของขวัญ ในด้านการแสวงหาข่าวสารผู้บริโภคส่วนใหญ่แสวงหาในระดับต่ำ โดยนิยมแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชนและบริโภคข่าวสารประเภทใกล้ตัวมากที่สุด

ลักษมี ไชยทองศรี (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของนิตยสารสตรีในการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ผลการวิจัยพบว่า นิตยสารกุลสตรีมีปริมาณเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในเชิงวิชาการมากที่สุด โดยนำเสนอในรูปแบบของคอลัมน์ประจำต่างๆ สำหรับเนื้อหาในเชิงพาณิชย์พบปริมาณเนื้อหา มากที่สุดในนิตยสารขวัญเรือน เนื้อหาเชิงวิชาการที่พบมากที่สุด คือความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั่วไป รองลงมาคือ พฤติกรรมเมื่อเจ็บป่วย และพฤติกรรมสุขภาพ ในส่วนของผู้อ่านมีความสนใจในเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยมากเป็นอันดับที่สี่ รองจากคอลัมน์ผู้หญิง / แฟชั่น / ความงาม / สัมภาษณ์ / สังคม / บุคคล และนวนิยาย / เรื่องแปล / เรื่องสั้น โดยผู้อ่านร้อยละ 46.8 เห็นว่า เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยมีประโยชน์มาก ร้อยละ 57.4 ให้เหตุผลว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัยของตนได้ รองลงมาคิดว่าทำให้ได้ความรู้และความเข้าใจในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยเบื้องต้น

สิริพรรณ วิบูลย์จันทร์ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการดูแลสุขภาพตนเองของสตรีวัยทอง ผลการวิจัยพบว่า สตรีวัยทองเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองทางหนังสือพิมพ์เป็นอันดับสองรองจากโทรทัศน์ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองทางหนังสือพิมพ์เป็นอันดับสามรองจากโทรทัศน์และวิทยุ สรุป สื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้ และการยอมรับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองต่างกัน โดยสื่อมวลชนมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสื่อบุคคล

วรรณนิภา เมฆเมืองทอง (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่อง สุขภาพอนามัยของสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาและวิธีการเสนอเรื่องสุขภาพอนามัยมีลักษณะการนำเสนอแตกต่างกันในแต่ละรายการขึ้นอยู่กับผู้สนับสนุน รายการในการกำหนดเนื้อหา ซึ่งลักษณะเนื้อหา มี 1. เผยแพร่ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของประชาชน 2. ลักษณะเนื้อหาที่เป็นการส่งเสริมการขายสินค้าเพื่อสุขภาพ โดยบทบาทของรายการในการนำเสนอเนื้อหา คือการแสดงบทบาทการอบรมสั่งสอนเพื่อให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพอนามัยและบทบาทการส่งเสริมการบริโภคอาหารเสริมสุขภาพ ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอเน้นสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยต้องการความรู้ ความเข้าใจเรื่องสุขภาพอนามัย

ฐิติณัฐ หลีกชัยกุล (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพใน นิตยสารเพื่อสุขภาพ : ศึกษากรณีนิตยสารใกล้หมอ ชีวจิต และหมอชาวบ้าน ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพส่วนใหญ่จะเป็นไปเพื่อการดูแลสุขภาพตนเอง โดยนำเสนอแนวทางการส่งเสริมสุขภาพด้านการป้องกัน และควบคุมโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตนิตยสารเพื่อสุขภาพมีแนวทางการคัดเลือกเรื่องจาก นักเขียนประจำกองบรรณาธิการตามความรับผิดชอบ ซึ่งจะเสนอเรื่องที่เป็นกระแสสังคมเป็นหลัก สำหรับนักเขียนแพทย์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนิตยสาร เพราะเรื่องทางการแพทย์ยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการนำเสนอ สำหรับแนวทางการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้ผลิต มีวัตถุประสงค์ต้องการให้ผู้รับสารปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อเอื้อต่อการมีสุขภาพดี ดังนั้นนิตยสารเพื่อสุขภาพได้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของสื่อและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของผู้รับสาร

จริมา ทองสวัสดิ์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการข่าวสาร การเปิดรับ และการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร อีกทั้งความพึงพอใจข่าวสารด้านสุขภาพที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์ ตลอดจน ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพฯ

กล่าวโดยสรุปว่า งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย มีวิธีการศึกษาวิจัยโดยการเก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และมติชนเพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์เหล่านี้ตามประเภทเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้แบ่งไว้แล้ว ซึ่งยังไม่เคยมีใครทำการศึกษาวิจัยเนื้อหาสุขภาพในภาพรวมทางหนังสือพิมพ์มาก่อน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นั้น จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยเหล่านั้นทำการศึกษานี้อาจเกี่ยวข้องกับโภชนาการ โรคเอดส์ ฯลฯ ในหนังสือพิมพ์ หากเป็นการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ก็จะศึกษาในสื่ออื่นๆ ยกเว้นสื่อหนังสือพิมพ์ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาในเรื่องสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เพราะสุขภาพเป็นเรื่องใกล้ตัวคนทุกคน และมีความสำคัญในการดำรงชีวิต ทุกคนต่างก็อยากมีสุขภาพที่ดี อีกทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ก็เป็นสื่อมวลชนที่แพร่กระจายไปตามกลุ่มบุคคลและสถานที่ต่างๆกว้างขวางมากกว่านิตยสาร จุลสาร หรือหนังสือ หนังสือพิมพ์จึงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้วิจัยสนใจในการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย “ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึง ประเภท ปริมาณ แหล่งข้อมูลและรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ บทบาทของหนังสือพิมพ์ในลักษณะต่างๆในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ ตลอดจนสัมภาษณ์ บรรณาธิการหรือผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุขเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการเลือกประเด็นสำหรับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ และการเลือกใช้แหล่งข่าวสารด้านสุขภาพทางหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆสำหรับตอบปัญหานาวิจัย

โดยในการวิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และการสัมภาษณ์ซึ่งจะมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์เนื้อหา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน จำนวน 728 ฉบับ ที่ออกจำหน่ายในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2547

การคัดเลือกหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับผู้วิจัยได้ใช้ยอดจำหน่ายประจำวันเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก ซึ่งจากการสำรวจผู้อ่านหนังสือพิมพ์ทั่วไป 4 อันดับแรก จากบริษัท ดีมาร์จำกัดเมื่อ พ.ศ. 2540 ดังจะแสดงได้ดังนี้

หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายผู้อ่านสูงสุดคือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	9,524,000 คน
หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายผู้อ่านมากเป็นอันดับสองคือหนังสือพิมพ์เดลินิวส์	6,498,000 คน
หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายผู้อ่านมากเป็นอันดับสามคือหนังสือพิมพ์ข่าวสด	2,072,000 คน
หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายผู้อ่านมากเป็นอันดับสี่ คือหนังสือพิมพ์มติชน	982,000 คน

ขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อคัดเลือกหนังสือพิมพ์แบบมีระบบ (systematic Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. จะแบ่งระยะเวลาที่ทำการศึกษาคือ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 ถึง 30 มิถุนายน 2547 เป็นเวลา 6 เดือน
2. กำหนดวันที่จะเลือกหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับขึ้นมาศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดี จากนั้น กำหนดวันต่อไปโดยเว้นช่วงไปอีก 1 วัน ซึ่งตรงกับวันที่ 3 มกราคม 2547 เป็นวันเสาร์ ทำการคัดเลือกตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่จะนำมาศึกษาเช่นนี้ไปเรื่อยๆ แบบวันเว้นวัน ตามปฏิทิน ปี พ.ศ.2547 จะทำให้ได้หนังสือพิมพ์ประจำวันตั้งแต่ อาทิตย์ ถึงวันเสาร์ ครบทั้ง 7 วัน
3. การใช้หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับในวันเดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างในเรื่องประเภท ปริมาณ และรูปแบบของเนื้อหา ตลอดจนบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในการนำเสนอเนื้อหา
4. ดังนั้นตลอดระยะเวลา 6 เดือน หนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษามีทั้งหมด 364 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 91 ฉบับ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 91 ฉบับ หนังสือพิมพ์ข่าวสด 91 ฉบับ หนังสือพิมพ์มติชน 91 ฉบับ

ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้วิจัยได้ใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหาและขั้นตอนตามแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพ (สุภางค์ จันทวานิช ,2545 : 146) คือ

- 1). ตั้งกฎเกณฑ์ สำหรับการคัดเลือกเอกสาร และหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์ เพื่อจะได้มีเกณฑ์แบบเดียวกันในการคัดเลือก
- 2). วางเค้าโครงข้อมูลโดยทำรายชื่อคำหรือข้อความในเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท เพื่อใช้ตัดสินใจในการตั้งคำของข้อความและตั้งคำหรือข้อความต่อไป
- 3). นำบริบทและสภาพแวดล้อมของข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วย อาทิ ใครเป็นผู้เขียน เขียนให้ใครอ่าน ฯลฯ เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างลึกซึ้ง
- 4). วิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏในเอกสาร

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการค้นหาหนังสือพิมพ์ในสถาบันวิทยบริการ หอสมุดปรีดี พนมยงค์ หอสมุดคณะนิเทศศาสตร์และหอสมุดแห่งชาติ เพื่อรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยดังที่ได้กำหนดไว้แล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยเป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย จึงใช้ ตารางบันทึก (coding sheet) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยแยกประเภท ดังนี้

1). ตารางบันทึกประเภทของเนื้อหา โดยพิจารณาจากเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยแต่ละฉบับว่าสอดคล้องกับแนวคิดและประเภทของเนื้อหาด้านสุขภาพใด ใน 12 ประเภท (สามสิบประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9, 2545 , 730-731) ดังนี้

1. ข้อมูลสถานะสุขภาพประชาชน ได้แก่ การเจ็บป่วยและการตายของชาวไทย และต่างชาติตามเพศ อายุ และด้วยสาเหตุต่างๆ ภาวะทางสุขภาพที่ดี ภาวะทันตสุขภาพ

2. ข้อมูลกิจกรรมสาธารณสุข เช่น การฝึกอบรมให้สุขศึกษา การประชุมสัมมนา การจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ การให้บริการตรวจสุขภาพ การตรวจวิเคราะห์ต่างๆ เช่น ในอาหารและสิ่งแวดล้อม อนามัยโรงเรียน การวางแผนครอบครัว

3. ข้อมูลด้านทรัพยากรสาธารณสุข เช่น บุคลากรประเภทต่างๆในระบบสาธารณสุข และการกระจายของบริการสาธารณสุขและการแพทย์ต่างๆ ใช้ประโยชน์เพื่อประเมินความครอบคลุมของบริการสาธารณสุขที่ให้แก่ประชาชน และความพอเพียงของทรัพยากรสาธารณสุข

4. ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ เช่น การส่งเสริมสุขภาพตนเอง การป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ การติดสารเสพติดต่างๆ การอมลูกอมฯลฯ

ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (2533) จำแนกการดูแลสุขภาพตนเองได้ ดังนี้

4.1) การดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ เป็นพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองและสมาชิกในครอบครัวให้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ เป็นพฤติกรรมที่ทำในขณะที่มีสุขภาพแข็งแรง 2 ลักษณะ คือ

4.1.1 การดูแลสุขภาพส่งเสริมสุขภาพ คือพฤติกรรมที่จะรักษาสุขภาพให้แข็งแรงปราศจากความเจ็บป่วย สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขและพยายามหลีกเลี่ยงจากอันตรายต่างๆ ที่จะส่งผลต่อสุขภาพ เป็นสิ่งที่ทำอย่างสม่ำเสมอในขณะที่สุขภาพแข็งแรงเช่น การนอนหลับอย่างเพียงพอ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกาย การไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การไม่สูบบุหรี่ การรักษาความสะอาดของร่างกาย หลีกเลี่ยงอากาศที่เป็นพิษ เป็นต้น

4.1.2 การป้องกันโรค เป็นพฤติกรรมที่ทำโดยมุ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บป่วยหรือโรคต่างๆ เช่น ไปรับภูมิคุ้มกันโรค ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การป้องกันโรคเบื้องต้นเป็นการป้องกันความรุนแรงของโรค การป้องกันที่มุ่งขจัดโรคให้หมดไปก่อนที่อาการของโรคจะรุนแรงมากขึ้น การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมีเป้าหมายต้องการยับยั้งการแพร่กระจายของโรคจากผู้ป่วยไปสู่คนอื่น ๆ

4.2) การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย เป็นพฤติกรรมดูแลสุขภาพ รักษาตนเองเมื่อรู้ว่าตนเจ็บป่วย ซึ่งอาจตัดสินใจด้วยตัวเองหรือจากครอบครัว อาทิ การใช้ยา และการรักษาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

5. ข้อมูลประชากรและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ประชากรตามอายุ เพศ และสถานที่ต่างๆ (จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน) ภาวะสภาพแวดล้อมต่างๆที่ส่งผลต่อสุขภาพ อาทิ สารเคมีเจือปนในอาหารหรือน้ำ

6. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของบริการสาธารณสุขและความรู้สึกของประชาชนต่อบริการต่างๆใช้เพื่อประเมินผลการจัดบริการและประเมินการตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน

7. ข้อมูลการเงินเพื่อสุขภาพโดยใช้ระบบบัญชีสุขภาพแห่งชาติ (national health account) เป็นข้อมูลแสดงภาพของการใช้จ่ายเงินด้านสุขภาพทั้งการใช้จ่ายโดยองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมถึงการใช้จ่ายที่เกิดจากประชาชนโดยตรง

8. ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพทั่วไป ได้แก่ ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพร ต่อสุขภาพ โทษและอันตรายของสิ่งเสพติด ความรู้เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุและอาการของโรค ตลอดจนการปรุงอาหารและการเลือก อาหาร และผักผลไม้ที่ปลอดภัยในการบริโภค
  9. ข้อมูลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ทั้งที่วิจัยโดยชาวไทยและชาวต่างชาติ
  10. ข้อมูลสถานการณ์โรคระบาดต่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
  11. ข้อมูลด้านสุขภาพจิตและจิตวิทยา ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพจิตให้ดี ปัญหาทางสุขภาพจิตซึ่งมีผลต่อสุขภาพร่างกาย
  12. ข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อาทิ เรื่องการมีเพศสัมพันธ์และอวัยวะเพศ การแนะนำสถานที่ อาหารเพื่อสุขภาพ ความเชื่อด้านสุขภาพ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการรักษา บุคคลกลุ่มต่างๆกับสุขภาพ เป็นต้น
- 2). ตารางบันทึกปริมาณเนื้อหา คือ
    - บันทึกความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพโดยนับจากจำนวนชิ้นของเนื้อหา
    - บันทึกเนื้อหาของเนื้อหาด้านสุขภาพที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์โดยวัดเป็นคอลัมน์/นิ้ว
  - 3). ตารางบันทึกรูปแบบของเนื้อหา โดยพิจารณาเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์ วิทยุวันภาษาไทยแต่ละฉบับว่ามีกรนำเสนอในรูปแบบข่าว คอลัมน์ประจำ คอลัมน์จร คอลัมน์ตอบจดหมาย บทความทั้งในคอลัมน์ประจำและคอลัมน์จร และโฆษณาแฝง
  - 4). ตารางบันทึกบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ โดยจะพิจารณาเนื้อหาที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์วิทยุวันภาษาไทยว่ามีบทบาทใด (จิตสุดา รูปงาม , 2536) ดังนี้
    - เป็นแหล่งให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง
    - เป็นผู้ให้ความคิดเห็นเชิงสนับสนุนหรือเชิงวิพากษ์วิจารณ์
    - เป็นช่องทางการสื่อสารกลับได้
    - เป็นผู้เสนอวิธีการปฏิบัติตัวต่างๆ

5) ตารางบันทึกแหล่งข้อมูลที่ใช้อ้างอิงในการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพโดยมีแหล่งข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ บุคคลที่ไม่ระบุสังกัด โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน หน่วยงานและสถานศึกษาในต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ สำนักข่าวต่างประเทศ สถานศึกษาในประเทศ นักการเมือง องค์การภาครัฐ หนังสือวารสารหรือนิตยสาร NGO ไม่ระบุแหล่ง และอื่นๆ

การกำหนดหน่วยในการวิเคราะห์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หน่วยในการวิเคราะห์ดังนี้

- แนวคิดหลัก (theme) โดยพิจารณาเนื้อหาว่ามีแนวคิดหลักอย่างไร และจัดเข้าประเภทของเนื้อหาตามที่ได้กำหนดและไปลงบันทึกประเภทของเนื้อหา

สำหรับหน่วยในการระบุจำนวน ผู้วิจัย ใช้หน่วยในการระบุจำนวน คือ

- ความถี่ (frequency) จะนับจำนวนขึ้นของเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ
- เนื้อที่ (space) กระทำโดยวัดเนื้อที่ที่นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ โดยหน่วยที่ใช้วัดคือ คอลัมน์/นิ้ว

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาที่มีการแจกแจงข้อมูลเป็นปริมาณ จำเป็นต้องมีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการสุ่มตัวอย่างจากบทความหรือคอลัมน์ต่างๆด้านสุขภาพอนามัยที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ จำนวน 30 ชิ้น แล้วนำมาลงรหัสตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อพิจารณาว่าเนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับพฤติกรรมสุขภาพประเภทใด โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมลงรหัสอีก 1 คน โดยได้ทำความเข้าใจร่วมกันแล้วในเรื่องการลงรหัส ซึ่งทั้ง 2 คนจะอ่านบทความและลงรหัสพร้อมๆกัน จากนั้นนำตารางที่ได้ลงรหัสแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้หลักการคำนวณของ Holsti (Budd, Throp, Donohew , 1967 : 68) ด้วยสูตร

$$R = \frac{N(C_1, C_2)}{C_1 + C_2}$$

R = ค่าความเชื่อมั่น

N = จำนวนของผู้ลงรหัส

C_1, C_2 = จำนวนของแนวคิดหลักที่ผู้ลงรหัสทั้ง 2 คนมีความเห็นตรงกัน

$C_1 + C_2$ = จำนวนของแนวคิดหลักทั้งหมดที่นำมาพิจารณาทดสอบ

ซึ่งจากการทดสอบค่าความเชื่อมั่นที่ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 ชิ้นข่าว และผู้ร่วมลงรหัส 2 คน โดยจำนวนข่าวที่ผู้ร่วมลงรหัสมีความเห็นตรงกันมีจำนวน 24 ชิ้นข่าว ดังนั้นจึงได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.75 จึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และทำการวิเคราะห์ไปตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผ่านการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น พร้อมทั้งจะใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจน และไปในแนวทางเดียวกัน

การนำเสนอข้อมูล

หลังจากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำเสนอข้อมูล โดยจะนำเสนอเป็นค่าความถี่ ร้อยละ และใช้วิธีการพรรณนา จากนั้นจะนำเสนอข้อสรุปเบื้องต้นจากการศึกษาเพื่อตอบปัญหาวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal interview)

เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำมาวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุขจำนวน 4 ท่าน ดังนี้

1. คุณสุรณีย์ แสงเพ็ญ หัวหน้าฝ่ายข่าวชีวิตคุณภาพ จากหนังสือพิมพ์มติชน
2. คุณองอาจ สุวรรณโชติ ไรเตอร์และผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสาธารณสุข จากหนังสือพิมพ์ข่าวสด
3. คุณสุวิทย์ บุญชาญ ผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุขและดูแลหน้าสาธารณสุข จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์
4. คุณฐิติวรรณ ไสวแสนยากร หัวหน้าฝ่ายข่าวการศึกษา-สาธารณสุข จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ซึ่งแบบการสัมภาษณ์จะประกอบด้วยแนวคำถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ดังนี้

- คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ประวัติส่วนตัวพอสังเขป
- คำถามเกี่ยวกับนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์ของตน
- คำถามเกี่ยวกับประเด็นสุขภาพในแง่มุมที่สนใจ
- คำถามเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ
- คำถามเกี่ยวกับการเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อนำเสนอในหนังสือพิมพ์
- คำถามเกี่ยวกับวิธีการเขียนข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
- คำถามเกี่ยวกับหลักการในการกำหนดให้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อเพื่อการพัฒนาด้านสุขภาพให้แก่ผู้อ่าน

เมื่อได้ข้อมูลแล้วจะนำไปประกอบการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อประโยชน์ในการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพทางหนังสือพิมพ์รายวันต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งตอบคำถามเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด และหนังสือพิมพ์มติชน เนื่องจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับนี้เป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายผู้อ่านสูงสุด 4 อันดับแรกในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ฉบับในประเทศไทย คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด และหนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีผู้อ่านมาก เพื่อให้ทราบการพัฒนาการด้านสุขภาพของประชาชนส่วนใหญ่

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาด้านสุขภาพจากหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับตั้งแต่ฉบับประจำวันที่ 1 มกราคม 2547 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน 2547 ในห้องสมุดต่างๆ จำนวนเนื้อหาที่รวบรวมได้มีทั้งสิ้น 1,402 ชิ้น แยกเป็นเนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 291 ชิ้น เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 407 ชิ้น เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ข่าวสด 375 ชิ้น เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์มติชน 329 ชิ้น

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกจะเป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพ ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เรียงตามปัญหาคำถามการวิจัยที่ตั้งขึ้น โดยจะเสนอในรูปแบบของตาราง จำแนกตามหัวข้อต่างๆ พร้อมด้วยคำอธิบายตาราง ในส่วนที่สอง จะเป็นการนำเสนอข้อมูล ปัจจัยในการเลือกประเด็นเพื่อการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ และการเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ กับผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเนื้อหาด้านสุขภาพเป็นจำนวน 4 ท่าน โดยจะเสนอผลการวิจัยเรียงตามลำดับได้ ดังต่อไปนี้

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 : หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา แหล่งข้อมูลและรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยเป็นอย่างไร

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 : หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีบทบาทต่างๆในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยอย่างไร

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	ชื่อหนังสือพิมพ์	ความถี่(ครั้ง)	ร้อยละ
1	เดลินิวส์	407	29.03
2	ข่าวสด	375	26.75
3	มติชน	329	23.47
4	ไทยรัฐ	291	20.75
	รวม	1,402	100.00

จากตารางที่ 1 ปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรวมทั้งสิ้น 1,402 ครั้ง โดยหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มีการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 29.03 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ข่าวสดร้อยละ 26.75 หนังสือพิมพ์มติชนร้อยละ 23.47 และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร้อยละ 20.75 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับไม่ได้แตกต่างกันมากนัก แสดงว่า มีการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพที่ค่อนข้างจะใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	ชื่อหนังสือพิมพ์	เนื้อที่(คอลัมน์/นิ้ว)	ร้อยละ
1	เดลินิวส์	21,822.83	33.23
2	ข่าวสด	15,125.39	23.03
3	มติชน	14,789.39	22.52
4	ไทยรัฐ	13,934.90	21.22
	รวม	65,672.24	100.00

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรวมทั้งสิ้น 65,672.24 คอลัมน์/นิ้ว ปริมาณเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเรียงตามลำดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุดได้ดังนี้ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ร้อยละ 33.23 หนังสือพิมพ์ข่าวสดร้อยละ 23.03 หนังสือพิมพ์มติชนร้อยละ 22.52 และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐร้อยละ 21.22

ทั้งนี้ปริมาณเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ข่าวสด มติชน และไทยรัฐค่อนข้างใกล้เคียงกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงปริมาณความถี่ของประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ นำเสนอ

ประเภทเนื้อหา	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง	ข่าวสด จำนวนครั้ง	มติชน จำนวนครั้ง	รวม จำนวนครั้ง
1.สถานะสุขภาพประชาชน	24 (8.25)	21 (5.16)	29 (7.73)	41 (12.46)	115 (8.20)
2.กิจกรรมด้านสุขภาพและ สาธารณสุข	23 (7.91)	38 (9.34)	32 (8.53)	42 (12.77)	135 (9.63)
3.ทรัพยากรสาธารณสุข เพื่อสุขภาพ	2 (0.69)	9 (2.21)	10 (2.67)	11 (3.34)	32 (2.28)
4.พฤติกรรมด้านสุขภาพ	72 (24.74)	114 (28.01)	104 (27.73)	88 (26.75)	378 (26.96)
5.ประชากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อสุขภาพ	3 (1.03)	2 (0.49)	1 (0.27)	4 (1.22)	10 (0.71)
6.คุณภาพบริการ สาธารณสุขและความรู้สึก ประชาชนต่อบริการ	3 (1.03)	7 (1.72)	10 (2.67)	10 (3.04)	30 (2.14)
7.การเงินด้านสุขภาพใน ระบบบัญชีของรัฐรวมถึง ประชาชน	4 (1.37)	2 (0.49)	3 (0.8)	8 (2.43)	17 (1.21)
8. ความรู้ด้านสุขภาพทั่วไป	29 (9.97)	76 (18.67)	63 (16.80)	30 (9.12)	198 (14.12)
9. ผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับ สุขภาพ	88 (30.24)	16 (3.93)	27 (7.2)	41 (12.46)	172 (12.27)
10. สถานการณ์โรคระบาด	22 (7.56)	27 (6.63)	35 (9.33)	19 (5.77)	103 (7.35)
11. สุขภาพจิตและ จิตวิทยา	1 (0.34)	10 (2.46)	39 (10.40)	9 (2.74)	59 (4.21)
12. อื่นๆ	20 (6.87)	85 (20.88)	22 (5.87)	26 (7.90)	153 (10.91)
รวม	291 (100.00)	407 (100.00)	375 (100.00)	329 (100.00)	1,402 (100.00)

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยพบว่าประเภทของเนื้อหาด้านสุขภาพที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ นำเสนอมากที่สุดคือ พฤติกรรมด้านสุขภาพ ร้อยละ 26.96 รองลงมาคือ ความรู้ด้านสุขภาพ โดยทั่วไป ร้อยละ 14.12 และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ร้อยละ 12.27 ตามลำดับ

โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพประเภทผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 30.24 รองลงมาคือพฤติกรรมด้านสุขภาพร้อยละ 24.74 และความรู้ ด้านสุขภาพโดยทั่วไป ร้อยละ 9.97 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพประเภทพฤติกรรมด้านสุขภาพมากที่สุด ถึงร้อยละ 28.01 รองลงมาคือประเภทอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องเพศสัมพันธ์ แนะนำสถานที่ อาหารเพื่อสุขภาพ ความเชื่อด้านสุขภาพ ความก้าวหน้าวิทยาการเพื่อสุขภาพ บุคคลกลุ่มต่างๆ กับสุขภาพรวมเป็นร้อยละ 20.88 และความรู้ด้านสุขภาพร้อยละ 18.67 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพประเภทพฤติกรรมด้านสุขภาพมากที่สุด ถึงร้อยละ 27.73 รองลงมาคือความรู้ด้านสุขภาพโดยทั่วไปร้อยละ 16.80 และสุขภาพจิตและ จิตวิทยาร้อยละ 10.40 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์มติชนได้นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพประเภทพฤติกรรมด้านสุขภาพมากที่สุด ร้อยละ 26.75 รองลงมาคือกิจกรรมด้านสุขภาพและสาธารณสุขร้อยละ 12.77 และสถานะสุขภาพ ประชาชนกับผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับสุขภาพซึ่งนำเสนอในปริมาณเท่ากันร้อยละ 12.46 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้แสดงผลประเภทย่อยของเนื้อหาแต่ละประเภทในตารางที่ 3 ดังจะ แสดงในตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงปริมาณความถี่ของประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพจำแนกย่อยตามเนื้อหา 12 ประเภทดังกล่าวมาแล้ว ดังนี้

ประเภทเนื้อหา	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง	ข่าวสด จำนวนครั้ง	มติชน จำนวนครั้ง	รวม
1. สถานะสุขภาพประชาชน					
-เจ็บป่วย/ตายจากโรคต่างๆ (ต่างประเทศ)	9 (3.09)	5 (1.23)	5 (1.33)	12 (3.65)	31 (2.21)
-เจ็บป่วย/ตายจากโรคต่างๆ (คนไทย)	13 (4.47)	15 (3.69)	24 (6.40)	27 (8.21)	79 (5.63)
-ภาวะทันตสุขภาพ	2 (0.69)	-	-	1 (0.30)	3 (0.21)
-ภาวะสุขภาพที่ดี	-	1 (0.24)	-	1 (0.30)	2 (0.14)
2. กิจกรรมด้านสุขภาพ					
-ฝึกอบรม/ให้ความรู้	3 (1.03)	4 (0.98)	2 (0.53)	3 (0.91)	12 (0.86)
-ประชุม/สัมมนา	4 (1.37)	5 (1.23)	8 (2.13)	12 (3.65)	29 (2.06)
-ให้บริการตรวจสุขภาพ	2 (0.69)	-	1 (0.27)	1 (0.30)	4 (0.29)
-ตรวจวิเคราะห์อาหาร เครื่องดื่มในท้องตลาด	9 (3.09)	3 (0.74)	6 (1.60)	14 (4.26)	32 (2.28)
-กิจกรรมรณรงค์ทั่วไป/จัดตั้ง ชมรมเพื่อสุขภาพ	2 (0.69)	14 (3.44)	7 (1.87)	4 (1.22)	27 (1.93)
-โครงการเพื่อสุขภาพทั่ว ประเทศ	3 (1.03)	12 (2.95)	8 (2.13)	8 (2.43)	31 (2.21)
3. ทรัพยากรสาธารณสุขเพื่อ สุขภาพ					
-บุคลากรสาธารณสุข	1 (0.34)	3 (0.74)	3 (0.8)	6 (1.82)	13 (0.93)
-การกระจายบริการเพื่อ สุขภาพ	1 (0.34)	6 (1.48)	7 (1.87)	5 (1.52)	19 (1.36)
4. พฤติกรรมด้านสุขภาพ					
-พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ	7 (2.41)	5 (1.23)	7 (1.87)	10 (3.04)	29 (2.06)

ประเภทเนื้อหา	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง	ข่าวสด จำนวนครั้ง	มติชน จำนวนครั้ง	รวม
-การส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ	20 (6.87)	34 (8.35)	24 (6.40)	29 (8.81)	107 (7.63)
-การป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค	26 (8.93)	38 (9.34)	41 (10.93)	37 (11.25)	142 (10.13)
-การดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย	12 (4.12)	24 (5.90)	28 (7.47)	8 (2.43)	72 (5.14)
-การรักษาโดยแพทย์ อาทิ ผ่าตัด เคมีบำบัด	7 (2.41)	13 (3.19)	4 (1.07)	4 (1.22)	28 (2.00)
5. ประชากรและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อสุขภาพ					
-ภาวะมลพิษ	3 (1.03)	2 (0.49)	1 (0.27)	4 (1.22)	10 (0.71)
6. คุณภาพบริการสาธารณสุข					
-คุณภาพที่ดี	2 (0.69)	2 (0.49)	2 (0.53)	3 (0.91)	9 (0.64)
-คุณภาพที่ไม่ดี	1 (0.34)	5 (1.23)	8 (2.13)	7 (2.13)	21 (1.50)
7. การเงินเพื่อสุขภาพ					
-ระบบบัญชีของรัฐและค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่างๆ	4 (1.37)	2 (0.49)	3 (0.80)	8 (2.43)	17 (1.21)
8. ความรู้ด้านสุขภาพทั่วไป					
- ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรต่อสุขภาพ	17 (5.84)	25 (6.14)	10 (2.67)	7 (2.13)	59 (4.21)
- โทษและอันตรายของสิ่งเสพติดต่อสุขภาพ	4 (1.37)	5 (1.23)	17 (4.53)	4 (1.22)	30 (2.14)
-ความรู้ด้านโรคต่างๆสาเหตุอาการ ความรู้ทางการแพทย์	7 (2.41)	38 (9.34)	30 (8.00)	14 (4.26)	89 (6.35)
- การปรุงอาหาร เลือกรับประทานผลไม้เพื่อความปลอดภัย	1 (0.34)	8 (1.97)	6 (1.6)	5 (1.52)	20 (1.43)
9. ผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับสุขภาพ					
-ผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับสุขภาพของคนไทย	9 (3.09)	8 (1.97)	12 (3.20)	17 (5.17)	46 (3.28)

ประเภทเนื้อหา	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง	ข่าวสด จำนวนครั้ง	มติชน จำนวนครั้ง	รวม
-ผลงานวิจัยต่างประเทศ เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	79 (27.15)	8 (1.97)	15 (4.00)	24 (7.29)	126 (8.99)
10. สถานการณ์โรคระบาด					
- การระบาดของโรคที่มีสัตว์ เป็นพาหะ	15 (5.15)	22 (5.41)	30 (8.00)	15 (4.56)	82 (5.85)
- การระบาดของโรคที่มีคน เป็นพาหะ	7 (2.41)	5 (1.23)	5 (1.33)	4 (1.22)	21 (1.50)
11. สุขภาพจิตและจิตวิทยา					
- การส่งเสริมสุขภาพจิต	-	4 (0.98)	26 (6.93)	7 (2.13)	37 (2.64)
- ปัญหาทางด้านจิตใจที่มีผล ต่อสุขภาพ	1 (0.34)	6 (1.47)	13 (3.47)	2 (0.61)	22 (1.57)
12. อื่นๆ					
-เพศสัมพันธ์	1 (0.34)	72 (17.69)	3 (0.80)	3 (0.91)	79 (5.63)
-แนะนำสถานที่ อาหาร เว็บ ไซต์เพื่อสุขภาพ	3 (1.03)	3 (0.74)	7 (1.87)	13 (3.95)	26 (1.85)
-ความเชื่อด้านสุขภาพ	-	2 (0.49)	6 (1.60)	1 (0.30)	9 (0.64)
-ความก้าวหน้า วิทยาการ เทคโนโลยีเพื่อสุขภาพ	10 (3.44)	3 (0.74)	1 (0.27)	4 (1.22)	18 (1.29)
-บุคคลกลุ่มต่างๆกับสุขภาพ	6 (2.06)	5 (1.23)	5 (1.33)	5 (1.52)	21 (1.50)
รวม	291 (100.00)	407 (100.00)	375 (100.00)	329 (100.00)	1,402 (100.00)

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยพบว่า ประเภทย่อยของเนื้อหาด้านสุขภาพที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุด 5 ลำดับแรกของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค ร้อยละ 10.13 ผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ร้อยละ 8.99 พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ ร้อยละ 7.63 ความรู้เรื่องโรคต่างๆสาเหตุ อาการของโรคและความรู้ทางการแพทย์ร้อยละ 6.35 และ การระบาดของโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะร้อยละ 5.85 ตามลำดับ

ส่วนประเภทที่ได้รับการนำเสนอน้อยที่สุดได้แก่ การให้บริการตรวจสุขภาพ ร้อยละ 0.29
ภาวะทันตสุขภาพ ร้อยละ 0.21 และ ภาวะสุขภาพที่ดี ร้อยละ 0.14 ตามลำดับ

สำหรับประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพที่หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับนำเสนอมากที่สุด 5 ลำดับ
แรกนั้นจะกล่าวในรายละเอียดในตารางที่ 5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 แสดงประเภทเนื้อหาจำแนกย่อยที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุด 5 ลำดับแรก จำแนกตามหนังสือพิมพ์

ลำดับที่	ไทยรัฐ		เดลินิวส์		ข่าวสด		มติชน	
	ประเภทเนื้อหา	ร้อยละ	ประเภทเนื้อหา	ร้อยละ	ประเภทเนื้อหา	ร้อยละ	ประเภทเนื้อหา	ร้อยละ
1	ผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	27.15	เพศสัมพันธ์	17.69	การป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค	10.93	การป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค	11.25
2	การป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค	8.93	การป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค	9.34	ความรู้เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุ อาการและ ความรู้แพทย์	8.00	การส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ	8.81
3	การส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ	6.87	ความรู้เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุ อาการและ ความรู้แพทย์	9.34	การระบาดของโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะ	8.00	สถานะสุขภาพคนไทย	8.21
4	ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรต่อสุขภาพ	5.84	การส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ	8.35	การดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย	7.47	ผลงานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับสุขภาพ	7.29
5	การระบาดของโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะ	5.15	ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรต่อสุขภาพ	6.14	การส่งเสริมสุขภาพจิต	6.93	ผลงานวิจัยของไทยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	5.17

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยระบุว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐสนใจในการนำเสนอประเภทของเนื้อหาสุขภาพ 5 ลำดับแรก ได้แก่ ผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ร้อยละ 27.15 พฤติกรรมการป้องกันในภาวะเสี่ยงต่อโรค ร้อยละ 8.93 การส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ ร้อยละ 6.87 ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรต่อสุขภาพ ร้อยละ 5.84 และ การระบาดของโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะ ร้อยละ 5.15 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์สนใจในการนำเสนอประเภทของเนื้อหาสุขภาพ 5 ลำดับแรก ได้แก่ เพศสัมพันธ์ ร้อยละ 17.69 พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค ร้อยละ 9.34 ความรู้

เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุ อาการและความรู้ทางการแพทย์ ร้อยละ 9.34 การส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ ร้อยละ 8.35 และ ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรต่อสุขภาพ ร้อยละ 6.14 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ข่าวสดสนใจในการนำเสนอประเภทของเนื้อหาสุขภาพ 5 ลำดับแรก ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค ร้อยละ 10.93 ความรู้เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุ อาการ และความรู้ทางการแพทย์ ร้อยละ 8.00 การระบาดของโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะ ร้อยละ 8.00 การดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย ร้อยละ 7.47 และ การส่งเสริมสุขภาพจิต ร้อยละ 6.93 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์มติชนสนใจในการนำเสนอประเภทของเนื้อหาสุขภาพ 5 ลำดับแรก ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค ร้อยละ 11.25 การส่งเสริมสุขภาพตนเองในภาวะปกติ ร้อยละ 8.81 สถานะสุขภาพของคนไทย ร้อยละ 8.21 ผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ร้อยละ 7.29 และ ผลงานวิจัยคนไทยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ร้อยละ 5.17 ตามลำดับ

ทั้งนี้จะพบว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดและหนังสือพิมพ์มติชนสนใจในการนำเสนอพฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค เป็นลำดับแรก ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐสนใจในการนำเสนอผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเป็นลำดับแรก สำหรับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์สนใจในการนำเสนอเพศสัมพันธ์เป็นลำดับแรก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงปริมาณความถี่ของโรคที่ปรากฏในเนื้อหาสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	โรคที่ปรากฏ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
1	โรคใช้หัวदनก	131	13.93
2	โรคมะเร็ง	99	10.53
3	โรคหัวใจ/หลอดเลือด/ความดันโลหิตสูง	82	8.72
4	โรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	78	8.29
5	โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ หัวัด ซาร์ส ปอด ภูมิแพ้	77	8.19
6	โรคเกี่ยวกับจิตใจ ความเครียด	46	4.89
7	โรคเกี่ยวกับตา ต้อกระจก ตาเหล่ จอประสาทตา เมื่อยตา	43	4.57
8	โรคเกี่ยวกับสมอง อัลไซเมอร์ สมองฝ่อ เยื่อสมองอักเสบ	34	3.61
9	โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร ท้องเดิน ท้องอืด ท้องผูก	34	3.61
10	โรคอ้วน	33	3.51
11	โรคเบาหวาน	32	3.40
12	โรคหย่อนสมรรถภาพทางเพศ (Electile dysfunction)	29	3.08
13	โรคผิวหนังต่างๆผดผื่น สะเก็ดเงิน ړีอนกวาง สิว	23	2.44
14	โรคในช่องปาก ฟันผุ ฟังผืดได้ลิ้น ปากแห้งเพดานโหว่	23	2.44
15	โรคจากสารพิษสะสมในร่างกาย	21	2.23
16	โรคเกี่ยวกับไต ตับแข็ง ม้าม	16	1.70
17	โรคเกี่ยวกับข้อ ข้อเสื่อม เกาต์ ข้อไหล่	15	1.60
18	โรคเกี่ยวกับระบบขับถ่าย ทางเดินปัสสาวะ ริดสีดวงทวาร	15	1.60
19	โรคใช้เลือดออก	14	1.48
20	โรคเกี่ยวกับกระดูก กระดูกเสื่อม กระดูกพรุน	10	1.06
21	โรคไวรัสตับอักเสบ เอ บี ซี ดี	10	1.06
22	โรคที่มีสาเหตุจากพยาธิ	9	0.95
23	โรคปวดหลัง หรือปวดเมื่อยกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ	8	0.85
24	โรคนอนไม่หลับ	7	0.74
25	โรคเลือด ฮีโมฟีเลีย	7	0.74
26	โรคไข้มาลาเรีย	6	0.63
27	วัณโรค	6	0.63
28	โรคเกี่ยวกับหู หูหนวก น้ำในหูไม่เท่ากัน	6	0.63

ลำดับที่	โรคที่ปรากฏ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
29	โรคที่เกิดจากการขาดไอโอดีน คอพอก แอ๋ม ต่อมทึบรอยดัด	6	0.63
30	โรคพิษสุนัขบ้า	5	0.53
31	โรคอีสุกอีใส	5	0.53
32	โรคฉี่หนู	3	0.31
33	โรคไฮโปไกลซีเมีย (โรคสมัยใหม่)	3	0.31
34	โรคหิวล้าน	1	0.10
35	โรคเท้าช้าง	1	0.10
36	โรคนิวลิอ็อก	1	0.10
37	โรคคอทิสซึ่ม	1	0.10
	รวม	940	100.00

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอโรคในเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับในปัจจุบันมีความหลากหลาย โดยโรคไข้หวัดนกมีการนำเสนอมากที่สุดถึง 131 ครั้ง ร้อยละ 13.93 จากเนื้อหาทุกประเภท เนื่องจากช่วงเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นช่วงที่มีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งส่วนใหญ่โรคไข้หวัดนกที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ จะเสนอในรูปแบบของข่าวมากที่สุด เพราะหนังสือพิมพ์ต้องการเตือนให้ประชาชนรู้จักป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดนกที่ระบาดในช่วงต้นปี 2547 ที่ผ่านมา ส่วนโรคที่นำเสนอรองลงมาคือโรคมะเร็งเสนอ 99 ครั้ง ร้อยละ 10.53 ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่คร่าชีวิตผู้คนทั่วโลกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นมะเร็งเต้านม มะเร็งปากมดลูก มะเร็งลำไส้ มะเร็งปอด มะเร็งที่ปาก ซึ่งโรคมะเร็งนี้จะกระจายอยู่ในเนื้อหาสุขภาพหลายประเภทด้วยกัน และโรคหัวใจนำเสนอ 82 ครั้งร้อยละ 8.72 ซึ่งเป็นอันดับ 3 ของโรคที่หนังสือพิมพ์สนใจในการนำเสนอ

ตารางที่ 7 แสดงรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

รูปแบบ	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง	ข่าวสด จำนวนครั้ง	มติชน จำนวนครั้ง	รวม
ข่าว	79 (27.15)	102 (25.06)	166 (44.27)	140 (42.55)	487 (34.74)
คอลัมน์ประจำ	148 (50.86)	65 (15.97)	55 (14.67)	66 (20.06)	334 (23.82)
คอลัมน์จร	14 (4.81)	7 (1.72)	8 (2.13)	48 (14.59)	77 (5.49)
บทความ(ประจำ/จร)	47 (16.15)	59 (14.50)	130 (34.67)	54 (16.41)	290 (20.68)
คอลัมน์ตอบปัญหา	-	151 (37.10)	2 (0.53)	3 (0.92)	156 (11.13)
โฆษณาแฝง	3 (1.03)	23 (5.65)	14 (3.37)	18 (5.47)	58 (4.14)
รวม	291 (100.00)	407 (100.00)	375 (100.00)	329 (100.00)	1,402 (100.00)

จากตารางที่ 7 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ ผู้วิจัยพบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพในรูปแบบของข่าวมากที่สุด 487 ครั้ง ร้อยละ 34.74 รองลงมาคือรูปแบบคอลัมน์ประจำ 334 ครั้ง ร้อยละ 23.82 และ รูปแบบบทความซึ่งรวมบทความที่อยู่ในคอลัมน์ประจำและคอลัมน์จร 290 ครั้ง ร้อยละ 20.68 ตามลำดับ

โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบคอลัมน์ประจำมากที่สุดร้อยละ 50.86 ซึ่งคอลัมน์ประจำที่นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ ได้แก่ คอลัมน์โลกไศภิน คอลัมน์ทันโลก คอลัมน์ชีวีต คอลัมน์มันมากับอาหาร คอลัมน์เกษตรบนแผ่นกระดาษ คอลัมน์รู้ไว้ชีวีต คอลัมน์เหล่านี้อยู่ในหน้าวิทยากร-การเกษตร ส่วนรูปแบบที่นำเสนอรองลงมาคือข่าวร้อยละ 27.15 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข่าวในหน้าการศึกษา-สาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และรูปแบบบทความทั้งที่อยู่ในคอลัมน์ประจำและคอลัมน์จรร้อยละ 16.15 ส่วนใหญ่จะเสนอในวันอาทิตย์ ได้แก่ คอลัมน์ปั้นชีวีตใหม่ด้วยชีวีต

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบคอลัมน์ตอบปัญหามากที่สุดร้อยละ 37.10 ซึ่งคอลัมน์ตอบปัญหาของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีประจำทุกวัน ได้แก่ คอลัมน์เสพสมบิรมิสม คอลัมน์เสพสมอารมณ์หมาย คอลัมน์เสริมสุขภาพทุกวันกับนมเปรี้ยว รองลงมาคือรูปแบบข่าวร้อยละ 25.06 ซึ่งเป็นข่าวที่นำเสนอในหน้าภูมิภาคและหน้าสาธารณสุข และรูปแบบคอลัมน์ประจำ ร้อยละ 15.97 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบข่าวมากที่สุดร้อยละ 44.27 โดยเป็นข่าวที่ปรากฏทั้งในหน้า 1 และหน้าการศึกษา-สาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ข่าวสด รองลงมา เป็นรูปแบบบทความ(ประจำ/จร) ร้อยละ 34.67 โดยเป็นบทความที่นำเสนอในคอลัมน์พบหมอรามา คอลัมน์เพลินกายสบายใจ ซึ่งมีตั้งแต่วันจันทร์จนถึงวันศุกร์ และรูปแบบคอลัมน์ประจำร้อยละ 14.67 ได้แก่คอลัมน์ทางโค้งจิตวิทยาเพื่อวัยรุ่น คอลัมน์เจาะแฉะวิทยาศาสตร์ คอลัมน์สดจากจิตวิทยา

หนังสือพิมพ์มติชน นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบข่าวมากที่สุดร้อยละ 42.55 ส่วนใหญ่เป็นข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าชีวิตคุณภาพ รองลงมาคือรูปแบบคอลัมน์ประจำร้อยละ 20.06 ได้แก่ คอลัมน์ส่องโรคไขสุขภาพ คอลัมน์ส่องโลกส่องสุขภาพกับแพทยสภา คอลัมน์ไฟกัสสุขภาพ และรูปแบบบทความ(ประจำ/จร) ร้อยละ 16.41 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 แสดงประเภทของแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	ประเภทแหล่งข้อมูล	ไทยรัฐ จำนวน (ร้อยละ)	เดลินิวส์ จำนวน (ร้อยละ)	ข่าวสด จำนวน (ร้อยละ)	มติชน จำนวน (ร้อยละ)	รวม
1	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	39 (12.38)	70 (15.52)	124 (30.92)	80 (24.02)	313 (20.87)
2	บุคคลไม่ระบุสังกัด	29 (9.20)	108 (23.94)	75 (18.70)	46 (13.81)	258 (17.2)
3	โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน	12 (3.80)	121 (26.82)	43 (10.72)	17 (5.10)	193 (12.87)
4	หน่วยงานและสถานศึกษาในต่างประเทศ	109 (34.60)	13 (2.88)	10 (2.49)	30 (9.00)	162 (10.8)
5	องค์กรภาครัฐ	30 (9.52)	48 (10.64)	40 (9.98)	31 (9.30)	149 (9.93)
6	ไม่ระบุแหล่ง	23 (7.30)	12 (2.66)	33 (8.22)	30 (9.00)	98 (6.53)
7	สำนักข่าวต่างประเทศ	10 (3.17)	11 (2.44)	24 (5.99)	41 (12.31)	86 (5.73)
8	สถานศึกษาต่างๆในประเทศ	16 (5.08)	26 (5.76)	16 (3.99)	20 (6.0)	78 (5.20)
9	องค์กรระหว่างประเทศ	17 (5.39)	16 (3.55)	9 (2.24)	10 (3.00)	52 (3.47)
10	อื่นๆ อาทิ องค์กรเอกชน	7 (2.22)	6 (1.33)	12 (2.99)	19 (5.71)	44 (2.93)
11	NGO	6 (1.90)	16 (3.55)	4 (0.99)	4 (1.20)	30 (2.00)
12	วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือ	15 (4.76)	3 (2.88)	7 (1.75)	5 (1.50)	30 (2.00)
13	นักการเมือง	2 (0.63)	1 (0.22)	4 (0.99)	-	7 (0.47)
	รวม	315 (100.00)	451 (100.00)	401 (100.00)	333 (100.00)	1,500 (100.00)

จากตารางที่ 8 ผู้วิจัยพบว่าในจำนวนเนื้อหา 291 ชิ้นที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอ มีการใช้แหล่งข้อมูลจำนวน 315 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้มากที่สุดคือ หน่วยงานและสถานศึกษาในต่างประเทศร้อยละ 34.60 ของแหล่งข้อมูลที่ถูกอ้างทั้งหมด

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีจำนวนเนื้อหา 407 ชิ้น มีการใช้แหล่งข้อมูล จำนวน 451 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ใช้มากที่สุดคือ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ร้อยละ 26.82 ของแหล่งข้อมูลที่ถูกอ้างทั้งหมด

หนังสือพิมพ์ข่าวสด มีจำนวนเนื้อหา 375 ชิ้น มีการใช้แหล่งข้อมูลจำนวน 401 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดใช้มากที่สุดคือ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 30.92 ของแหล่งข้อมูลที่ถูกอ้างทั้งหมด

หนังสือพิมพ์มติชน มีจำนวนเนื้อหา 329 ชิ้น มีการใช้แหล่งข้อมูลจำนวน 333 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์มติชนใช้มากที่สุดคือ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 24.02 ของแหล่งข้อมูลที่ถูกอ้างทั้งหมด

ส่วนแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เลือกใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรกมีดังนี้ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ร้อยละ 20.87 รองลงมาคือ บุคคลไม่ระบุสังกัด ร้อยละ 17.20 และ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนร้อยละ 12.87 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ ใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรกในตารางถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 แสดงประเภทแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรก

ลำดับ	ไทยรัฐ		เดลินิวส์		ข่าวสด		มติชน	
	แหล่งข้อมูล	ร้อยละ	แหล่งข้อมูล	ร้อยละ	แหล่งข้อมูล	ร้อยละ	แหล่งข้อมูล	ร้อยละ
1	หน่วยงานและสถานศึกษาในต่างประเทศ	34.60	โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน	26.82	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	30.92	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	24.02
2	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	12.38	บุคคลไม่ระบุสังกัด	23.94	บุคคลไม่ระบุสังกัด	18.70	บุคคลไม่ระบุสังกัด	13.81
3	องค์กรภาครัฐ	9.52	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่	15.52	โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน	10.72	สำนักข่าวต่างประเทศ	12.31

จากตารางที่ 9 ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้แหล่งข้อมูลจากหน่วยงานและสถานศึกษาในต่างประเทศมากที่สุดถึงร้อยละ 34.60 โดยหน่วยงานและสถานศึกษาดังกล่าว อาทิ ศูนย์วิจัยโภชนาการและการเกษตร ประเทศสหรัฐอเมริกา สำนักวิจัยโรคมะเร็งระหว่างประเทศ ฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยอัลเบอตา ประเทศแคนาดา มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศอเมริกา มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษ มหาวิทยาลัยอริโซนา ประเทศอเมริกา สำนักวิจัยเศรษฐกิจแห่งอเมริกา สถานพยาบาลผู้สูงอายุออสเตรเลีย สถาบันมะเร็งแห่งชาติสหรัฐอเมริกา สถาบันโรคระบบทางเดินหายใจของจีน มหาวิทยาลัยลิดี ประเทศอังกฤษ สถาบันชีวเคมี ประเทศอิตาลี มหาวิทยาลัยนอร์ธเวสต์เทิร์น ประเทศอเมริกา มหาวิทยาลัยเยล ประเทศอเมริกา มหาวิทยาลัยยอร์ก ประเทศแคนาดา ฯลฯ รองลงมาคือกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 12.38 และองค์กรภาครัฐร้อยละ 9.52 ตามลำดับ

ทั้งนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลสอดคล้องกับประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพส่วนใหญ่ที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอจะเป็นผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพ

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ใช้แหล่งข้อมูลจากโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนมากที่สุดร้อยละ 26.82 โดยโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งข้อมูลได้แก่ โรงพยาบาลรามมา โรงพยาบาลเด็ก โรงพยาบาลจุฬาฯ โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพญาไท โรงพยาบาลเลิดสิน โรงพยาบาลดอกคำใต้ ฯลฯ รองลงมาคือแหล่งข้อมูลจากบุคคลกลุ่มต่างๆซึ่งไม่ได้ระบุสังกัด ร้อยละ 23.94 ซึ่งมีทั้งนายแพทย์ที่เขียนคอลัมน์ประจำให้หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ อาทิ นายแพทย์

นพพรแห่งเดลินิวส์ ดร. อุ่มอิม ดร. โอ สุขุมวิท 51 หรือเป็น บุคคลผู้ตกเป็นข่าว และแหล่งข้อมูล จากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 15.52 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ข่าวสดใช้แหล่งข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่มากที่สุดร้อยละ 30.92 รองลงมา คือบุคคลที่ไม่ระบุสังกัด ร้อยละ 18.70 และถัดมาคือ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและ เอกชน ร้อยละ 10.72

ทั้งนี้กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอ้างมีดังนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีควบคุมโรคติดต่อ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรคติดต่อ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานแก้ไขปัญหาไข้หวัดนก กรมสุขภาพจิต ศูนย์ไข้หวัดนก มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และสาธารณสุขจังหวัดต่างๆ

หนังสือพิมพ์มติชน ใช้แหล่งข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่มากที่สุดร้อยละ 24.02 โดยเป็นแหล่งข้อมูลดังที่ได้กล่าวในแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดใช้ รองลงมาคือ บุคคลที่ไม่ได้ระบุสังกัดร้อยละ 13.81 โดยบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูล อาทิ ศ.น.พ. บุญ วนาสิน น.พ. ประวิตร พิศาลบุตร แพทย์โรคผิวหนัง น.พ. ดุสิต ลิขนะพิชิตกุล ดร. เดวิด โอเรียนทีช นาย สัมพันธ์ เตชะอธิก เซอร์ ฮัมฟรี เดวี นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ ดร. แซน เจย์กัปตัน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านโภชนาการ น.พ. อัลเฟรดโด คาเฮ นางสาววรินทร์ ผดุงวิทย์ และฌอง-ฟรังซัวส์ ลาร์ซาร์ทิก ชางฝรั่งเศส เป็นต้น และถัดมาคือ สำนักข่าวต่างประเทศ ร้อยละ 12.31 ตามลำดับ

ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ข่าวสดและหนังสือพิมพ์มติชนใช้แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุขและ เจ้าหน้าที่มากที่สุด รองลงมาคือ บุคคลที่ไม่ได้ระบุสังกัดเหมือนกัน

ตารางที่ 10 แสดงบทบาทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

บทบาท	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง	ข่าวสด จำนวนครั้ง	มติชน จำนวนครั้ง	รวม
แหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้	211 (72.50)	160 (39.31)	228 (60.80)	218 (66.26)	817 (58.27)
ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุน	33 (11.34)	34 (8.35)	52 (13.87)	56 (17.02)	175 (12.48)
เป็นช่องทางการสื่อสารกลับ	2 (0.69)	162 (39.80)	7 (1.86)	6 (1.82)	177 (12.62)
นำเสนอทักษะและวิธีปฏิบัติ	45 (15.46)	51 (12.53)	88 (23.47)	49 (14.90)	233 (16.62)
รวม	291 (100.00)	407 (100.00)	375 (100.00)	329 (100.00)	1,402 (100.00)

จากตารางที่ 10 ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพเรียงลำดับจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด คือ เป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้ ซึ่งเสนอจำนวน 817 ครั้ง ร้อยละ 58.27 ของการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพทั้งหมด บทบาทในการเป็นผู้นำเสนอทักษะและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ซึ่งเสนอจำนวน 233 ครั้ง ร้อยละ 16.62 ของการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพทั้งหมด บทบาทในการเป็นช่องทางการสื่อสารกลับ ซึ่งเสนอจำนวน 177 ครั้ง ร้อยละ 12.62 ของการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพทั้งหมด และบทบาทในการเป็นผู้ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุน เสนอจำนวน 175 ครั้ง ร้อยละ 12.48 ของการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพทั้งหมด

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้มากที่สุด 3 ชื่อฉบับคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ร้อยละ 72.50 หนังสือพิมพ์มติชน ร้อยละ 66.26 และหนังสือพิมพ์ข่าวสด ร้อยละ 60.80 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นช่องทางสื่อสารกลับมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เสนอจำนวน 162 ครั้ง ร้อยละ 39.80 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวสด มติชน หลายเท่า

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นผู้ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุนมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์ มติชน เสนอจำนวน 56 ครั้ง ร้อยละ 17.02

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นผู้เสนอทักษะและวิธีการปฏิบัติด้านสุขภาพมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์ข่าวสด เสนอจำนวน 88 ครั้ง ร้อยละ 23.47

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงปริมาณความถี่ของการจัดตำแหน่งเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้าหนังสือพิมพ์
จำแนกตามชื่อฉบับ

ตำแหน่ง เนื้อหาใน หน้า ส.พ.	ไทยรัฐ		เดลินิวส์		ข่าวสด		มติชน	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
หน้าหนึ่ง	26	8.93	35	8.60	27	7.20	24	7.30
หน้าอื่นๆ	265	91.07	372	91.40	348	92.80	305	92.70
รวม	291	100.00	407	100.00	375	100.00	329	100.00

จากตารางที่ 11 จะพบว่า ตำแหน่งหน้าที่มีเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อ
ฉบับ โดยดูจากความถี่ค่าร้อยละของเนื้อหา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเนื้อหาด้านสุขภาพขึ้นหน้าหนึ่ง
มากเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 8.93 เมื่อเทียบกับปริมาณเนื้อหาที่ลงในหน้าอื่นๆรองลงมาคือ
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ร้อยละ 8.60 และหนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้า
หนึ่งน้อยที่สุดร้อยละ 7.20

ทั้งนี้ เมื่อดูจากค่าร้อยละในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 4
ชื่อฉบับไม่แตกต่างกันมากนัก

ตารางที่ 12 แสดงปริมาณความถี่ของการจัดวางตำแหน่งเนื้อหาด้านสุขภาพบนหน้าหนังสือพิมพ์ จำแนกตามชื่อฉบับ

ตำแหน่งจัดวาง บนหน้า	ไทยรัฐ		เดลินิวส์		ข่าวสด		มติชน	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ครึ่งบน	196	67.35	148	36.36	155	41.33	175	53.19
ครึ่งล่าง	77	26.46	233	57.25	202	53.87	126	38.30
ตรงกลางพอดี	-	-	3	0.74	2	0.53	4	1.22
เต็มทั้งหน้า	18	6.19	23	5.65	16	4.27	24	7.29
รวม	291	100.00	407	100.00	375	100.00	329	100.00

จากตารางที่ 12 จะพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจัดวางเนื้อหาด้านสุขภาพไว้ส่วนครึ่งบนเหนือรอยพับมากที่สุด คือ ร้อยละ 67.35 ในขณะที่หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์จัดวางเนื้อหาด้านสุขภาพไว้ส่วนครึ่งล่างของรอยพับมากที่สุด คือ ร้อยละ 57.25 ส่วนหนังสือพิมพ์ที่ให้เนื้อที่เต็มทั้งหน้าแก่เนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์มติชน ร้อยละ 7.29 ในขณะที่ข่าวสดให้เนื้อที่ลงเต็มทั้งหน้าน้อยที่สุดร้อยละ 4.27

ตารางที่ 13 แสดงปริมาณความถี่ของความยาวของเนื้อหาด้านสุขภาพ จำแนกตามหนังสือพิมพ์

ความยาวของ เนื้อหา	ไทยรัฐ		เดลินิวส์		ข่าวสด		มติชน		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1-10 คอลัมน์นิ้ว	11	3.78	13	3.19	31	8.27	11	3.34	66	4.71
11-30 คอลัมน์นิ้ว	176	60.48	65	15.97	241	64.26	161	48.94	643	45.86
31-50 คอลัมน์นิ้ว	45	15.46	237	58.23	60	16.00	65	19.76	407	29.03
51-70 คอลัมน์นิ้ว	14	4.82	21	5.16	18	4.80	51	15.50	104	7.42
71 คอลัมน์นิ้วขึ้นไป	45	15.46	71	17.45	25	6.67	41	12.46	182	12.98
รวม	291	100.0	407	100.0	375	100.0	329	100.0	1,402	100.0

จากตารางที่ 13 จะพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ ส่วนใหญ่ตีพิมพ์เนื้อหาด้านสุขภาพทั้งรูปแบบข่าว คอลัมน์ประจำ คอลัมน์จร บทความ คอลัมน์ตอบปัญหา และโฆษณาแฝงที่มีความยาว 11 – 30 คอลัมน์นิ้ว คิดเป็นร้อยละ 45.86 กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ข่าวสดให้ความยาว 11-30 คอลัมน์นิ้วมากที่สุดร้อยละ 64.26 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐร้อยละ 60.48 และหนังสือพิมพ์มติชนร้อยละ 48.94 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ให้ความยาว 31-50 คอลัมน์นิ้ว ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 58.23 เมื่อเทียบกับฉบับอื่น ส่วนหนังสือพิมพ์ที่ให้ความยาวเนื้อหาด้านสุขภาพ 71 คอลัมน์นิ้วขึ้นไปมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์โดยลงพิมพ์จำนวน 71 ครั้งร้อยละ 17.45 เนื่องจากในวันอาทิตย์ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์จะลงเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้า 4 เต็มๆหน้าทุกอาทิตย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงปริมาณความถี่ของภาพประกอบเนื้อหา จำแนกตามข้อฉบับ

ภาพประกอบ	ไทยรัฐ		เดลินิวส์		ข่าวสด		มติชน		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
มีภาพประกอบ	76	26.12	77	18.92	45	12.00	94	28.57	292	20.83
ไม่มีภาพประกอบ	215	73.88	330	81.08	330	88.00	235	71.43	1,110	79.17
รวม	291	100.0	407	100.0	375	100.0	329	100.0	1,402	100.0

จากตารางที่ 14 จะพบว่าเนื้อหาด้านสุขภาพส่วนใหญ่ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยไม่มีภาพประกอบเนื้อหา อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ที่เนื้อหาด้านสุขภาพมีภาพประกอบเนื้อหามากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ มติชน จำนวน 94 ครั้งที่เสนอเนื้อหาและมีภาพประกอบ คิดเป็นร้อยละ 28.57

ทั้งนี้ภาพ จะมีทั้งภาพถ่าย ภาพวาด ทั้งภาพสีและขาวดำ ซึ่งเป็นภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ ขนาดของภาพประกอบเนื้อหาขึ้นอยู่กับเนื้อที่ของเรื่องนั้นๆว่ามีเนื้อที่มากน้อยเท่าใด ส่วนตำแหน่งของภาพอาจจะปรากฏด้านข้างหรือกลางบทความ คอลัมน์นั้นๆ

ตารางที่ 15 แสดงปริมาณความถี่ของเนื้อหาด้านสุขภาพที่ปรากฏในแต่ละวัน จำแนกตามชื่อฉบับของหนังสือพิมพ์

วัน	ไทยรัฐ		เดลินิวส์		ข่าวสด		มติชน		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
อาทิตย์	21	7.22	75	18.43	33	8.80	32	9.73	161	11.48
จันทร์	49	16.84	65	15.97	74	19.73	34	10.33	222	15.83
อังคาร	44	15.12	53	13.02	70	18.67	67	20.36	234	16.70
พุธ	33	11.34	58	14.25	73	19.47	38	11.55	202	14.41
พฤหัสบดี	43	14.78	51	12.53	56	14.93	55	16.71	205	14.62
ศุกร์	50	17.18	52	12.78	41	10.93	45	13.68	188	13.41
เสาร์	51	17.52	53	13.02	28	7.47	58	17.63	190	13.55
รวม	291	100.0	407	100.0	375	100.0	329	100.0	1,402	100.0

จากตารางที่ 15 ผู้วิจัยพบว่า วันที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดคือ วันอังคาร เสนอจำนวน 234 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.70

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันเสาร์มากที่สุด ร้อยละ 17.52 และนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันอาทิตย์น้อยที่สุด ร้อยละ 7.22

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันอาทิตย์มากที่สุด ร้อยละ 18.43 และนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันพฤหัสบดีน้อยที่สุด ร้อยละ 12.53

หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันจันทร์มากที่สุด ร้อยละ 19.73 และนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันเสาร์น้อยที่สุดร้อยละ 7.47

หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันอังคารมากที่สุด ร้อยละ 20.36 และนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันอาทิตย์น้อยที่สุด ร้อยละ 9.73

ทั้งนี้เมื่อเทียบทั้ง 4 ชื่อฉบับ จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์เดลินิวส์นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันอาทิตย์มากที่สุดถึงร้อยละ 18.43 เมื่อเทียบกับไทยรัฐ ข่าวสด มติชน ซึ่งมีเพียง ร้อยละ 7.22 , 8.80 และ 9.73 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยตารางที่ 14 ว่าในวันอาทิตย์หนังสือพิมพ์เดลินิวส์จะมีเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้า 4 เต็มๆหน้าโดยเป็นบทความสุขภาพที่มีความยาว 71 คอลัมน์นี้ขึ้นไป

จากการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และมติชน กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในปริมาณความถี่และเนื้อที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ ประเภทของเนื้อหาที่สนใจนำเสนอมากที่สุดคือ ผลงานวิจัยของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยเสนอในรูปแบบของคอลัมน์ประจำ ส่วนแหล่งข้อมูลที่ใช้มากที่สุดจะเป็นแหล่งจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งบทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพคือเป็นแหล่งแจ้งข้อมูลและให้ความรู้ ถึงแม้ว่าไทยรัฐจะนำเสนอเนื้อหาในปริมาณน้อยกว่าหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ แต่นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้าหนึ่งมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นที่ศึกษา อีกทั้งยังนำเสนอในส่วนครึ่งบนโดยนับจากกึ่งกลางรอยพับของหนังสือพิมพ์มากที่สุด นอกจากนี้วันที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดคือวันเสาร์

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในปริมาณความถี่และเนื้อที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ ประเภทของเนื้อหาที่สนใจนำเสนอมากที่สุด คือ เพศสัมพันธ์ และอวัยวะเพศ ส่วนรูปแบบในการนำเสนอคือคอลัมน์ตอบปัญหา โดยใช้แหล่งข้อมูลจากโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนมากที่สุด สำหรับบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คือเป็นช่องทางการสื่อสารกลับซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการนำเสนอ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ให้ความยาว 31-50 คอลัมน์นิ้ว ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุด เมื่อเทียบกับฉบับอื่นซึ่งให้ความยาวเพียง 11-30 คอลัมน์นิ้วเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งยังให้ความยาวเนื้อหาด้านสุขภาพ 71 คอลัมน์นิ้วขึ้นไปมากที่สุด เนื่องจากในวันอาทิตย์หนังสือพิมพ์เดลินิวส์จะลงเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้า 4 เต็มๆหน้า ดังนั้นวันอาทิตย์จึงเป็นวันที่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุด

หนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในปริมาณความถี่และเนื้อที่เป็นอันดับ 2 รองจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประเภทของเนื้อหาที่สนใจนำเสนอมากที่สุด คือ พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค โดยเสนอในรูปแบบของข่าวมากที่สุด และใช้แหล่งข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ส่วนบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ คือแหล่งแจ้งข้อมูลและให้ความรู้เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ข่าวสดมีบทบาทในการเป็นผู้เสนอทักษะและวิธีปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

แก่ผู้อ่านมากที่สุดเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับที่ศึกษา นอกจากนี้วันที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดคือ วันจันทร์

หนังสือพิมพ์มติชน นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในปริมาณความถี่และเนื้อที่เป็นอันดับ 3 รองจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์และข่าวสด ประเภทของเนื้อหาด้านสุขภาพที่สนใจนำเสนอมากที่สุดคือ พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะที่เสี่ยงต่อการเป็นโรค โดยเสนอในรูปแบบของข่าว และใช้แหล่งข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ส่วนบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพคือ เป็นแหล่งแจ้งข้อมูลและให้ความรู้ อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์มติชนมีบทบาทในการให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุนมากที่สุดเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับที่ศึกษา นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาพประกอบเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุด และวันที่นำเสนอเนื้อหาสุขภาพมากที่สุดของมติชนคือวันอังคาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 : อะไรคือปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับนำเสนอเนื้อหา ด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 4 : หนังสือพิมพ์มีการเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพอย่างไร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หัวหน้าข่าวสาธารณสุขหรือผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเนื้อหา ด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด และหนังสือพิมพ์ มติชน เป็นจำนวน 4 ท่าน โดยติดต่อขอสัมภาษณ์คุณ วิฑูริวรรณ ไสวแสนยากร หัวหน้าข่าว การศึกษาและข่าวสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ , คุณสุวิวัฒน์ บุญชาญ ผู้สื่อข่าว สาธารณสุขและดูแลหน้าสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ , คุณองอาจ สุวรรณโชติ ผู้ช่วย หัวหน้าข่าวการศึกษา วัฒนธรรม และสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์ข่าวสด และคุณสุรณีย์ แสง เพ็ญ หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพจากหนังสือพิมพ์มติชน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัย เป็น 2 ส่วนคือ

1. ปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับนำเสนอเนื้อหา ด้านสุขภาพ
2. การเลือกแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์

สุขภาพเป็นเรื่องที่คนในปัจจุบันหันมาใส่ใจมากขึ้น โดยเฉพาะคนในวัยทำงาน เพราะ จะต้องมีความสุขที่ร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงจึงจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเป็นเช่นนี้สื่อ ต่างๆจึงเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ ต่างๆ มีทั้งการเตือน และการแจ้งข้อมูลด้านสุขภาพโดยทั่วไป

ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์หลายฉบับในประเทศไทย ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพของ ประชาชน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเนื้อหา ด้านสุขภาพเกี่ยวกับนโยบาย ในการเสนอเนื้อหาสุขภาพของแต่ละฉบับต่างก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านสุขภาพของ ประชาชน โดยได้นำเสนอข่าวและบทความต่างๆด้านสุขภาพที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อประชาชน และ น่าสนใจ ทำให้ประชาชนผู้อ่านเกิดความตระหนักในเรื่องสุขภาพของตนเอง เกิดการพัฒนาด้าน สุขภาพของตนเองและผู้ใกล้ชิด

จากการสัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีดังนี้

“พร้อมที่จะเป็นสื่อให้สาธารณสุข ในการนำเสนอเรื่องการดูแลสุขภาพให้ประชาชนรู้”

(ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสาธารณสุข ข่าวสด – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

“เราจะให้ความสำคัญกับข่าวด้านนี้ สำคัญเหมือนกัน เพราะว่า รู้สึกว่าระยะหลังนี้ คนหรือประชาชนหันมาสนใจข้อมูลด้านนี้เยอะมาก เพราะจากการที่เสนอข่าวไปจะมีคนโทรมาถาม... ผมว่าประชาชนตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องสาธารณสุข”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

“ถ้าจะถามว่ามีนโยบายอย่างไรในการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนนะคะ ก็คงจะต้องบอกว่า เราเน้นเรื่องนี้เป็นเรื่องหลักเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องที่เราสามารถช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติได้...”

(หัวหน้าข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

“มติชนมีหน้า 10 เป็นหน้าชีวิตคุณภาพ ในหน้าจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องสาธารณสุข เป็นภาพโดยรวมที่แสดงให้เห็นว่าความเป็นอยู่ของคนดีขึ้นอย่างไร ส่วนในเรื่องสุขภาพ เราจะเน้นโรคที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น โรคมะเร็ง เบาหวาน หัวใจ”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

นอกจากนี้แล้ว หนังสือพิมพ์บางฉบับมีการกำหนดจำนวนเนื้อหาด้านสุขภาพในแต่ละวัน เพราะเห็นว่าเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างแท้จริง

“เนื้อหาสุขภาพเป็นเรื่องนำ ที่อยู่ในกระแส ก็ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ของแต่ละวัน ถ้าคิดเนื้อหาสุขภาพ เป็นร้อยละของเนื้อหาทั้งหมด...เนื้อหาสุขภาพร้อยละ 20 ของทั้งหมด”

“ทางมติชน พยายามให้ความสำคัญเกี่ยวกับสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม เพราะคนอ่านต้องการจะรับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อตัวตัวเอง ดังนั้นเราจะให้พื้นที่ค่อนข้างเยอะในเรื่องนี้

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

จากผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนั้น จะมีเพียงหนังสือพิมพ์มติชนที่กำหนดจำนวนเนื้อที่เป็นร้อยละของเนื้อหาด้านสุขภาพซึ่งทางหนังสือพิมพ์กำหนดเป็นนโยบายในการนำเสนอเรื่องสุขภาพในแต่ละวัน ส่วนหนังสือพิมพ์อีก 3 ฉบับ นั้นพบว่าไม่ได้กำหนดจำนวนเนื้อที่เป็นร้อยละเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ แต่ได้ให้ความสำคัญกับเนื้อหาด้านสุขภาพ และมีการนำเสนออยู่เป็นประจำ

“ไม่ได้กำหนดเนื้อที่ แต่ว่าโดยหลักๆ เขาให้พื้นที่วันเสาร์ หน้าสาธารณสุข วันอาทิตย์ หน้า 4 เต็มๆ ส่วนที่เหลือเป็นบทความอื่นๆ ที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพเพราะว่ามันจะมีหลากหลาย”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

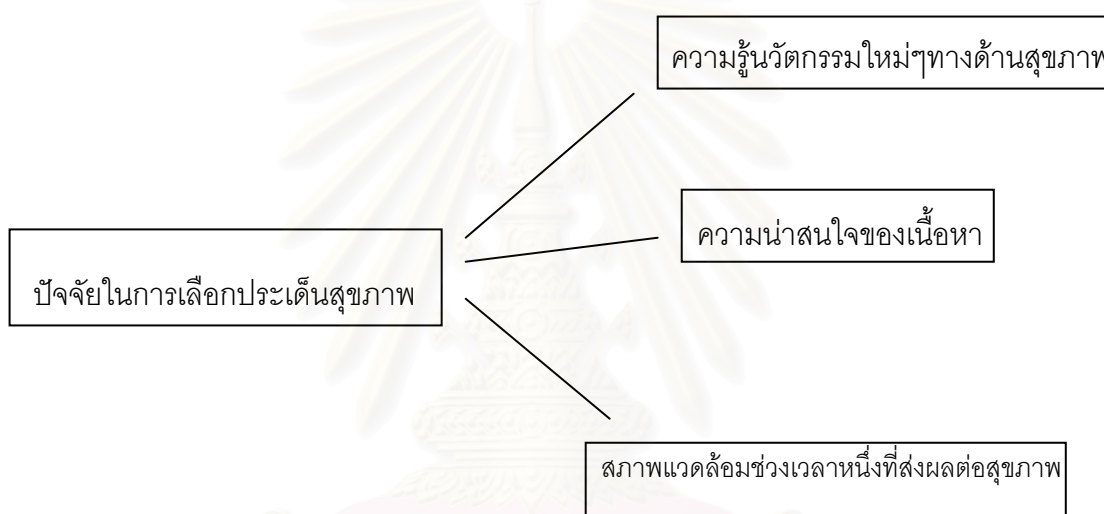
“ไม่มีการกำหนดปริมาณเนื้อหาว่าเป็นกีเปอร์เซ็นต์ ...คงต้องยอมรับว่า ข่าวเป็นเรื่องของกระแสถ้าไปกำหนดเท่านั้นเท่านั้นมันอาจจะเป็นการตีกรอบต่อการเป็นสื่อของเราเกินไป ถ้าถามว่ามีการกำหนดให้ตายตัว คงไม่มี แต่ถามว่าเราให้ความสำคัญหรือเปล่า เราให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าข่าวอื่นๆ”

(หัวหน้าข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

ผลการวิจัยที่ตอบปัญหานำวิจัย

ปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการเลือกประเด็นเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ความรู้นวัตกรรมใหม่ๆทางด้านสุขภาพอนามัย , ความน่าสนใจของเนื้อหาอาทิ โรคแปลกๆ ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยพบเจอมาก่อน , สภาพแวดล้อมช่วงเวลาหนึ่งที่ส่งผลต่อสุขภาพ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

1. **ความรู้นวัตกรรมใหม่ๆทางด้านสุขภาพ** เป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกประเด็นเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของผู้ดูแลหน้าสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้อ่านอยากติดตามและสนใจเรื่องที่น่าสนใจเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการดูแล รักษาสุขภาพ ทั้งนี้หัวหน้าข่าวจะเป็นผู้พิจารณา ถ้าเห็นที่น่าสนใจ

“ถ้าหากเป็นเทคโนโลยีทางการแพทย์ของต่างประเทศ แล้วเห็นว่าข่าวนี้ที่น่าสนใจก็จะแปลลง... สมมติว่าเป็นงานทางการแพทย์ของมหาวิทยาลัย จอห์นฮอปส์กินส์ ก็จะมีเข้ามาตลอด ก็จะเอามาลง”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

“เสนอนวัตกรรมใหม่ๆที่ทำให้สุขภาพคนดีขึ้น”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพมติชน-สัมภาษณ์ 23 มิ.ย. 47)

“ถ้าเป็นข่าวอย่างเช่น เป็นผลงานวิจัย ผลการศึกษา ผลอะไรต่างๆ ที่ใหม่ๆขึ้นหน้า 1 ได้... เราจะให้ความสำคัญกับข่าวด้านนี้”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

“ผลการวิจัยใหม่ๆ สมมติเกี่ยวกับเทคโนโลยีเรื่องการค้นพบวัคซีน เราก็นำเสนอ”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

หรืออาจเป็นการนำเสนอวิวัฒนาการทางการแพทย์ของไทยซึ่งพัฒนามากขึ้น เป็นการแสดงถึงศักยภาพของแพทย์ไทยในเรื่องสุขภาพอนามัย และต้องการให้ประชาชนทราบถึงความเจริญของการแพทย์แผนปัจจุบันในเมืองไทย

“อย่างเช่นเมืองไทยมีหมอที่ผ่าตัดแปลงเพศให้ผู้หญิงเป็นผู้ชายได้ อย่างนี้ เรา ก็จะนำเสนอ...ผมว่ามันสามารถนำเสนอได้เป็นระยะเป็นการให้ข้อมูลแก่คน”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

“เป็นการค้นพบอะไรใหม่ๆ ค้นพบใหม่โดยคนไทย... อาจขึ้นไปอยู่ที่ข่าวหน้า 1”

(หัวหน้าข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

นอกจากนี้นวัตกรรมใหม่ๆอาจเป็นความคิดของชาวต่างประเทศแต่คนไทยรับมาและประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ในโรงพยาบาลของรัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาในเรื่องการบริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน

“ถ้าเป็นโรงพยาบาลรัฐ มีการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาเพื่อการรักษา เราอาจจะนำเสนอข่าวเพราะเรามองเห็นว่านั่นคือการบริการประชาชนที่อาจจะเป็นผู้ด้อยโอกาส เขาจะได้มีโอกาสรับรู้ และใช้บริการอันนั้น ในจุดที่เขาสามารถดูแลตัวเองได้”

(หัวหน้าข่าวสารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

2. ความน่าสนใจของเนื้อหา การนำเสนอเรื่องสุขภาพ ต้องดูเรื่องที่น่าสนใจจริงๆ โดยผู้นำเสนอเรื่องสุขภาพต้องรู้จักคิดแทนผู้อ่าน ถ้านำเสนอเรื่องสุขภาพไปแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นโรคภัยไข้เจ็บ แปลกๆใหม่ ๆ หรืออะไรก็ตาม จะได้รับความสนใจและมีประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือไม่ โดยพยายามเลือกเนื้อหาที่แปลกใหม่ หาแง่มุมสุขภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมานำเสนอ

“ต้องเป็นเรื่องในกระแสสังคม ที่โดนใจคนอ่าน สมมติว่าตอนนี้มีคนเลี้ยงแมลงสาบมาดากัสการ์ แล้วมันก่อให้เกิดโรคอะไร หรือว่ามีสัตว์เลี้ยงใหม่ๆเข้ามา ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพคน เราจะเอามานำเสนอ”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

“โรคนี้วล็อก เราคิดว่ามันน่าสนใจ เป็นประเด็นที่คนสนใจ มีผลกระทบต่อคน ข่าวนี้จะขึ้นหน้า 1”

“หรืออย่างเช่น กระแสชีวิต เข้ามา ทำให้คนรักษาสุขภาพมากขึ้น แต่ก่อนคนจะกินอะไรก็กิน ไม่ให้ความสำคัญเท่าสมัยนี้ ดังนั้นจะเห็นว่าสุขภาพคนให้ความสำคัญ เราเป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ข้อมูลแก่ประชาชน เราจะละเลยเรื่องนี้ไม่ได้”

(ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสารณสุข ข่าวสด – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

เนื้อหาสุขภาพอาจจะไม่ได้เป็นเนื้อหาที่อยู่ในกระแสสังคม แต่มีความน่าสนใจ อาจจะเป็น ความรู้ใหม่หรือความรู้ทั่วไปที่ส่งผลกระทบต่อผู้อ่านให้เกิดความตระหนักในการดูแล รักษาสุขภาพ ตนเองให้มากขึ้น รู้จักการป้องกันโรคก่อนที่จะเกิดโรคนั้นๆได้

“โรคที่ใกล้ตัว ที่น่าจะรู้หรือว่าแปลกๆในลักษณะที่คนไม่รู้ คือมันนำเสนอได้ตลอด สมมติ ว่า ฮีโมฟีเลีย หลายคนไม่รู้ เท้าแขนปม เด็กหัวแดงโม มันก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น หรือน้ำในหูไม่ เท่ากัน โรคทั่วไป ที่เราเสนอซึ่งคนทั่วไปยังไม่รู้ก็มีอีกเยอะ”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

“เรื่องโรฝุ่น มีอันตรายต่อคนอย่างไร ก็อาจจะเสนอ เพราะข่าวแบบนี้เป็นข่าวพื้นที่ที่ทุกคน ควรจะรู้เพื่อป้องกันตนเอง”

(ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสารานุกรม ข่าวสด – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

หรือเสนอทางเลือกในการดูแลสุขภาพให้ประชาชน เพื่อก่อให้เกิดการตระหนักและเข้าใจ ในการดูแลรักษาตนเองให้มากขึ้น

“เราก็พยายามที่จะเสนอทางเลือกในการดูแลสุขภาพนะคะ ทุกวันเสาร์สิ้นเดือน เราจะมี คอลัมน์ทางเลือกทางรอด เป็นการนำเสนอเรื่องการดูแลตนเองอย่างไรไม่ให้เป็นโรค หรือพูดคุย เรื่องสุขภาพอนามัย พูดถึงเรื่องราวของแพทย์แผนไทย การนวด ที่ไม่ใช่การแพทย์ที่รักษาด้วยยา ปฏิชีวนะ”

(หัวหน้าข่าวสารานุกรม ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการจัดการทางสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชนก็เป็น อีกจุดหนึ่งที่ทำให้เนื้อหาด้านสุขภาพน่าสนใจ อาทิ เรื่องทรัพยากรสาธารณสุข การบริการ ยารักษา โรคซึ่งยังมีอีกหลายพื้นที่ในประเทศไทยที่ขาดแคลนส่งผลให้การดูแล รักษาโรคให้กับประชาชนใน พื้นที่ชนบทไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น

“เรื่องเซรุ่มแก้พิษงูจางทางภาคใต้ที่ขาดแคลน ทางกระทรวงสาธารณสุขเขาจะ แก้ปัญหานี้อย่างไร เพราะถ้าไม่มีเซรุ่มแก้พิษงูจางคนก็ตาย ทางกระทรวงสาธารณสุข ก็บอกว่า

ต่อไปจะให้ศูนย์นเรนทรของโรงพยาบาลราชวิถีเป็นคนจัดการเครือข่ายเซรุ่ม หากมีปัญหาการขาดแคลนเซรุ่มอีกก็ให้มาเอาที่โรงพยาบาลราชวิถีได้”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

การเสนอการแก้ปัญหาของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสาธารณสุขเพื่อดูแลสุขภาพของประชาชนนั้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เนื้อหาด้านสุขภาพน่าสนใจยิ่งขึ้นเพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง รวมไปถึงการรับบริการด้านสุขภาพจากภาครัฐที่สะดวกสบายยิ่งขึ้นหรือได้รับการบริการที่ไม่ดีส่งผลให้ผู้ป่วยสูญเสียชีวิต

“สมมติว่ามีการร้องเรียนว่าเด็กตาย ที่โรงพยาบาลเด็กเพราะให้ยาผิด เราจะเช็กกลับไปที่โรงพยาบาลเด็กว่าข้อเท็จจริงในเรื่องนี้เป็นอย่างไร มีคนร้องเรียนมาตลอด อาทิ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งไม่ดูแลลูกเขาปล่อยให้ลูกเขาตาย หรือให้การรักษาที่ผิดก่อให้เกิดอาการป่วยเรื้อรัง เนื้อหาเหล่านี้คนสนใจ เราจะเช็กไปที่คูเกรณี”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

นอกจากนี้การส่งเสริมนโยบายของรัฐด้านสุขภาพและการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานก็เป็นเนื้อหาที่น่าสนใจ เพราะจะมีผลต่อประชาชนโดยตรงที่จะต้องเข้ารับบริการสาธารณสุข รวมไปถึงสิทธิที่จะได้รับการบริการตามนโยบาย”โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค” เมื่อหนังสือพิมพ์แจ้งข้อเท็จจริงต่างๆ ประชาชนก็รับทราบ เข้าใจในนโยบาย และ การเข้ารับบริการด้านสุขภาพ รู้จักเรียกร้องสิทธิของตนเอง ดังนั้นประเด็นนี้จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนสนใจ

“เราจะเสนอสาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่คนไทยพึงมีพึงได้ เช่นโครงการ 30 บาทฯ คนจะได้รับรู้สิทธิดีขึ้น หรือโครงการประกันสังคม เราจะเสนอเพื่อให้ทราบว่าทำอะไรคนถึงจะได้สิทธิประโยชน์ที่ดีขึ้นในด้านการรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพ และเรื่องพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีผลครอบคลุมมากน้อยแค่ไหน มีเม็ดเงินครอบคลุมในการใช้ตาม พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติหรือไม่ ต้องนำไปปฏิบัติได้จริงไม่ใช่แค่นโยบายเฉยๆ”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพมติชน-สัมภาษณ์ 23 มิ.ย. 47)

3. **สภาพแวดล้อมช่วงเวลาหนึ่งที่ส่งผลต่อสุขภาพ** เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในการเลือกประเด็นด้านสุขภาพมานำเสนอ โดยทางหนังสือพิมพ์จะให้ความสำคัญกับเนื้อหาด้านสุขภาพที่เป็นเรื่องของโรคที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล หรือโรคระบาดที่เกิดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วอยากจะเตือนให้ประชาชนระวังสุขภาพของตนเองและผู้ใกล้ชิด

“ผมว่าข้อมูลสุขภาพเป็นเรื่องฤดูของโรค เช่น ถ้าเป็นซาร์ส หรือเรื่องไข้หวัดนก เราก็ต้องไปถามข้อเท็จจริง “

“เป็นช่วงที่สังคมมีความตื่นตัวเรื่องสุขภาพ สมมติเรื่องนวดจีน ผังเข็ม นวดแผนโบราณ เราก็คิดว่าน่าจะเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงให้คนรับรู้ ไปประกอบการตัดสินใจได้ว่า จะดูแลตัวเองอย่างไรดี หลักๆมันมีหลายแนวทางในการรักษาโรค ทั้งการรักษาแผนปัจจุบัน แผนโบราณ ก็คือพยายามนำเสนอข้อมูลให้เขาไปคิดเอง”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม สุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

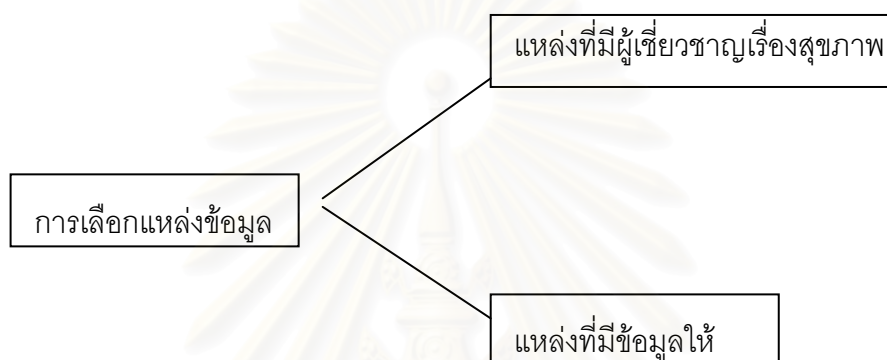
รวมทั้งเมื่อมีกระแสฟุตบอลลูโร 2004 เกิดขึ้นประชาชนเริ่มตื่นเต้นและคอยชมการถ่ายทอดสดในเวลากลางคืนซึ่งเป็นช่วงที่ต้องพักผ่อน ทำให้มีประชาชนหลายคนเกิดโรคภัยไข้เจ็บเพราะพักผ่อนน้อยเกินไป ประเด็นเหล่านี้เองทำให้หนังสือพิมพ์หยิบยกขึ้นมาพูดเกี่ยวกับเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพอนามัย

“สมมติช่วงนี้เป็นช่วงบอลลูโร เราก็นำเสนอเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิต เรื่องของการพักผ่อนไม่เพียงพอก็ได้”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรม สุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

การเลือกแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพประกอบด้วย เป็นแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญเรื่องสุขภาพทำงานอยู่ และ แหล่งที่มีข้อมูลให้ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงการเลือกแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

1. แหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญเรื่องสุขภาพ การเลือกแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพอันดับแรกจะต้องเป็นแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเพราะจะเป็นแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด อาทิ ชาวหรือข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญจากโรงพยาบาลทั้งรัฐและเอกชนในบางแห่ง

“เรามีนักข่าวประจำที่กระทรวงสาธารณสุข 1 คน อีกคนวิ่งงานข้างนอกที่เกี่ยวกับสาธารณสุข ...นอกจากนี้ยังมีบทความวิชาการ เพราะมีหมอมจากโรงพยาบาลรัฐและเอกชนส่งมา เราจะมีคอลัมน์สองโรค ไขสุขภาพ กับสองโลก สองสุขภาพกับแพทย์สภา”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

“มาจากสาธารณสุขเป็นหลัก สมมตินางสุดาวรัตน์พูด แต่อาจพูดในประเด็นนั้นไม่เยอะเราก็ อาจจะไปสัมภาษณ์เพิ่ม”

(ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสาธารณสุข ข่าวสด – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

“เน้นด้านไหน เราจะไปหาผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นโดยตรง ซึ่งแต่ละแห่งก็มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านอยู่แล้ว อย่างสมมติเราจะเสนอเรื่องน้ำในหมู่บ้านไม่เท่ากัน เราก็จะไปแผนกโสต ศอ นาสิก อ.ผู้เชี่ยวชาญก็พร้อมที่จะให้ข้อมูลอยู่แล้ว”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

“หลากหลาย โรงพยาบาลทุกโรงพยาบาล เอกชนด้วย เพื่อให้เขาได้คิดอะไรที่เป็นวิวัฒนาการ ทางการแพทย์ที่ใหม่ด้วยตนเอง...ถ้าจะมองในเชิงนโยบายเราก็ต้องมองไปที่ตัวกระทรวง หรือ รัฐมนตรี อย่างเช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค”

(หัวหน้าข่าวสาธารณสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่เป็น“ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ”เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ ผู้สื่อข่าวยอมรับเอาข้อมูลต่าง ๆ มานำเสนอไม่ว่าจะเป็น ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุข โดยนาง สุดาวรัตน์ เกยูราพันธ์หรือแพทย์จากโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อข่าวจะต้องมีการสืบค้นประวัติการทำงานของแหล่งข้อมูลนั้นๆเพื่อความแน่ใจว่าแหล่งข้อมูล เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านที่ต้องการข้อมูลโดยตรง ตลอดจนตัวผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะ ไปสัมภาษณ์อย่างเพียงพอ

“ผมว่าทุกแหล่งที่เราไปมันก็น่าเชื่อถือ แต่ก่อนที่เราจะไปสัมภาษณ์เขา เราก็ต้องมี background ของเขาก่อน สมมติว่าเราอยากรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเราจะหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เรา จะได้เตรียมตัวแล้วไปคุยกับเขาได้”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

นอกจากนี้จะมีนักเขียนอิสระโดยเฉพาะแพทย์ ส่งประเด็นเรื่องสุขภาพให้มานำเสนอทางหนังสือพิมพ์ก็จะนำมาลงหากยังมีเนื้อที่เหลือพอที่จะนำเสนอได้

“ของแพทยสภา เลขาธิการแพทยสภาเขาส่งมา เราก็จะลงไปตามที่คุณหมอฟินิจเขียนมา แต่ถ้ายาวเกินเราก็จะตัดบ้าง”

“นักเขียนอิสระส่งเรื่องเข้ามา เป็นแพทย์ทั้งโรงพยาบาลรัฐและเอกชน อาทิ โรงพยาบาล จุฬาฯ ศิริราช ราชวิถี”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ มติชน – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

2. แหล่งที่มีข้อมูลให้ นอกจากจะเลือกแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญเรื่องสุขภาพแล้ว การเสนอเรื่องสุขภาพในรูปแบบของข่าวอาจจะต้องใช้แหล่งข่าวที่หลากหลาย อาทิ บริษัทผลิตยา การประชุมทางวิชาการ การแถลงข่าว จากประชาชนที่เดือดร้อนเป็นผู้ให้ข้อมูลเอง ทางหนังสือพิมพ์ก็จะเลือกแหล่งข้อมูลเหล่านี้มาใช้

“เลือกแหล่งข่าวจากทุกด้าน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ บริษัทผลิตยา ประชาชนที่เดือดร้อนจากการรักษาพยาบาลที่ผิด เช่น กรณีน้องนุ้มที่เชียงใหม่ ที่ดูดีไข่มันแล้ว เสียชีวิต กินยาผิด ผ่าตัด หรือ มีการหลอกหลวง เราจะนำเสนออย่างต่อเนื่อง”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพมติชน-สัมภาษณ์ 23 มิ.ย. 47)

“ถ้าเกิดพวกเรา ไปเจอกันเอง ก็เอามาพูดคุยกันได้ เช่น บางคนเจอคนป่วยแปลกๆ ก็เอามาคุยกัน เป็นที่มาของข่าวได้”

(ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสาธารณสุข ข่าวสด – สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 47)

“บางทีก็ได้สัมภาษณ์คนที่ป่วยโรคได้ แต่เราก็ปกปิดชื่อ เปิดเผยไม่ได้ เราก็จะรู้ว่าขั้นตอนมันเป็นอย่างไร เหมือนกับที่เราให้ข้อมูลครบทุกด้านกับผู้บริโภค”

(ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ.ย. 47)

บทความจากนิตยสารก็เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้หนังสือพิมพ์สนใจที่จะนำเสนอเรื่องสุขภาพในประเด็นเดียวกันนั้น ซึ่งทางหนังสือพิมพ์จะไม่ได้นำเอาบทความจากนิตยสารมาลงเลย แต่จะทำการเช็คไปที่แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ในประเด็นที่ตนสนใจอยากนำเสนอเพิ่มเติมเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้มีความรู้เรื่องสุขภาพมากยิ่งขึ้น

“แหล่งข่าวจากบทความในนิตยสาร หากเราอ่านแล้วสนใจก็ติดต่อ เช็คแหล่งข่าว ถ้าหมอต่านใดเขียนก็ไปถาม”

(ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสาธารณสุขข่าวสด-สัมภาษณ์ 23 มิ.ย. 47)

บางครั้งอาจมีความจำเป็นต้องปกปิดแหล่งข้อมูล ผู้เลือกแหล่งข้อมูลก็ต้องไว้วางใจในตัวแหล่งข้อมูลนั้นด้วย เนื่องจากการเสนอข่าวออกไปก็จะมีผลต่อผู้อ่าน

“ถ้าพูดโดยมีชื่อ ไม่มีปัญหาแต่ถ้าพูด แล้วใช้คำว่า ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ...เราก็คงต้องเชื่อมั่นในแหล่งข่าว นั้น มีความไว้วางใจและศรัทธากันเพียงพอ”

(หัวหน้าข่าวสาธารณสุขไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

หลักการต่างๆที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ซึ่ฉบับใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้อ่าน

“เป็นกระจุกในการถ่ายทอดข่าวในด้านสาธารณสุขพื้นฐาน สุขภาพ ยา และการรักษาพยาบาล”

(หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพมติชน-สัมภาษณ์ 23 มิ.ย. 47)

“คอยตรวจ คอยฟังข่าว อะไรที่น่าสนใจต้องเสนอ โรคใหม่ๆต้องเตือนให้คนได้รู้ ทำหน้าที่ให้ดีที่สุดตามที่หนังสือพิมพ์ควรจะทำ”

(ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสาธารณสุขข่าวสด-สัมภาษณ์ 23 มิ.ย. 47)

“เรื่องสุขภาพต้องเป็นเนื้อหาที่คนสนใจ แทนที่จะเสนอรูปแบบข่าว ก็เสนอในรูปแบบของบทความแทน และมีภาพประกอบจะได้รับความสนใจจากคนอ่านมากขึ้น”

(ผู้สื่อข่าวสารานุกรมสุข เดลินิวส์ – สัมภาษณ์ 24 มิ. ย. 47)

“พยายามเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์ และก็ให้ประชาชนได้รู้ อย่างเช่น โรคไข้เลือดออก ระบาดซึ่งจริงๆมีระบาดทุกปี ตรงนี้เราก็มองว่าเป็นเรื่องสำคัญแล้ว... เราต้องส่งสัญญาณเตือนภัย”

(หัวหน้าข่าวสารานุกรมสุข ไทยรัฐ – สัมภาษณ์ 29 มิ.ย. 47)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย (THE CONTENT ANALYSIS ON HEALTH IN THAI NEWSPAPERS) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา แหล่งข้อมูลและรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเกิดพัฒนาการทางด้านสุขภาพอนามัย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยของบรรณาธิการข่าวสายสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
4. เพื่อศึกษาการเลือกแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยใช้ในการนำเสนอเรื่องสุขภาพอนามัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จากหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และมติชน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2547 โดยทำการสุ่มหนังสือพิมพ์อย่างมีระบบแบบวันเว้นวัน ได้หนังสือพิมพ์ที่ทำการศึกษารวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 364 ฉบับ ซึ่งมีเนื้อหาด้านสุขภาพรวมทั้งสิ้น 1,402 ชิ้น โดยเป็นเนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 291 ชิ้น เดลินิวส์ 407 ชิ้น ข่าวสด 375 ชิ้น และมติชน 329 ชิ้น

ในส่วนของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายข่าวและผู้สื่อข่าวสาธารณสุขซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลหน้าสาธารณสุขและเนื้อหาด้านสุขภาพ จำนวน 4 ท่าน คือ คุณฐิติวรรณ ไสวแสนยากร จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คุณสุวัฒน์ บุญชาญ จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คุณองอาจ สุวรรณโชติ จากหนังสือพิมพ์ข่าวสด และคุณสุรณีย์ แสงเพ็ญ จากหนังสือพิมพ์มติชน

สรุปผลการวิจัย

1 ประเภท ปริมาณ แหล่งข้อมูล รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า หนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากเป็นลำดับ 1 ร้อยละ 29.03 หนังสือพิมพ์ข่าวสดเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรองลงมา ร้อยละ 26.75 หนังสือพิมพ์มติชนร้อยละ 23.47 และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพเป็นลำดับ 4 ร้อยละ 20.75 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับเนื้อหาที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีเนื้อหาที่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดร้อยละ 33.23 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ข่าวสด ร้อยละ 23.03 หนังสือพิมพ์มติชนร้อยละ 22.52 และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ร้อยละ 21.22 ตามลำดับ

ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์มีเนื้อหาที่และความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ข่าวสด มติชน และไทยรัฐ ตามลำดับ

ประเภทของเนื้อหาสุขภาพที่ได้รับความนิยมมากที่สุด 5 ลำดับแรกของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค ร้อยละ 10.13 ผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ร้อยละ 8.99 พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ ร้อยละ 7.63 ความรู้เรื่องโรคต่างๆสาเหตุ อาการของโรคและความรู้ทางการแพทย์ร้อยละ 6.35 และ การระบาดของโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะ ร้อยละ 5.85 ตามลำดับ

ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ข่าวสดและหนังสือพิมพ์มติชนสนใจในการนำเสนอพฤติกรรมป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค เป็นลำดับแรก ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐสนใจในการนำเสนอผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเป็นลำดับแรก สำหรับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์สนใจในการนำเสนอเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นลำดับแรกซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการนำเสนอคือคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศ (เสพสมบิสม)ซึ่งทางหนังสือพิมพ์เสนอเป็นประจำทุกวัน

รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพในรูปแบบของข่าวมากที่สุดร้อยละ 34.74 รองลงมาคือรูปแบบคอลัมน์ประจำ ร้อยละ 23.82 และ รูปแบบบทความซึ่งรวมบทความที่อยู่ในคอลัมน์ประจำและคอลัมน์จร ร้อยละ 20.68 ตามลำดับ

สำหรับรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบคอลัมน์ประจำมากที่สุดร้อยละ 50.86 ซึ่งคอลัมน์ประจำที่นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ ได้แก่ คอลัมน์โลกไศภิน คอลัมน์ทันโลก คอลัมน์ชีนชีวิต คอลัมน์มันมากับอาหาร คอลัมน์เกษตรบนแผ่นดินกระดาษ คอลัมน์รู้ไว้ชีวีต คอลัมน์เหล่านี้ อยู่ในหน้าวิทยากร-การเกษตร

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบคอลัมน์ตอบปัญหามากที่สุดร้อยละ 37.10 ซึ่งคอลัมน์ตอบปัญหาของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีประจำทุกวัน ได้แก่ คอลัมน์เสพสมปมิสม คอลัมน์เสพสมอารมณ์หมาย คอลัมน์เสริมสุขภาพทุกวันกับนมเปรี้ยว

หนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบข่าวมากที่สุดร้อยละ 44.27 โดยเป็นข่าวที่ปรากฏทั้งในหน้า 1 และหน้าการศึกษา-สาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ข่าวสด

หนังสือพิมพ์มติชน นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพรูปแบบข่าวมากที่สุดร้อยละ 42.55 ส่วนใหญ่เป็นข่าวหน้า 1 และข่าวหน้าชีวิตคุณภาพ

ในส่วนของแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เลือกใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรกมีดังนี้ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ร้อยละ 20.87 รองลงมาคือ บุคคลไม่ระบุสังกัด ร้อยละ 17.20 และ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนร้อยละ 12.87 ตามลำดับ

ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการใช้แหล่งข้อมูลจำนวน 315 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้มากที่สุด คือ หน่วยงานและสถานศึกษาในต่างประเทศร้อยละ 34.60 ซึ่งสอดคล้องกับประเภทเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐสนใจนำเสนอมากที่สุด คือ ผลงานวิจัยต่างประเทศด้านสุขภาพ อีกทั้งยังนำเสนอในรูปแบบคอลัมน์ประจำซึ่งมีทุกวันยกเว้นวันอาทิตย์

สำหรับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีการใช้แหล่งข้อมูล จำนวน 451 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่ถูกใช้มากที่สุดคือ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ร้อยละ 26.82 ของแหล่งข้อมูลที่ถูกอ้างทั้งหมด

หนังสือพิมพ์ข่าวสดมีการใช้แหล่งข้อมูลจำนวน 401 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่ถูกใช้มากที่สุดคือ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 30.92 ของแหล่งข้อมูลที่ถูกอ้างทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบในการนำเสนอซึ่งเป็นรูปแบบของข่าว และจากการสัมภาษณ์หัวหน้าข่าวสาธารณสุขก็พบว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดมีผู้สื่อข่าวประจำอยู่ที่กระทรวงสาธารณสุขจึงทำให้มีการใช้แหล่งข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขมากที่สุด

หนังสือพิมพ์มติชนมีการใช้แหล่งข้อมูลจำนวน 333 แหล่ง แหล่งข้อมูลที่ถูกใช้มากที่สุดคือ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 24.02 ของแหล่งข้อมูลที่ถูกอ้างทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการนำเสนอซึ่งเป็นรูปแบบของข่าวเนื่องจากมีผู้สื่อข่าวประจำอยู่ที่กระทรวงสาธารณสุขเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ข่าวสด

2. บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพเรียงลำดับจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด คือ เป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้ ร้อยละ 58.27 ของการเสนอเนื้อหา ด้านสุขภาพทั้งหมด บทบาทในการเป็นผู้นำเสนอทักษะและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ร้อยละ 16.62 บทบาทในการเป็นช่องทางการสื่อสารกลับ ร้อยละ 12.62 และบทบาทในการเป็นผู้ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุน ร้อยละ 12.48 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้มากที่สุด 3 ชื่อฉบับคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ร้อยละ 72.50 หนังสือพิมพ์มติชน ร้อยละ 66.26 และหนังสือพิมพ์ ข่าวสด ร้อยละ 60.80 ตามลำดับ

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นช่องทางการสื่อสารกลับมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ ร้อยละ 39.80 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวสด มติชน หลายเท่าซึ่ง สอดคล้องกับรูปแบบในการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของเดลินิวส์คือคอลัมน์ตอบปัญหา

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นผู้ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุนมากที่สุด คือหนังสือพิมพ์มติชน ร้อยละ 17.02

หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเป็นผู้เสนอทักษะและวิธีการปฏิบัติด้านสุขภาพมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ข่าวสด ร้อยละ 23.47

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดำเน่งการจัดวางของหน้าที่มีเนื้อหาด้านสุขภาพของ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ โดยดูจากความถี่ค่าร้อยละของเนื้อหา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเนื้อหา ด้านสุขภาพขึ้นหน้าหนึ่งมากเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 8.93 ส่วนหนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอเนื้อหา ด้านสุขภาพในหน้าหนึ่งน้อยที่สุดร้อยละ 7.20

ทั้งนี้ เมื่อดูจากค่าร้อยละในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับไม่แตกต่างกันมากนัก

อีกทั้ง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐยังจัดวางเนื้อหาด้านสุขภาพไว้ส่วนครึ่งบนเหนือรอยพับมากที่สุด คือ ร้อยละ 67.35 ในขณะที่หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์จัดวางเนื้อหาด้านสุขภาพไว้ส่วนครึ่งล่าง ของรอยพับมากที่สุด คือร้อยละ 57.25 ส่วนหนังสือพิมพ์ที่ให้เนื้อที่เต็มทั้งหน้าแก่เนื้อหา ด้านสุขภาพมากที่สุด คือหนังสือพิมพ์มติชน ร้อยละ 7.29

ในส่วนของภาพประกอบเนื้อหาสุขภาพส่วนใหญ่ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยไม่ค่อยมีภาพประกอบเนื้อหา อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ที่เนื้อหาด้านสุขภาพมีภาพประกอบเนื้อหามากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์มติชน

สรุปผลการสัมภาษณ์

3. ปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ มี 3 ปัจจัยดังนี้

- ปัจจัยแรกคือ ความใหม่ทางด้านความรู้นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการรักษาสุขภาพ วิวัฒนาการทางการแพทย์ของไทย การนำนวัตกรรมใหม่มาประยุกต์ใช้ในการบริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน
- ปัจจัยที่สองคือ ความน่าสนใจของเนื้อหาสุขภาพ โดยนำเสนอเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านสนใจ โรคภัยแปลกใหม่ เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักและเพิ่มความระมัดระวัง ป้องกัน รักษาสุขภาพ และหลีกเลี่ยงต่อพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อโรคเหล่านั้น นอกจากนี้สื่อยังนำเสนอเนื้อหาด้านนโยบายสาธารณสุขเพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์และรู้จักสิทธิในการเข้ารับบริการด้านสุขภาพจากรัฐตามสมควร
- ปัจจัยที่สามคือ สภาพแวดล้อมช่วงเวลาหนึ่งที่มีผลต่อเรื่องสุขภาพ จะเกี่ยวข้องกับโรคระบาดหรือพฤติกรรมของคนในช่วงเวลาหนึ่งที่เกิดผลต่อสุขภาพ อาทิ โรคไข้หวัดนก สื่อจะเตือนให้ผู้อ่านระวังและมีพฤติกรรมการรับประทานไก่ที่ถูกสุขลักษณะ หรือช่วงฟุตบอลยูโร ประชาชนที่สนใจฟุตบอลอาจต้องระวังสุขภาพให้มากขึ้นโดยสื่อเป็นผู้เตือน และเสนอทักษะการปฏิบัติเพื่อการป้องกัน และรักษาสุขภาพให้มากขึ้น

4. การเลือกแหล่งข้อมูลในการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพมีการเลือก 2 วิธีดังนี้

- วิธีแรกคือ เลือกแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสุขภาพเพื่อให้ข้อมูลด้านสุขภาพที่นำเสนอมีความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้อ่าน อาทิ กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ ฯลฯ
- วิธีที่สองคือ เลือกแหล่งที่มีข้อมูลให้เพื่อนำเสนอเนื้อหาสุขภาพอาจมาจากผู้ป่วยโรคแปลกๆ บริษัทผลิตยา การแถลงข่าว หรือ ในหนังสือ ตลอดจนบทความในนิตยสารต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ชื่อฉบับคือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และมติชน จำนวน 364 ฉบับที่ออกเผยแพร่ในช่วงเวลาดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 – 30 มิถุนายน 2547 และการสัมภาษณ์หัวหน้าข่าวและผู้สื่อข่าวสาธารณสุขจึงอาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในช่วงเวลาดังกล่าวมีบทบาทในการพัฒนาทางด้านสุขภาพแก่ประชาชน โดยหนังสือพิมพ์รายวันได้ให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพไม่น้อยไปกว่าเนื้อหาอื่น ๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนดประเภทของเนื้อหาด้านสุขภาพโดยใช้ข้อมูลสุขภาพในหนังสือสามสิบประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพโดยรวมคือปริมาณฉบับละ 3.851 ชิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข่าวสารด้านสุขภาพในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาในครั้งนี้นี้มีการนำเสนอเรื่องไข้หวัดนกอย่างต่อเนื่องในช่วงเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ 2547 จึงทำให้ปริมาณการเสนอเนื้อหาสุขภาพเกี่ยวเนื่องกับบริบทของสภาพแวดล้อมในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ จิตสุดา รูปงาม (2536) ที่ศึกษา การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการของหนังสือพิมพ์ พบว่า ปริมาณในการเสนอเนื้อหาโภชนาการ โดยเฉลี่ยหนังสือพิมพ์รายวันมีการเสนอไม่ถึงฉบับละ 1 ชิ้น คือ ฉบับละ 0.903 ชิ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสุขภาพของประชาชนโดยการให้ความรู้ด้านสุขภาพที่เหมาะสมแก่ประชาชนจนนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่ดี

ส่วนในรายละเอียดของการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันที่ผู้วิจัยศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาทำให้พบข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับดังนี้ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีปริมาณความถี่และเนื้อที่สำหรับเนื้อหาสุขภาพมากที่สุด เนื่องจากทางหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพโดยเฉพาะในวันอาทิตย์โดยให้เนื้อที่ในหน้า 4 เต็มๆหน้าทุกอาทิตย์ แตกต่างจากหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ ตรงที่หนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับถึงแม้ว่าจะให้ความสำคัญกับเนื้อหาสุขภาพแต่ถ้าหัวหน้าฝ่ายข่าวเห็นว่าเนื้อหาอื่นที่ที่น่าสนใจมากกว่าเนื้อหาสุขภาพก็จะนำมาเสนอแทน จึงทำให้เนื้อหาสุขภาพที่ลงพิมพ์แต่ละวันในหน้าสาธารณสุขหรือหน้าชีวิตคุณภาพนั้นต้องเฉลี่ยเนื้อที่ให้กับเนื้อหาสาธารณสุขด้านอื่นและสิ่งแวดล้อม จนทำให้บางวันแทบไม่มีเนื้อหาสุขภาพในหน้าสาธารณสุข ผลวิจัยที่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตสุดา รูปงาม ในปี 2536 ที่นำเสนอเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการของหนังสือพิมพ์ ซึ่งพบว่าหนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหา

เกี่ยวกับโภชนาการในปริมาณความถี่และเนื้อหาที่มากที่สุดได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เนื่องจากเสนอเนื้อหาเป็นประจำทุกวัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังระบุด้วยว่าหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีปริมาณเนื้อหาด้านสุขภาพในวันอาทิตย์มากที่สุดเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้อ่านชาวสาธารณสุขของเดลินิวส์ให้ความเห็นว่าวันอาทิตย์เป็นวันที่มีผู้อ่านหนังสือพิมพ์มากเนื่องจากเป็นวันว่างจากการทำงานและเรียนหนังสือจึงนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในวันดังกล่าวมาก ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับได้นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดในวันอังคาร แต่หากพิจารณาปริมาณการเสนอเนื้อหาโดยเฉลี่ยจะเห็นว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละวัน โดยจำนวนเนื้อหา(ชิ้น)ต่อหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับมีค่าที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มีจำนวน 4.472 ชิ้น /ฉบับ หนังสือพิมพ์ข่าวสด 4.120 ชิ้น /ฉบับ หนังสือพิมพ์มติชน 3.615 ชิ้น / ฉบับ และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 3.197 ชิ้น /ฉบับ ตามลำดับ

สำหรับประเภทของเนื้อหาสุขภาพที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับสนใจนำเสนอมากที่สุด 5 ลำดับแรก กล่าวคือ อันดับหนึ่งพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค เป็นเนื้อหาที่แนะนำให้ผู้อ่านรู้จักการป้องกันโรคด้วยตนเองในภาวะที่เสี่ยงต่อการเป็นโรค เหตุที่มีเนื้อหาประเภทนี้มากอาจเป็นเพราะ ช่วงต้นปี 2547 เป็นช่วงที่มีการระบาดของโรคไข้หวัดนก อีกทั้งยังมีโรคท้องร่วงและโรคอหิวาต์ตามมา ดังนั้นสื่อหนังสือพิมพ์จึงต้องทำหน้าที่ในการเตือนและส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนมีความสามารถในการป้องกันโรคภัยต่างๆด้วยตนเอง ตามบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นและนำเสนอให้ผู้อ่านทราบไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใดๆก็ตาม (ดร.ณิธิ หิรัญรักษ์ ,2529) รองลงมาคือผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ,พฤติกรรมกรรมส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติ ,ความรู้เรื่องโรคต่างๆสาเหตุ อาการของโรคและความรู้ทางการแพทย์ และ สถานการณ์ของโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะตามลำดับ เนื้อหาด้านสุขภาพเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิด การสื่อสารเพื่อสุขภาพ ของโครงการพัฒนาความรู้เรื่องการสื่อสารสุขภาพ ว่า “เป็นการใช้กลยุทธ์หลักๆ ในการบอกกล่าวหรือการแจ้ง (inform) ให้สาธารณชนทราบเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ ด้วยการสื่อสารมวลชน “ โดยมุ่งเผยแพร่เนื้อหาข้อมูลด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ข้อมูลที่ก่อให้เกิดการตระหนักเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรค (Disease prevention) การสร้างเสริมสุขภาพ(Health promotion) นโยบาย ธุรกิจเกี่ยวกับการบริการด้านสุขภาพ การนำเสนอข้อมูลด้านสุขภาพจะเป็นการช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพตนเอง และสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนได้

ส่วนในรายละเอียดของเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันที่ศึกษาพบว่า เนื้อหาเน้นในเรื่องการป้องกันโรคต่างๆ ทั้งโรคที่มีสัตว์เป็นพาหะนำโรค อาทิ โรคไข้หวัดนก โรคไข้เลือดออก และโรคที่มีคนเป็นพาหะ อาทิ โรคซาร์ส ไข้หวัดใหญ่ ตลอดจนโรคที่คร่าชีวิตผู้คนไปมากดังเช่นโรคมะเร็ง เป็นต้น โดยเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมให้รู้จักการป้องกันและควบคุมโรค ตลอดจนมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ประพันธ์พงษ์ชัย (2535) ได้ศึกษา การวิเคราะห์รายการสุขภาพอนามัยทางโทรทัศน์ที่มีต่อการส่งเสริมสุขภาพ พบว่ารายการสุขภาพทางโทรทัศน์มีเนื้อหารายการในเรื่องความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรค การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยและการรักษาพยาบาลมากที่สุด โดยเป็นเนื้อหาที่มีส่วนในการส่งเสริมสุขภาพ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวิณีย์ หลักชัยกุล (2544) ได้ศึกษา การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในนิตยสารเพื่อสุขภาพ : ศึกษากรณีนิตยสารใกล้หมอ ชีวจิต และหมอชาวบ้าน พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพส่วนใหญ่จะเป็นไปเพื่อการดูแลสุขภาพตนเอง โดยนำเสนอแนวทางการส่งเสริมสุขภาพด้านการป้องกัน และควบคุมโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ยังเป็นไปตามแนวนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่มุ่งส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพดีถ้วนหน้า มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการป้องกันโรคด้วยตนเองสอดคล้องกับแนวคิด "การดูแลสุขภาพด้วยตนเอง"

นอกจากนี้เนื้อหาสุขภาพยังมุ่งการให้ความรู้เรื่องโรคต่างๆ สาเหตุและอาการของโรค รวมไปถึงความรู้ด้านสุขภาพทั่วไป เช่น ประโยชน์ของอาหารและพืชสมุนไพรที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพ ตลอดจนเนื้อหาเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติด บุหรี่และแอลกอฮอล์ที่ส่งผลต่อสุขภาพ ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ ไม้สุพร (2532) ที่ศึกษา การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ สยามรัฐ บ้านเมือง มติชน แนวหน้า ต่างให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข 3 ประเภท คือ 1. อาหาร 2. ยาเสพติด , บุหรี่และแอลกอฮอล์ 3. ยามากกว่าประเภทอื่นๆ

อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์รายวันยังให้ความสนใจในการนำเสนอผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เนื่องจากผลงานวิจัยเหล่านี้เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพราะมีแหล่งที่มาจากสถาบันการศึกษาที่มีนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ศึกษาค้นคว้า ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆด้านสุขภาพ สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์หัวหน้าข่าวสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยซึ่งพบว่าหนึ่งในปัจจัยในการเลือกประเด็นเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์คือ ความรู้ใหม่ๆ

หรือนวัตกรรมทางด้านสุขภาพซึ่งได้มาจากผลงานวิจัยต่างประเทศ และยังสอดคล้องกับองค์ประกอบของชาวที่ทำให้ประชาชนสนใจคือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ (ถาวร บุญปวัฒน์ , 2538)

หากพิจารณารูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับพบว่า นำเสนอในรูปแบบของข่าวมากที่สุด เพราะช่วงเวลาที่ทำการศึกษานี้เนื้อหาสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยครั้งนี้ มีสถานการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนก เป็นสถานการณ์ที่ทำให้ประชาชนและสื่อมวลชนทุกแขนงต่างให้ความสนใจเพราะเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องสุขภาพอนามัย อีกทั้งสถานการณ์ของโรคไข้หวัดนกกยังเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบความเป็นข่าว คือ เป็นสิ่งที่มนุษย์สนใจ มีความสดใหม่ กระแทกกระทือนต่อการดำเนินชีวิต ตามแนวคิดของ มาลี บุญศิริพันธ์ ,2529 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรพีร กุลพิสิทธิ์เจริญ (2542) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอเรื่องเอดส์ของหนังสือพิมพ์รายวันประเทศไทย พบว่ารูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเรื่องเอดส์มากที่สุดคือ รูปแบบข่าว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวิมล ชาญเวช (2533) ที่ระบุว่า หนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเน้นคุณภาพหรือปริมาณจะมีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบข่าวมากที่สุด ซึ่งกล่าวได้ว่าหน้าที่ในการเสนอข่าวสารนี้เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ (มนต์ชัย นินนาทนนท์ ,2527 อ่างในยุทธนา จินดากุล ,2539)

จากผลการวิจัยที่ระบุว่าข่าวเป็นรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุดนั้น เป็นเพราะว่าหนังสือพิมพ์เป็นองค์กรธุรกิจและยังคงมีความต้องการที่จะตอบสนองความพึงพอใจของผู้อ่าน นอกจากนี้ รายงานการสำรวจการอ่านหนังสือพิมพ์ของประชาชนชาวไทย พ.ศ. 2530 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี พบว่า เนื้อหา 5 ประเภทในหนังสือพิมพ์ซึ่งแบ่งออกเป็น ข่าว ความรู้หรือสารคดี ทัศนะหรือความคิดเห็น บันเทิง ธุรกิจและโฆษณา ประชาชนนิยมอ่านข่าวมากที่สุดถึงร้อยละ 98.2

การเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์เพื่อให้ข้อมูล ความรู้ด้านสุขภาพจำเป็นต้องมีแหล่งข้อมูลหรือแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์เลือกใช้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าแหล่งข้อมูลที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับใช้มากที่สุดคือแหล่งข้อมูล จากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ เนื่องจากว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีผู้สื่อข่าวประจำอยู่ที่กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องนโยบายด้านสุขภาพเพื่อประชาชน ดังนั้นทางกระทรวงสาธารณสุขจะมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในประเด็นสุขภาพ และเป็นแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ โดยผลการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสุขภาพที่ผ่านมาตลอดระยะเวลา 35 ปี พบว่าลักษณะอย่างหนึ่งของการสื่อสารเพื่อสุขภาพ คือ

จะต้องมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ (evidence -based) เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็น แหล่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าชาวสาธารณสุขและผู้สื่อข่าวสาธารณสุขซึ่งพบว่า การเลือกแหล่งข้อมูลหรือแหล่งข่าวจะเลือกจากแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ อาทิ กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน นายแพทย์ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ใช้รองลงมาคือ บุคคลที่ไม่ได้ระบุสังกัด ในจำนวนนี้ก็มีทั้งนักวิชาการ นายแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพในแต่ละแขนงหรือบุคคลผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ของผู้อ่าน หรืออาจเป็นแหล่งข้อมูลจากชาวบ้าน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ของโรคต่างๆ การที่หนังสือพิมพ์ใช้แหล่งข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยให้ความไว้วางใจในตัวแหล่งข่าวเหล่านี้ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีสถานะทางสังคมดี เป็นที่ยอมรับในสังคม หรือมีความรู้ความสามารถในเรื่องสุขภาพ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังพบว่าเนื้อหาด้านสุขภาพบางชิ้นไม่ระบุแหล่งข้อมูล เมื่อกล่าวถึงเรื่องความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ ดร. ประมะ สตะเวทิน นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์มีความเห็นว่า ความรับผิดชอบของทางหนังสือพิมพ์ประการหนึ่งคือ การอ้างแหล่งที่มาของข่าวได้(Using Sources Responsibility) ซึ่งสื่อมวลชนนั้นต้องระบุอย่างตรงไปตรงมาถึงแหล่งข่าวหรือแหล่งข้อมูลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Reliability) แก่ประชาชน (ประมะ สตะเวทิน , 2540)

สำหรับบทบาทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ที่ฉบับในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ สรุปว่ามีบทบาทเป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้มากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิต สุกดา รูปงาม (2536) พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการมีบทบาทเป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้มากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิดา สุวรรณชัยศักดิ์ (2545) ซึ่งพบว่า หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสารสูงสุดในการส่งเสริมการศึกษาตามแนวนโยบายปฏิรูปการศึกษาและความคาดหวังของสังคม เนื่องจากหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ประการหนึ่งคือการให้ข่าวสาร ซึ่งเป็นหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงมารายงานให้ประชาชนทราบในลักษณะของข่าวหรือบทความ ข่าวสารที่นำมาเสนอจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเที่ยงตรงและเป็นธรรม (มาลี บุญศิริพันธ์ ,2537 : 4)

อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่มีหน้าที่ให้ข่าวสารควรจะยังประโยชน์แก่ผู้รับสารในหลายๆทาง ทั้งทางตรงคือ ก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านความคิด ทักษะคิด ค่านิยมต่างๆ และในทางอ้อมคือ เป็นสื่อที่เผยแพร่ในสิ่งที่ดีงามเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ เพราะหน้าที่

อีกประการของการเป็นสื่อคือ การสื่อสารแบบสองทาง(two-way communication) (พลุสุข วิเชียรวรรณ,2530) ซึ่งจากผลการวิจัยที่ได้ พบว่า บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการเป็นแหล่งสื่อสารสองทางและแหล่งให้ความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุน พบในปริมาณค่าเฉลี่ยไม่มากนัก ร้อยละ 12.62 และ 12.48 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตสุตา รูปงาม (2536) พบว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทเป็นช่องทางการสื่อสารกลับและเป็นผู้ให้ความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์น้อย การที่หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการเป็นแหล่งสื่อสารสองทางน้อยเนื่องจากมีคอลัมน์ตอบปัญหา น้อยบางฉบับแทบจะไม่มี ส่วนบทบาทในการให้ความคิดเห็นทั้งเชิงวิพากษ์หรือเชิงสนับสนุนที่มีน้อย เนื่องจากเนื้อหาด้านสุขภาพไม่ได้มีลักษณะที่จะวิพากษ์วิจารณ์ได้มากเหมือนเนื้อหาอื่น ๆ แต่อาจมีบทบาทในการให้ความคิดเห็นเชิงสนับสนุนมากกว่า

ในหน้าหนังสือพิมพ์หน้าหนึ่งๆจะมีจุดรวม(focus) ซึ่งเป็นที่สำคัญที่สุดของหน้า จุดรวมจะใช้เป็นหลักเพื่อสร้างความสมดุลบนหน้า เป็นปัจจัยสำคัญในการวางข่าวตามลำดับความสำคัญ ตำแหน่งความสำคัญของข่าวจะขึ้นอยู่กับตำแหน่งของหน้าหนังสือพิมพ์ (สุรสิทธิ์ วิทยาวิรัฐ , 2545 : 157)จากผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ที่มีการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในหน้าหนึ่งมากที่สุด และจัดวางตำแหน่งเนื้อหาในส่วนบนของหน้าหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐถึงแม้จะมีปริมาณและเนื้อที่ของเนื้อหาด้านสุขภาพน้อยกว่าหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ แต่ได้ให้ความสำคัญกับเนื้อหาด้านสุขภาพด้วยการจัดวางเนื้อหาในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์มากกว่าหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์หัวหน้าข่าวสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่กล่าวว่า เราให้ความสำคัญกับเนื้อหาสุขภาพไม่น้อยไปกว่าเนื้อหาอื่น ๆ

ส่วนภาพประกอบเนื้อหาสุขภาพจะช่วยให้ผู้อ่านสนใจ เกิดการรับรู้และเข้าใจเรื่องราวในเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นบริเวณพักสายตาจากตัวอักษร(สุรสิทธิ์ วิทยาวิรัฐ , 2545 : 50) ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า เนื้อหาสุขภาพส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีภาพประกอบเนื้อหา อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ที่มีภาพประกอบเนื้อหาสุขภาพมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์มติชน อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์มติชนมีหน้าชีวิตคุณภาพซึ่งเป็นหน้าที่ลงเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ อีกทั้งยังมีการกำหนดเนื้อที่ให้กับเนื้อหาสุขภาพถึงร้อยละ 60 ของเนื้อที่ในหน้าชีวิตคุณภาพ จึงทำให้มีเนื้อที่ในการใส่ภาพประกอบเนื้อหา มากกว่าหนังสือพิมพ์อีก 3 ชื่อฉบับ

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าข่าวและผู้สื่อข่าวสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับพบว่า ปัจจัยในการเลือกประเด็นเพื่อนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมีความสอดคล้องกัน โดยเลือกประเด็นที่มีความใหม่ในเรื่องความรู้และนวัตกรรมทางด้านสุขภาพ อาทิ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าในการรักษาโรค การประดิษฐ์เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการตรวจรักษาที่ทันสมัย การให้บริการด้านสุขภาพที่ทันสมัย รวมไปถึงผลงานวิจัยด้านสุขภาพต่างๆ ฯลฯ ความน่าสนใจของเนื้อหาก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ทำให้ผู้อ่านสนใจในเรื่องสุขภาพ รวมทั้งสภาพแวดล้อมช่วงเวลานี้ที่มีผลต่อสุขภาพ ซึ่งองค์ประกอบของความเป็นข่าวโดยทั่วไปนั้นได้แก่ ความสดใหม่ ความใกล้ชิด ความเด่น สิ่งที่มีมนุษย์สนใจหรือเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ความผิดปกติ ความขัดแย้ง ความลึกลับ ซับซ้อน ความกระทบกระเทือน ความก้าวหน้าและเรื่องเพศ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2529) ดังนั้น ผลการวิจัยที่ได้นับว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของมาลี บุญศิริพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความใหม่และความก้าวหน้าของความรู้และนวัตกรรม ,ความน่าสนใจของเนื้อหา และ ความกระทบกระเทือนต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในรูปแบบของข่าวมากที่สุด ความใหม่และความก้าวหน้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการแพทย์รวมถึงการให้บริการด้านสุขภาพจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประเด็นเหล่านี้ถูกหยิบยกมานำเสนอในหนังสือพิมพ์บ่อยครั้ง ซึ่งความก้าวหน้าต่างๆยิ่งทำให้ข่าวที่เสนอได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากขึ้น

นอกจากนี้หัวหน้าข่าวและผู้สื่อข่าวสาธารณสุขจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับต่างยอมรับเช่นเดียวกันว่า ความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาสุขภาพ เรื่องที่มีความน่าสนใจจะดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน สอดคล้องกับ วชิรวิรุ กุลพิสิทธิ์เจริญ (2542) พบว่า ความสดใหม่ และความน่าสนใจของเนื้อหาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพิจารณาคัดเลือกเรื่องเอดส์มานำเสนอ ซึ่ง จากการสัมภาษณ์หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพของหนังสือพิมพ์มติชน พบว่า การนำเสนอเรื่องสุขภาพต้องเป็นเรื่องในกระแสสังคม ที่โดนใจคนอ่าน อย่างเช่นเรื่องอันตรายของสัตว์เลี้ยงใหม่ๆที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนเลี้ยง เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะทำให้ผู้อ่านได้ตระหนักว่าการเลี้ยงสัตว์ต้องระวังโรคที่ตามมาที่สัตว์เหล่านั้น เป็นต้น ทั้งนี้มีงานวิจัยของธงชัย มหาไตรภพ (2532) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการคัดเลือกข่าวสำหรับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน สยามรัฐ เดลินิวส์ เรียร์ กล่าวไว้ว่า ผลกระทบ ความใกล้ชิด ความทันสมัยที่นับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการคัดเลือกข่าวสอดคล้องกับงานวิจัยนี้

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมช่วงเวลาหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชนเป็นอีกปัจจัยในการพิจารณาเพื่อนำเสนอเรื่องสุขภาพ เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีโรคระบาดเกิดขึ้นเป็นเรื่องที่มีความใกล้ชิดกับผู้อ่าน เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินชีวิต เช่น โรคไข้หวัดนกที่ระบาดในไก่ ส่งผลให้ผู้ที่ใกล้ชิดกับไก่ และผู้บริโภคไก่ตระหนักในโรคนี้และระมัดระวังการบริโภคไก่มากขึ้นโดยหนังสือพิมพ์เป็นผู้แจ้งข่าวและให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องนี้ จึงทำให้เรื่องนี้มีคุณค่าของความเป็นข่าว อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากประชาชน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีการผลิตออกมาตามระยะเวลาที่กำหนดโดยสม่ำเสมอและติดต่อกันเป็นลำดับ เรื่องราวที่เสนอจะต้องไม่ล่าช้าเกินเหตุการณ์ เพราะเนื้อหาเพื่อการอ่านส่วนใหญ่จะเป็นข่าวสารเรื่องราวที่เป็นปัจจุบันทันด่วน หรือกำลังอยู่ในความสนใจของมวลชน (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ , 2545 :113)

สำหรับการเลือกแหล่งข้อมูลของหัวหน้าข่าวและผู้สื่อข่าวสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับพบว่า จะเลือกแหล่งที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพทั้งเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ การป้องกันโรค การดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย ตลอดจนการบริการด้านสุขภาพและกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพต่างๆ โดยเป็นแหล่งข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งพบว่าแหล่งข้อมูลของเนื้อหาด้านสุขภาพที่พบมากที่สุดมาจากกระทรวงสาธารณสุข บุคคลที่ไม่ได้ระบุสังกัดโดยเฉพาะนายแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ และโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ผลที่ได้สอดคล้องกับแหล่งที่มาของข้อมูลสุขภาพ (สามสืบ ประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 9 , 2545) คือข้อมูลนั้นมาจากสถานบริการสาธารณสุข(Facility Base) โดยเป็นข้อมูลจากสถานบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

จากข้อค้นพบเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการให้ความรู้เพื่อก่อให้เกิดพัฒนาการด้านสุขภาพแก่ประชาชน เป็นการใช้อย่างสร้างสรรค์เสริมสุขภาพมากกว่าการช่อมแซมสุขภาพซึ่งเนื้อหาด้านสุขภาพที่เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์เน้นการให้ความรู้ในการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพในภาวะปกติมากกว่าการรักษาโรค ผลการวิจัยที่ได้จึงสอดคล้องกับหลักการของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสื่อมวลชน เพื่อให้สื่อมวลชนนั้นขยายโอกาสการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ถูกต้องของประชาชนซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราภรณ์ ศานติธรรม (2532) ที่ศึกษาการสำรวจการใช้หนังสือพิมพ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นป. 6 ของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการนำหนังสือพิมพ์มาใช้ประกอบการสอนในระดับสูง เพราะหนังสือพิมพ์ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ทันสมัย ทันต่อ

เหตุการณ์ ต่างๆ โดยเนื้อหาสาระจากหนังสือพิมพ์ที่ครูใช้ประโยชน์ในการสอนมากคือ เรื่องสุขภาพอนามัยและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ดังนั้นจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีบทบาทที่สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารเพื่อสุขภาพ กล่าวคือ เป็นการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ด้านสุขภาพผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทั่วไป ได้รับรู้ สนใจ ตระหนักในเรื่องของสุขภาพ โดยเน้นกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล(วาสนา จันทรสว่าง , 2546) และยังคงสอดคล้องกับบทบาทของสื่อมวลชนในด้านสุขภาพ คือ สื่อมีหน้าที่บอกแนวทางการปฏิบัติในการรักษาสุขภาพ ฟื้นฟูสุขภาพ ป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาเรื่องสุขภาพอนามัยในที่สุด

ปัญหาที่พบในการวิจัย

ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา การกำหนดกรอบในการวิเคราะห์เพื่อจัดประเภทและรูปแบบของเนื้อหาด้วยการลงรหัส พบว่า เนื้อหาประเภทพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคในภาวะที่เสี่ยงต่อโรค การดูแลสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย และการรักษาโดยแพทย์ ค่อนข้างจะสับสนได้ง่ายในการแบ่งประเภท จากการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการลงรหัสกับผู้ร่วมลงรหัส จึงพยายามคิดข้อกำหนดในการพิจารณาที่เหมาะสมว่า การส่งเสริมสุขภาพ จะเป็นการดูแลสุขภาพในภาวะที่ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงเพื่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนการป้องกันโรคในภาวะที่เสี่ยงต่อโรคนั้นควรเป็นการหลีกเลี่ยง ระวังระมัดระวัง รักษาสุขภาพร่างกายด้วยการไปตรวจ หรือฉีดวัคซีนป้องกันโรค หรือ มีพฤติกรรมไปในทางการป้องกันโรคต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้มีสุขภาพที่ดีและไม่ให้โรคระบาดไปสู่ผู้อื่น สำหรับการดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วยคือการรักษาโรคและวินิจฉัยโรคด้วยตนเองเบื้องต้น อาทิ การใช้สมุนไพรพื้นบ้านรักษาโรคหรือซื้อยามารับประทานเองตามอาการของโรค สุดท้ายคือการรักษาโดยแพทย์ อาทิ การฝังเข็ม การผ่าตัด ทำเคมีบำบัดซึ่งต้องกระทำโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หนังสือพิมพ์ควรนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในรูปแบบของบทความให้มากขึ้น

และเพิ่มภาพประกอบบทความเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน แทนที่จะมีแค่เนื้อหาเพียงอย่างเดียวซึ่งอาจทำให้ประชาชนไม่สนใจในเรื่องสุขภาพ นอกจากนี้ เนื้อหาควรสั้น กระชับ เข้าใจง่าย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันมากขึ้น

2. หนังสือพิมพ์ควรที่จะเพิ่มบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาในส่วนของความเป็นแหล่งให้มีการสื่อสารกลับได้ เช่นให้ผู้อ่านโทรศัพท์ หรือเขียนจดหมายถามเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพ วิธีการส่งเสริม ดูแลสุขภาพ และวิธีการป้องกันโรคต่างๆให้มากขึ้นโดยมีนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆตอบปัญหาสุขภาพประจำวัน เพื่อเป็นการรับทราบความต้องการในเรื่องข้อมูลด้านสุขภาพของผู้อ่านและเสนอเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพในประเด็นที่ผู้อ่านสนใจ สนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดตามหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในฐานะสื่อมวลชนและในฐานะองค์กรทางธุรกิจประเภทหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาเนื้อหาด้านสุขภาพโดยเปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์ที่เน้นปริมาณ และหนังสือพิมพ์ที่เน้นคุณภาพเพื่อจะได้ทราบถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านสุขภาพประชาชนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. ควรศึกษาการเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพโดยเปรียบเทียบระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่อมวลชนประเภทอื่นว่ามีการนำเสนอประเภทของเนื้อหาแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ควรศึกษาการเปิดรับสารด้านสุขภาพของกลุ่มผู้รับสารว่ามีความสนใจในการรับสารด้านสุขภาพจากสื่อใด อาทิ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ โบปปลิว หรือสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. นอกเหนือจากการศึกษาเนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยแล้ว ควรมีการวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการเผยแพร่ความรู้ด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี หรือการพัฒนาชุมชนและโครงการด้านการเกษตรต่างๆในชนบท รวมไปถึงเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งมีอยู่มากมาย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ , นงลักษณ์ ตรงศิลป์ , พจน์ กริชไกรวรรณ . มิติสุขภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสร้างสังคมแห่งสุขภาพ . กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข , 2545.

โครงร่างงานวิจัยเรื่อง สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข , 2547

จรินทร์ ธานีรัตน์ . อนามัยบุคคล . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ , 2529.

จริมา ทองสวัสดิ์ . ความต้องการข่าวสาร การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนากิจการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.

จิตสุดา รุปงาม . การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการของหนังสือพิมพ์รายวันไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนากิจการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536 .

ฐิติณัฐ หล้าชัยกุล . การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในนิตยสารเพื่อสุขภาพ : ศึกษากรณีนิตยสารใกล้หมอ ชีวจิต และหมอชาวบ้าน . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2544.

ฐิติวรรณ ไสวแสนยากร . หัวหน้าข่าวสาธารณสุขหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ . สัมภาษณ์ , 29 มิ.ย. 47.

ดรุณี หิรัญรักษ์ . การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2529.

ถาวร บุญวัฒน์ . หลักการหนังสือพิมพ์ . กรุงเทพฯ : บริษัทพิชฌเนศพริ้นติ้งเซนเตอร์ จำกัด , 2538 .

- นพรัตน์ ปทุมรังษี . การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษของประเทศไทยและสิงคโปร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.
- นฤมล ศรีสว่าง . การศึกษาปริมาณและปัญหาการนำเสนอข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย . วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล , 2532 .
- ประมะ สตะเวทิน . หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์ , 2540 .
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ , สวิง สุวรรณ . พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา . กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์ , 2534.
- ประเวศ วะสี . บนเส้นทางใหม่ การส่งเสริมสุขภาพ อภิวัฒน์ชีวิตและสังคม . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน , 2541.
- ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์ , อนุพงษ์ สุจริยากุล . นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ . นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข , 2543.
- พรพรรณ ไม้สุพร . การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2532 .
- พิศิษฐ์ ชวาลาวัช . แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น. “เอกสารประกอบการศึกษา” คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2526.
- มัลลิกา มัติโก . แนวคิดและพัฒนาการของการดูแลสุขภาพตนเอง . ใน พิมพ์วัลย์ ปรีดาสวัสดิ์ , เพ็ญศรี กวีวงศ์ประเสริฐ , อรัญญา บุรณัย . การดูแลสุขภาพตนเอง : ทัศนะทางสังคมวัฒนธรรม . ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล , 2530 .
- มัลลิกา มัติโก . คู่มือวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล , 2534 .

มัลลิกา มัติโก . สังคมวิทยาสุขภาพและความเจ็บป่วย . โครงการสังคมศาสตร์การแพทย์และ
สาธารณสุข ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล , 2542.

ยุทธนา จินดากุล . กลยุทธ์การสื่อสารแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพผ่านรูปแบบที่เป็นการ์ตูนของคุณ
ประยูร จรรย์วณิช . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539 .

ระเด่น หัสดี . บทบาทของงานสุขศึกษาในการส่งเสริมดูแลสุขภาพตนเอง .วารสารสุขศึกษา .
ปีที่ 16 ฉบับที่ 62 (เม.ย.-มิ.ย.) 2536 .

รุจิราถ อรรถสิทธิ์ . การดูแลสุขภาพแบบธรรมชาติ แนวคิดและหลักการพื้นฐานของการ
ดูแลสุขภาพแบบองค์รวม . กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมสุขภาพแห่งประเทศไทย , 2541.

ลักขณา เต็มศิริกุลชัย , สุชาดา ตั้งทางธรรม ,ปณิธาน หล่อเลิศวิทย์ . สุขภาพของโลก ค.ศ.
2020 : ภาพอนาคตเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ . กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ,
2541.

ลักษมี ไชยทองศรี . บทบาทของนิตยสารสตรีในการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย .
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541 .

ลัดดา ประพันธ์พงษ์ชัย . การวิเคราะห์รายการสุขภาพอนามัยทางโทรทัศน์ที่มีต่อการส่งเสริม
สุขภาพ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะ
นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535.

ลือชัย ศรีเงินยวง , ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ . ยุทธศาสตร์เพื่อการดูแลสุขภาพตนเอง . ศูนย์ศึกษา
นโยบายสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ,
2533.

- วรรณนิภา เมฆเมืองทอง . เนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่องสุขภาพอนามัยของสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน_ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543 .
- วราภรณ์ ศานติธรรม . การสำรวจการใช้หนังสือพิมพ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2532.
- วัชรินทร์ กุลพิลิติจเจริญ . การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 .
- วิทัศน์ จันทร์โพธิ์ศรี และคณะ . พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้หญิงมีครรภ์และหญิงหลังคลอดในชุมชนชนบทอีสาน . ยุทธศาสตร์เพื่อการดูแลสุขภาพตนเอง . ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล , 2533 .
- วิภูธ พลุเจริญและคณะ . สู่การปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ . กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข , 2543 .
- สมชัย จันดองจับจิต . การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหนังสือการ์ตูนและจุลสารในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และทัศนคติที่มีต่อโรคเอดส์ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539 .
- สันหัต เสริมศรี . การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทยต่อกระบวนการใช้ครอบครัวเป็นแนวทางพัฒนาภาวะสุขภาพอนามัย . วารสารมหาวิทยาลัยมหิดล . ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มี.ค.) 2539 .

สามสิบประเด็นสู่แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 9 . โครงการตำรา สำนักนโยบายและ
แผนสาธารณสุข . กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลสหประชาพานิชย์ ,
2545 .

สิริพรรณ วิบูลย์จันทร์ . ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการดูแลสุขภาพตนเอง
ของสตรีวัยทอง . วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์
พัฒนการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 .

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ . งานหนังสือพิมพ์ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพริกพิมพ์ที่ห้าง
หุ้นส่วนจำกัดยงพลเทรดดิ้ง , 2539 .

สิริวิมล ชาญเวช . การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย .
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2532 .

สุขภาพอนามัย : ปัจจัยสำคัญของความอยู่ดีมีสุข . วารสารเศรษฐกิจและสังคม . ปีที่ 39 ฉบับ
ที่ 1 (ม.ค.- ก.พ.) 2545 .

สุชาติ โสมประยูร . สุขศึกษาภาคปฏิบัติ (สาระสำคัญการทดลองและการปฏิบัติ) . กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์สุขภาพใจ , 2542 .

สุรณีย์ แสงเพ็ญ . หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพหนังสือพิมพ์มติชน . สัมภาษณ์ , 17 มิ.ย. 47 .

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ . การบรรณานุกรมหนังสือพิมพ์และนิตยสาร . โปรแกรมวิชานิติศาสตร์
คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา , 2545

สุวัฒน์ บุญชาญ . ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ . สัมภาษณ์ , 24 มิ.ย. 47 .

สุภางค์ จันทวานิช . วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2545 .

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร . การสื่อสารกับการเมือง . กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์ภักดิ์แอนด์พริ้นติ้ง , 2537.

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ . ร่วมฝ่าทางตันเพื่อสุขภาพคนไทย . กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ,2543.

เสถียร เขยประทับ . สื่อมวลชนกับการพัฒนาประเทศ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536 .

องอาจ สุวรรณโชติ . ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวสาธารณสุขหนังสือพิมพ์ข่าวสด . สัมภาษณ์ , 17 มิ.ย. 47.

อนุวัตร ลิ้มสุวรรณ . โลกสวยด้วยสุขภาพดี : ความก้าวหน้าทางการแพทย์ร่วมสมัยจากอินเทอร์เน็ต . กรุงเทพฯ : ชุมชนุมนุสกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด , 2542.

อัญชณี วิชายาภัย บุนนาค . การแสวงหาข่าวสาร ทักษะคติ พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540 .

อัมพร ไชยตระกูล . สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์ , 2538.

ภาษาอังกฤษ

Adams ,Julian. Press Time . New York : Prentice-Hall , 1959.

Beckoff,Samuel . newspapers .[Oxford Communication Art Series . Department of English, Long Island City High School] . New York : Oxford ,1965.

Berelson,Benard . Content Analysis in Communication Research . New York : Hafner, 1971.

Budd , Richard W. Content Analysis at Communications/ [by] Richard W. Budd,
Robert K. Thorp and Lewis Donohew . New York : Macmillan , 1967.

Good , Carter V. Dictionary of Education . London : McGraw Hill, 1956 .

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างตารางการวิเคราะห์ปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพใน
หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	ชื่อหนังสือพิมพ์	ความถี่(ครั้ง)	ร้อยละ
1			
2			
3			
4			
	รวม		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างตารางแสดงประเภทเนื้อหาด้านสุขภาพที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอ

ประเภทเนื้อหา	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง	ข่าวสด จำนวนครั้ง	มติชน จำนวนครั้ง	รวม จำนวนครั้ง
1. สถานะสุขภาพ ประชาชน					
2. กิจกรรมด้านสุขภาพ และสาธารณสุข					
3. ทรัพยากรสาธารณสุข เพื่อสุขภาพ					
4. พฤติกรรมด้านสุขภาพ					
5. ประชากรและ สิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อ สุขภาพ					
6. คุณภาพบริการ สาธารณสุขและความรู้สึก ประชาชนต่อบริการ					
7. การเงินด้านสุขภาพใน ระบบบัญชีของรัฐรวมถึง ประชาชน					
8. ความรู้ด้านสุขภาพ ทั่วไป					
9. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับสุขภาพ					
10. สถานการณ์โรค ระบาด					
11. สุขภาพจิตและ จิตวิทยา					
12. อื่นๆนอกเหนือจาก ข้อมูล เจ็ดประเภทข้างต้น					
รวม					

ตัวอย่างตารางแสดงรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

รูปแบบ	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง (ร้อยละ)	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง (ร้อยละ)	ข่าวสด จำนวนครั้ง (ร้อยละ)	มติชน จำนวนครั้ง (ร้อยละ)	รวม จำนวน ครั้ง (ร้อยละ)
ข่าว คอลัมน์ประจำ คอลัมน์จร บทความ(ประจำ/จร) คอลัมน์ตอบปัญหา โฆษณาแฝง					
รวม					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างตารางแสดงประเภทของแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ลำดับที่	ประเภทแหล่งข้อมูล	ไทยรัฐ จำนวน (ร้อยละ)	เดลินิวส์ จำนวน (ร้อยละ)	ข่าวสด จำนวน (ร้อยละ)	มติชน จำนวน (ร้อยละ)	รวม
1	กระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่					
2	บุคคลไม่ระบุสังกัด					
3	โรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน					
4	หน่วยงานและสถานศึกษาในต่างประเทศ					
5	องค์กรภาครัฐ					
6	ไม่ระบุแหล่ง					
7	สำนักข่าวต่างประเทศ					
8	สถานศึกษาต่างๆในประเทศ					
9	องค์การระหว่างประเทศ					
10	อื่นๆ อาทิ องค์กรเอกชน					
11	NGO					
12	วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือ					
13	นักการเมือง					
	รวม					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างตารางแสดงบทบาทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ

บทบาท	ไทยรัฐ จำนวนครั้ง ร้อยละ	เดลินิวส์ จำนวนครั้ง ร้อยละ	ข่าวสด จำนวนครั้ง ร้อยละ	มติชน จำนวนครั้ง ร้อยละ	รวม
- แหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้ - ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุน - เป็นช่องทางการสื่อสารกลับ - นำเสนอทักษะและวิถีปฏิบัติ					
รวม					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
ประวัติของผู้ให้สัมภาษณ์

1. นางสาวณีย์ แสงเพ็ญ
การศึกษา ปริญญาตรี สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตำแหน่ง หัวหน้าข่าวชีวิตคุณภาพ
ประสบการณ์ทำงาน 29 ปี
หน้าที่ ดูแลหน้าชีวิตคุณภาพของหนังสือพิมพ์มติชน
2. นายองอาจ สุวรรณโชติ
การศึกษา ปริญญาตรี มนุษยศาสตร์ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยหอการค้า
ตำแหน่ง ไรเตอร์ / ผู้ช่วยหัวหน้าข่าว การศึกษา-วัฒนธรรม-สาธารณสุข
ประสบการณ์ทำงาน 12 ปี
หน้าที่ ดูแลหน้า การศึกษา-วัฒนธรรม-สาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ข่าวสด
3. นายสุวัฒน์ บุญชาญ
การศึกษา ปริญญาตรี
ตำแหน่ง ผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุข
ประสบการณ์ทำงาน 10 ปี
หน้าที่ ผู้สื่อข่าวและดูแลหน้าสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์
4. นางฐิติวรรณ ไสวแสนยากร
การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย จากสหรัฐอเมริกา
ตำแหน่ง หัวหน้าข่าวการศึกษา-สาธารณสุข
ประสบการณ์ทำงาน 26 ปี
หน้าที่ ดูแลหน้า การศึกษา-สาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. หนังสือพิมพ์มีนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอย่างไร มีการกำหนดเนื้อหาสุขภาพเป็นร้อยละเท่าไรของเนื้อหาทั้งหมด
2. ประเด็นสุขภาพในแง่มุขใดที่หนังสือพิมพ์ของท่านสนใจ
3. ปัจจัยในการเลือกประเด็นสำหรับนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมีปัจจัยใดบ้าง ทำไมจึงใช้ปัจจัยเหล่านั้น
4. ข้อมูลด้านสุขภาพมาจากแหล่งใดบ้าง และคิดว่าแหล่งข้อมูลใดสำคัญที่สุด
5. ท่านมีวิธีการเลือกใช้แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพอย่างไร
6. ท่านมีวิธีการเขียนเนื้อหาสุขภาพลงในหนังสือพิมพ์อย่างไร
7. สื่อมวลชนอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพให้กับหนังสือพิมพ์ของท่านหรือไม่ อย่างไร
8. การนำเสนอเนื้อหาสุขภาพในหนังสือพิมพ์ ปัจจุบันเป็นอย่างไร ควรมีการปรับปรุงด้านใดบ้าง
9. ท่านมีหลักการอย่างไร ในการกำหนดหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ให้เป็นที่สื่อเพื่อการพัฒนาด้านสุขภาพแก่ผู้อ่าน

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างรูปแบบของเนื้อหา

แบบคอลัมน์ประจำ(ทันโลก)ประเภทเนื้อหา คือ ผลงานวิจัยต่างประเทศด้านสุขภาพ

อาหารที่ช่วยสกัดโรคเบาหวาน
เป็นน้ำมันถั่วเหลืองกับข้าวกล้อง

ถ้าหากกลัวว่าจะตกเป็นเหยื่อของโรคเบาหวานอันบ่อนทำลายสุขภาพ ก็ควรที่จะเลือกกินถั่วกิงงา และ โดยเฉพาะอาหารที่มีวิตามินอีมาก จะสามารถป้องกันให้โรคพันกัยได้

นักวิจัยของฟลินแลนส์ได้ทราบความรู้จากการศึกษาวิจัยกับหญิงชายที่อยู่ในวัยอายุระหว่าง 40-59 ปี จำนวน 4,000 คน ได้พบว่าผู้ที่กินอาหารที่อุดมด้วยวิตามินอีจะหนีห่างจากโรคเบาหวานแบบที่ 2 ได้ โรคเบาหวานแบบนี้มักจะเป็นกับผู้ใหญ่ และจะชอบพิสมัยผู้ที่มีรูปร่างอ้วนเป็นพิเศษ

นักวิจัยยังได้เปิดเผยว่า อาหารที่มีวิตามินอีอยู่อย่างอุดมได้แก่ เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ ถั่วอัลมอนต์ ถั่วโอลนิค น้ำมันถั่วเหลือง กุ้งและข้าวกล้อง.

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หน้า 7 ประจำวันเสาร์ที่ 27 มีนาคม 2547

ตัวอย่างเนื้อหาประเภทอื่น สถานการณ์โรคเอดส์
ในรูปแบบข่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเนื้อหาประเภทพฤกษศาสตร์ การป้องกันโรคในภาวะเสี่ยงต่อโรค
ในรูปแบบข่าว

เดือนไข่แมงดาทะเลอันตรายถึงตาย

เมื่อวันที่ 25 เม.ย. นางนิตยา จันทร์เรือง มหาผล โฆษกกระทรวงสาธารณสุข เปิดเผยว่า ขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขอยู่ระหว่างการจัดทำโครงการอาหารปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนผู้บริโภค รับประทานอาหารอย่างปลอดภัยไร้สารพิษอันตรายปนเปื้อน แต่ยังมีอาหารในธรรมชาติที่มีพิษอยู่ในตัวเอง แต่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ เมื่อบริโภคเข้าไปจึงเกิดอันตรายถึงชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มแมงดาทะเล ที่ชาวประมงและชาวบ้านที่อยู่บริเวณชายทะเลมักนำมาบริโภคที่นิยมก็คือไข่แมงดา โดยนำมาช้ำกับมะม่วง แกงคั่วสับปะรด บางครั้งนำมาเชื่อมกับน้ำตาลเป็นอาหารหวาน จากข้อมูลพบว่าในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2537-2547 มีผู้ได้รับพิษหลังกินไข่แมงดาทะเลทั้งหมด 126 ราย เป็นชาย 99 ราย หญิง 26 ราย เสียชีวิต 3 ราย เป็นอัมพาต 1 ราย นับเป็นสถิติที่สูงที่สุดในโลก ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ใน จ.ชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา ตามลำดับ โดยทั้งหมดเป็นแมงดาด้วยทั้งสิ้น ไม่มีแมงดาจานเลย

“จากการตรวจหาสารพิษของไข่แมงดาทะเลทั้งแมงดาด้วย และแมงดาจาน โดย ดร.ธัญญา กังสุวรรณ นักวิชาการกรมประมง พบสารพิษในไข่ของแมงดาด้วย ส่วนแมงดาจานไม่พบเลย สารพิษที่พบคือ เดโตโคที่ออกซิน และแอนไฮโดรเดโคโรโคที่ออกซิน ซึ่งเป็นสารพิษที่พบในปลาปักเป้า และสัตว์ทะเลบางสายพันธุ์ เช่น ปลาบู๋ กบ หอยปู ดาวทะเล เป็นต้น สารพิษนี้หนทางความร้อน

สูงมาก การต้ม ทอด ย่าง หรือปิ้ง ไม่สามารถทำลายพิษได้” นางนิตยากล่าว

นางนิตยากล่าวต่อว่า ชาวบ้านหลายคนยังเข้าใจว่าแมงดาด้วยที่มีพิษคือแมงดาไฟ หรือเห-รา ถ้าเป็นแมงคามีพิษ ตัวจะมีสีแดง มีขนและคนแดง ซึ่งความจริงแล้วลักษณะภายนอกไม่สามารถบอกได้ว่าแมงดาด้วยตัวไหนมีพิษ หรือไม่มีพิษ ยังมีชาวบ้านหลายคนใช้ชีวิตสอดพิษด้วยวิธีผิด ๆ ด้วยการนำไปทอดในกระทะร้อน ถ้าไข่แมงดาแตกแสดงว่าไม่มีพิษ ซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะพิษตัวนี้ทนต่อความร้อนสูงมาก ดังนั้นเพื่อความปลอดภัย จึงขอให้ประชาชนงดการบริโภคไข่แมงดาด้วยไปเลยจะดีกว่า

ด้านนายแพทย์จรัสศักดิ์ กาญจนางค์กุล แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอายุรกรรม โรงพยาบาลชลบุรี กล่าวว่าผู้ป่วยที่ได้รับพิษของแมงดาด้วยส่วนใหญ่จะมีอาการชาอัมพาต และคลื่น รวมถึงมีอาการปวดท้อง ท้องอืดหรือเดินไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีอาการปวดและคลื่นไส้อาเจียน เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เป็นคัน ซึ่งสาเหตุเกิดจากสารพิษดังกล่าวจะออกฤทธิ์ปิดกั้นการทำงานของเซลล์ประสาท ไม่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนของสารไอออนิกเข้าไปที่ผนังเซลล์เส้นประสาท ทำให้เซลล์ประสาททำงานไม่ได้ และตอนนี้ยังไม่มียาแก้พิษที่จำเพาะ จึงต้องดูแลแบบประคับประคอง จนกว่าพิษจะสลายหมดไป อย่างไรก็ตามหากมีผู้ป่วยเกิดอาการดังกล่าว ผู้ใกล้ชิดควรรีบนำตัวส่งโรงพยาบาลให้เร็วที่สุด.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเนื้อหาประเภทกิจกรรมสาธารณสุข การตรวจวิเคราะห์อาหาร

มัน! มา กับอาหาร

บอแรกซ์...ภัยใกล้ตัว

วันนี้ มันมากับอาหารขอบอกกล่าวถึงสารบอแรกซ์กันอีกครั้ง
 สารบอแรกซ์หรือที่รู้จักกันในหมู่บ้านว่า น้ำประสานทอง ผงกรอบ
 ผงเนื้อนิ่ม ผงกันบูด หรือเพิ่มแซ ส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมการทำแก้ว
 เครื่องเคลือบ ใช้เป็นสารต้านจุลินทรีย์ สารทำความสะอาด และใช้ทำผงแม่แบบ
 แม้ว่าสารบอแรกซ์จะช่วยให้อาหารคงความกรอบ ฟูขึ้น เพิ่มความอร่อย...
 แต่ก็เป็นสารต้องห้ามที่กระทรวงสาธารณสุขไม่อนุญาตให้เติมลงใน
 อาหาร เพราะมันเป็นสารที่มีอันตรายถึงชีวิต
 สารบอแรกซ์เป็นสารที่มีพิษต่อระบบประสาท ตับ ไต และผิวหนัง
 หากร่างกายได้รับติดต่อกันเป็นเวลานานๆ จะทำให้เกิดการระคายเคือง
 ต่อเยื่อเมือกของอาหารและลำไส้ ทำให้มีอาการเบื่ออาหาร อาเจียน ถ่ายอุจจาระ
 บ่อย ถ่ายเป็นเมือกและเลือด น้ำหนักตัวลด เกิดพิษสะสมในร่างกาย ซึ่งส่วน
 ใหญ่จะสะสมอยู่ที่กรวยไตทำให้เกิดการอักเสบ
 และหากได้รับในปริมาณมากๆ จะไปทำลายการทำงานของตับและไต
 ทำให้ความดันสูง หมดสติและตายได้
 ถึงกระนั้นก็ดี มักพบว่า มีผู้ใช้สารบอแรกซ์ผสมลงในอาหารอยู่เสมอ
 จากสถิติการวิเคราะห์ของกระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปี 2541 ถึง 2544
 พบว่า ยังคงมีการใช้สารบอแรกซ์ในอาหารจำพวก ขนมที่ทำจากแป้งเช่น
 คุกกี้ คุกกี้สอดไส้ คุกกี้สอดไส้ คุกกี้สอดไส้ คุกกี้สอดไส้ โดยเฉพาะ
 เนื้อสัตว์สด และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์
 สถาบันอาหาร ได้ทำการสุ่มตัวอย่างดูจุ่มขึ้นชนิดต่างๆ จำนวน 5 ยี่ห้อ ใน
 เขตกรุงเทพฯ เพื่อวิเคราะห์หาการปนเปื้อนของสารบอแรกซ์ ผลปรากฏว่า ไม่พบ
 สารบอแรกซ์เจือปนทั้ง 4 ตัวอย่าง
 ฉะนั้นผู้ที่ชื่นชอบดูจุ่มขึ้นจะสบายใจ คลายความวิตกกังวลกันได้ แต่ทั้งนี้
 อยากรู้ว่ากินไว้เสียหน่อยว่า เวลาเลือกซื้อ เลือกอาหารก็ควรระวังสังเกตชนิดว่า
 อาหารนั้นๆมีลักษณะตามธรรมชาติหรือไม่
 หากกรอบ ฟูขึ้น หรือแข็งเกินไป จนผิดปกติก็ให้สงสัยไว้ก่อนเลยว่า
 อาจมีสารบอแรกซ์เจือปนอยู่ ควรหลีกเลี่ยง
 จุดสังเกตอีกชนิดคือ อาหารจำพวกทอดกรอบ สามารถคงความกรอบได้เพียง
 1-2 ชั่วโมง หากเกินกว่านี้ ให้สงสัยไว้ก่อน
 เพื่อให้มั่นใจจริงๆ ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มีชุดทดสอบสารบอ-
 แรกซ์ง่ายๆ จำหน่าย หาสื่อติดบ้านไว้ทดสอบเอง เพื่อความสบายใจก่อนบริโภค...

ผลการวิเคราะห์กับบอแรกซ์ในลูกฮีบ	
ตัวอย่างที่สุ่มตรวจ	ผลทดสอบบอแรกซ์
ค็อกเทล ยี่ห้อ 1	ไม่พบ
ไส้กรอกไก่ ยี่ห้อ 2	ไม่พบ
ไส้กรอกค็อกเทล ยี่ห้อ 3	ไม่พบ
ไส้กรอกไก่ ยี่ห้อ 4	ไม่พบ
ลูกฮีบปลา ยี่ห้อ 5	ไม่พบ

วันที่วิเคราะห์ 24 พ.ค. 47 563โทรศัพท์ โทร. 1009-2533
 ฝ่ายบริการข้อมูล/ฝ่ายบริการข้อมูลผู้บริโภค สถาบันอาหาร อจก.โทรศ.02-266-8088-8088
 WWW.nfi.or.th fns. 0-2666-8088

จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐหน้า 7 วันศุกร์ที่ 28 พ.ค. 2547

ตัวอย่างเนื้อหาประเภทอื่นๆ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดต่อสุขภาพ
คอรัมน์ประจำ

จาก **สด จิตวิทยา**

‘สารก่อพิษต่อสุขภาพ’

เราเคยรู้ไหมคะว่า อาหาร หรือสิ่งต่างๆที่มนุษย์เราบริโภคด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นมีทั้งสิ่งที่ดีให้คุณประโยชน์ และบางอย่างก็มีโทษ หรือทำให้ร่างกายของเราเสื่อมถอยลง สุขภาพแย่ แทรดโทรม อ่อนแอ เป็นต้น

และผู้เขียนก็ใคร่อยากเรียกสิ่งที่มีมนุษย์เราได้รับแล้วจะเกิดโทษว่า “สารก่อพิษต่อสุขภาพ” ซึ่งในชีวิตประจำวันของคนเรานั้น เราพบว่ามีการก่อพิษต่อสุขภาพ จำนวนมากเลยทีเดียว โดยที่เราอาจจะไม่รู้โดยก็ได้ว่าถึงที่เราบริโภคเข้าไปก็เป็นพิษ และเป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างมากด้วย ขอยกตัวอย่าง “สารก่อพิษต่อสุขภาพ” เพียงไม่กี่ประเภทที่เราคงต้องรู้จักกันเป็นอย่างดี ดังนี้

บุหรี่ เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นสาเหตุสำคัญของโรคมะเร็งในปอด โรคหัวใจ เส้นเลือดตีบ หลอดลมอักเสบ เป็นต้น และการสูบบุหรี่มันเป็นอันตรายแก่ตนเองแก่ครอบครัว และแก่เพื่อน ผู้ใหญ่สูบบุหรี่ก็เป็นตัวอย่างไม่ดีแก่เด็กและเยาวชน ควันบุหรี่ยังทำลายสิ่งแวดล้อม อีกด้วย

เหล้า ก็เป็นอีกประเภทหนึ่งที่ทำให้เกิดโทษต่อร่างกาย สุขภาพที่ทรุดโทรม รวมทั้งมีผู้ชายจำนวนมากที่เสียชีวิตเป็น “กบทองแดง” เป็นศัพท์เฉพาะที่เรามักใช้เรียกคนกินเหล้ามากๆและเรื่องของสุราหรือเหล้าที่กำลังเป็นประเด็นของสังคมในกรณีที่จะมีการห้ามโฆษณาสุราหรือเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ในบางช่วงเวลาที่กำหนดไว้

สุดท้าย...ผู้เขียนก็ใคร่อยากให้มนุษย์เราหันมาดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนเองกันมากขึ้น โดยเฉพาะควรหลีกเลี่ยง “สารก่อพิษต่อสุขภาพ” ดังข้างต้นด้วย ซึ่งยังมีสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอีกมากที่เราคงต้องหลีกเลี่ยงนะค่ะ

ขจิตรัตน์ ปูนพันธุ์ฉาย
กรมสุขภาพจิต

จากหนังสือพิมพ์ข่าวสด หน้า 2 วันพุธที่ 26 พ.ค. 2547

ตัวอย่างเนื้อหาประเภทอื่นๆ ความเชื่อเกี่ยวกับสุขภาพ
คอรัปชั่นบทความ(ประจำ)

Wealth in Body สบายใจ

ผีปอบ (22)

ค วามไม่รู้สาเหตุของโรคนี้ก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ผีปอบ
อาละวาดมาได้นานนับพันๆ ปี และทุกวันนี้ ก็
ถูกกล่าวอย่างหนักไม่แพ้โรคอื่นๆ แต่ก็เชื่ออีกไม่นาน
คำว่าผีปอบก็จะค่อยๆ หายไปจากริมฝีปากของชาวบ้าน เช่น
เดียวกับผีชนิดอื่นๆ เช่น ผีหลอก ผีทำ ผีสงฆ์งูไม้ กระหม
ไม่มีความรู้ความสามารถพอที่จะต่อสู้กับผีปอบ ทั้งขาด
เครื่องมือเครื่องมือหลายสิ่งหลายอย่างในการทำการตรวจ
พิเศษ เช่น ตรวจโลหิต ประสาท กลิ่นสมอง หรือตรวจ
พิเศษอย่างอื่นๆ ในขณะที่มีผีปอบเข้า จึงแน่นอนอาจมีการ
เปลี่ยนแปลง (pathological changes) ในร่างกายของคนไข้
ปอบเข้าหญิงสาว หญิงเฒ่า หญิงอยู่หอกับแม่ผัว ซึ่งเป็น

อาการของปอบโดยเฉพาะ คนเหล่านี้จะไม่พาไปโรงพยาบาล
เพราะเขามีหมอผีรักษาเองชั่วโมงสองชั่วโมงก็หาย จึงเป็นการ
ขาดที่บรรดาแพทย์จะมีโอกาสได้รักษา การที่จะไปที่ชาวม
เอวว่า ผีปอบเป็นอย่างไร ผีปอบคืออะไร กระหมผู้เขียนเชื่อว่าไม่มี
ใครตอบได้ แม้เขาจะเป็นคนอีสาน เป็นปัญญาชนในถิ่นนั้นก็ค
นอกจากปฏิเสธไปด้วยเกรงคนอื่นดูถูกว่ายังเชื่อผี ความจริงแล้ว
ตระกูลเดิมพวก หมอว่าไม่มีอะไรดีทำสวดทำเสน่ห์และมือคลา

ไหนๆ ก็ได้เขียนเรื่อง ผีและไสยศาสตร์วาทมนตร์คาถา
มาแล้วพอสมควร เพื่อให้เรื่องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กระหมต้องเขียนเลข
ไปถึงการคิดค่าของ หมอยา หมอผี และต้องขอยกย่องที่ทำให้ช
ขาวไว้สาระของเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ แต่มันก็สัมพันธ์กันเป็น
ถูกใจ ชาค ไปปละเดี้ยวที่ไม่เป็นใจ คำรักษาเขาเรียกว่า "ตั้งคาย"
(ค่ายกฏ) แล้วแต่หมอจะเรียกเอาเช่น 4-5 คำถึง 10 คำถึง สมัยนี้
ก็ถึง 500-1,000 หรือ 2,000 บาท เข้าไปนั้น แล้วแต่อาการหนัก
หรือเบา มั่งมีหรือยากจน (เช่นหมอสมนี่) ในการตั้งคายนั้น ที่
น่าสนใจก็คือ เมื่อตั้ง 2 ฝ่ายตกลงกันเป็นที่เรียบร้อย ก็จะเอาเงิน
ใส่ไว้ใน พนขวัญ (ภาชนะใส่เครื่องพิธี) ตามที่ตกลงราคากัน

น.พ.โอภาส ธรรมวานิช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเนื้อหาประเภทความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ
 คอลัมน์บทความ(ประจำ)

**พุกมอ
ราม**

โรคไส้เลื่อน(1)

ไส้เลื่อน หมายถึง ภาวะที่มีลำไส้บางส่วนไหลเลื่อนมาตุงที่ผนังหน้าท้อง เป็นเป็นก้อนบวมตรงบริเวณใดบริเวณหนึ่งของช่องท้อง หรือขาหนีบ ซึ่งมีอยู่หลายชนิด ส่วนใหญ่ก็มีความปกติมาแต่กำเนิด ส่วนน้อยอาจเกิดขึ้นภายหลังการผ่าตัดช่องท้องเป็นภาวะที่พบได้บ่อยในคนทุกวัย

สาเหตุ
 เกิดจากผนังท้องบางจุดมีความอ่อนแอ (หย่อน) ผิดปกติ ซึ่งส่วนมากจะเป็นมาแต่กำเนิด ทำให้ลำไส้ที่อยู่ข้างใต้ไหลเลื่อนทะลักเข้าไปในบริเวณนั้น ทำให้เป็นก้อนตุ่ม มักมีอาการแสดงเฉพาะเวลามีแรงดันในช่องท้องสูง เช่น เวลา ไอ จาม ร้องไห้ เบ่งถ่าย ยกของหนัก

ไส้เลื่อน มีหลายชนิด ซึ่งจะมีอาการ ภาวะแทรกซ้อนและการรักษาแตกต่างกันไป ขึ้นกับตำแหน่งที่เป็นที่พบได้บ่อย ได้แก่

- บริเวณสะดือ ทำให้เป็นสะดือจุ่น หรือไส้เลื่อนที่สะดือ มักจะมีอาการตั้งแต่แรกเกิด เมื่อเด็กร้องไห้ จะเห็นสะดือโป่ง มักจะไม่มีภาวะแทรกซ้อนร้ายแรง และจะหายได้เองก่อนอายุได้ 2 ปี
- บริเวณขาหนีบ ทำให้เป็นไส้เลื่อนที่ขาหนีบ ซึ่งเป็นไส้เลื่อนที่พบได้บ่อยในเด็กโตและผู้ใหญ่ อาจพบได้ประมาณร้อยละ 1-2 และพบได้ในผู้ชายมากกว่าผู้หญิงเป็นสิบๆเท่า

ถึงแม้ว่าหน้าท้องตรงบริเวณขาหนีบจะอ่อนแอมาตั้งแต่เกิด แต่อาการของไส้เลื่อนมักจะปรากฏเมื่อเข้าวัยหนุ่มสาว หรือวัยกลางคน หรือเมื่อเป็นโรคไอเรื้อรัง เช่น หลอดลมอักเสบ ถุงลมพอง นอกจากนี้ยังมีไส้เลื่อนที่เกิดหลังผ่าตัด พบในผู้ป่วยบางรายที่ภายหลังได้รับการผ่าตัดช่องท้องเมื่อแผลหายแล้ว ผนังหน้าท้องในบริเวณผ่าตัดเกิดหย่อนกว่าปกติ ทำให้ถ้าไส้ไหลทะลักเป็นก้อนโป่งที่บริเวณนั้น มักไม่มีภาวะแทรกซ้อนร้ายแรง แต่อย่างไรก็ตาม อาจต้องรักษาการผ่าตัดผนังหน้าท้องให้แข็งแรงเป็นปกติในที่นี้จะกล่าวเฉพาะสะดือจุ่น และไส้เลื่อนที่ขาหนีบซึ่งพบมากกว่าไส้เลื่อนชนิดอื่น

(อ่านต่อฉบับหน้า)

รศ.น.พ.สุรเกียรติ์ อชานานุกาฬ
 คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบติ

ตัวอย่างเนื้อหาประเภทกิจกรรมเพื่อสุขภาพ

ถึงน.ร.2พันคนเข้าค่ายป้องกันเอคส์ ัยรุ่นทั่วโลกติดเชื่อเพิ่ม7พันคน/วัน

นางนิตยา จันทร์เรือง มหาผล โฆษกกระทรวงสาธารณสุข เปิดเผยว่า ปีนี้ประเทศไทยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเอคส์นานาชาติ ครั้งที่ 15 ระหว่างวันที่ 11-16 กรกฎาคม ที่อิมแพค เมืองทองธานี ซึ่งคาดว่าจะมีนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ ภาคเอกชนต่างๆ จำนวนกว่า 20,000 คนทั่วโลกเข้าประชุม ขณะมีนักวิชาการสงวนวีซ่าเข้ามาเสนอความก้าวหน้าต่างๆ ในเรื่องเอคส์แล้วกว่า 10,000 เรื่อง และมีผู้แจ้งลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมแน่นอนแล้ว 7,600 คน

นางนิตยากล่าวว่า ในการประชุมเอคส์นานาชาติให้โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร นครภูเก็ต และปทุมธานี หยุดเรียน และคัดเลือกเยาวชนผู้นำจากโรงเรียนทั่วประเทศ จำนวน 2,000 คน จาก 175 เขตการศึกษาเข้าค่ายกิจกรรมเสริมทักษะและวิชาการด้านป้องกันโรคเอคส์ เพื่อนำไปขยายผลในโรงเรียนเพราะพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทยน่าเป็นห่วงมาก ในการประชุมดังกล่าวประเทศไทยได้วางแผนให้กลุ่มเยาวชนไทยได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วย พร้อมขอความร่วมมือกระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดนิทรรศการด้านโรคเอคส์ในโรงเรียน

"พฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทยน่าเป็นห่วงมาก เด็กขาดความรู้ในการป้องกันตัว หากไม่เร่งให้มีมาตรการป้องกันที่ได้ผลยิ่งขึ้น อาจเกิดการระบาดรุนแรงระลอกใหม่ได้ เพราะจากการศึกษาหลายๆ แห่งพบว่าเยาวชนไทยมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เด็กขาดความรู้ในการป้องกันตัว จากการศึกษาที่จังหวัดนครปฐมในปี 2546 ในกลุ่มเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครจำนวน 371 คน พบว่าร้อยละ 18 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว โดยร้อยละ 54 เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุระหว่าง 12-15 ปี โดยนักเรียนชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุเพียง 10 ปี ส่วนเด็กผู้หญิงเริ่มเมื่ออายุ 12 ปี ในจำนวนนี้ร้อยละ 45 มีเพศสัมพันธ์ที่บ้านตัวเองหรือบ้านแฟน และใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพียงร้อยละ 51"

นางนิตยากล่าว

นางนิตยากล่าวว่า เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมค่านิยมที่ถูกต้องในการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับวัยอันควร รู้จักการป้องกันตัวเอง ซึ่งขณะนี้ทั่วโลกมีวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี ติดเชื่อเอคส์เพิ่มวันละ 7,000 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างประเภทของเนื้อหา
การเงินเพื่อสุขภาพโดยใช้ระบบบัญชีสุขภาพแห่งชาติ

สสส.แจ้งงบสร้างสุขภาพ 1.9 พันล้าน

น.พ.สุภกร บัวสาย ผู้จัดการสำนักงานกองทุน งานภาครัฐ ร้อยละ 59 ของยอดเงินสนับสนุน องค์กรสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เปิดเผยว่า ด้านวิชาการ ร้อยละ 19 องค์กรพัฒนาเอกชนร้อยละ สสส.กำลังเตรียมนำเสนอผลการดำเนินงานในปี 2548 8 องค์กรชุมชนร้อยละ 7 และหน่วยงานเอกชนร้อยละ 10 ต่อจุดสภา สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีใน ละ 7 ซึ่งงบประมาณที่ สสส.ให้การสนับสนุนกว่าร้อยละ เดือน เม.ย.นี้ ตามเนื้อหาใน พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุน ละ 90 เป็นโครงการเสริมสร้างสุขภาพเชิงรุกที่มุ่งการลด การสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 ที่ให้ สสส.เสนอราย ปีวิจัยเสี่ยงทางสุขภาพและเสริมสร้างสุขภาพในสังคม งานประจำปีภายใน 180 วัน หลังสิ้นปีบัญชีในวันที่ 30 สำหรับผลงานเด่นในปีที่ผ่านมา สสส.ได้เป็นหน่วย ก.ย.ของทุกปี ในปี 2548 สสส.ได้สนับสนุนโครงการและ เชื่อมประสานและให้การสนับสนุนกิจกรรมงคเหล่า กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพให้แก่องค์กรต่างๆไปแล้วมาก เข้าพรรษา จนทำให้อัตราผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เกิน 1,000 องค์กรเฉพาะในปี 2548 ได้สนับสนุนโครงการ แยกออกฮอด้ในช่วงเข้าพรรษาเพิ่มขึ้นจาก 11.8% เป็น ทั้งสิ้น 656 โครงการ รวมงบประมาณกว่า 1,900 ล้าน 54.1% ทำให้ลรัวเรือนประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อ มาท โดยองค์กรที่รับทุนสนับสนุน ประกอบด้วย หน่วย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึง 2,000 ล้านบาท.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างรูปแบบของเนื้อหา
ข่าว ประเภทของเนื้อหา คือ สถานะสุขภาพประชาชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างรูปแบบของเนื้อหา
คอลัมน์ตอบปัญหา ประเภทเนื้อหาคือ เพศสัมพันธ์

เสปลม ปีสัม
โดย น.พ.นพพร

เรียน คุณหมอนพพรที่เคารพ
หนูมีเรื่องรบกวนให้คุณอาหมช่วยตอบคำถาม

1. หนูมีน้องชายอยู่ 1 คน ตอนนีเขอายุ 20 ปีแล้ว แต่อวัยวะเขาอยู่นิดเดียวเอง น้อยกว่าเด็กที่เกิดมาอีก เขาเป็นแบบนี้มาตั้งแต่เด็กแล้ว ทางบ้านคิดว่าโด้จั้นเขาอาจจะใหญ่ขึ้นมาเหมือนคนปกติทั่วไปแต่มันก็ไม่ใหญ่ขึ้นมาเลยเท่าเดิมทุกอย่าง เผื่อวันนั้นหนูเห็นของน้องชาย ลูกอ้มจะมีแต่เล็กมาก ขนเพชรเขาก็ยังไม่มี เขาเป็นอย่างนี้ได้อย่างไรคะคุณหมอ

2. คุณอาหมอะคะ แล้วจะทำให้เขามีอวัยวะเหมือนคนปกติได้ไหมคะ เพราะตอนนี้มันเป็นปมด้อย เขาไม่กล้าคบเพื่อนและเขาก็ไม่มีเพื่อนเลย เขาชอบอยู่คนเดียว ตอนเรียน ปวช.เขาบอกหนูว่าเพื่อนชอบล้อเขาว่าไม่มีอวัยวะเป็นกะเทยหรือเปล่า แล้วก็มาจับกันเขา ทว่าน้องหนูเป็นตุ๊ด เขาเหมือนเด็กเก็บกด วันนั้นหนูแอบฟังเขาคุยโทรศัพท์กับเพื่อนที่โทรมาหา ได้ยินว่าเพื่อนถามว่ามีขนเพชรหรือยัง

น้องชายหนูบอกขึ้นแล้ว ซึ่งเขาโลกหกเพื่อนเพื่อให้เพื่อนรู้ว่าเขาเหมือนคนปกติ เพื่อนเขายังถามอีกว่าฟันสาวเป็นหรือยังเหมือนเขาบอกอ้อความรู้สึกที่เป็นปมด้อยของเขาทำให้เขาคิดมากอีก หนูเข้าใจความรู้สึกน้องหนูนะคะว่าเป็นอย่างไรในตอนที่เขาคอยกับเพื่อนเขา คุณอาหมพอจะมีวิธีไหนช่วยเขาได้บ้างคะ

3. ตอนเด็กแม่พาเขาไปหาหมอแล้วแต่ก็ไม่เห็นมีอะไรดีขึ้นมาเลย จนตอนนี้เขาเรียนอยู่ ปวส.แล้วจะช่วยให้ทันไหนคะ เขาปีสภาวะได้เหมือนคนปกติไหมเจ็บ

4. ถ้าพาไปผ่าตัดและทำศัลยกรรมจะไปทำที่ไหนดีคะ และมีค่าใช้จ่ายประมาณเท่าไรแพงมากไหม คุณอาหมช่วยน้องหนูทีละละกันนะสวัสดี

หนูขอขอบพระคุณคุณอาหมอย่างสูงคะ และหวังว่าคุณอาหมจะช่วยเด็กที่มีปมด้อยคนนี้นะคะ

**ด้วยความนับถือ
พี่เค็กมีปมด้อย**

ตอบ คุณพี่เค็กมีปมด้อย
คุณมีปัญหาของน้องชายซึ่งอายุ 20 ปีแล้ว แต่อวัยวะและอวัยวะเล็กไม่มีขนเพชรแสดงว่าน้องชายคุณไม่มีการเจริญเติบโตทางเพศขั้นที่สอง ขอตอบปัญหาของน้องชายคุณดังนี้

1. การที่น้องชายคุณมีอวัยวะเล็กและไม่มีการเจริญเติบโต และอวัยวะเล็กมากต้องสงสัยว่าอวัยวะอาจจะฝ่อและไม่สามารถสร้างฮอร์โมนเพศได้ ซึ่งจะทำให้มีปัญหาเรื่องของการสืบพันธุ์ไม่แข็งแรง กระดูกบาง และเป็นหมันได้

2. คุณต้องพาน้องชายไปพบอายุรแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคต่อมไร้ท่อ ด้านอวัยวะมีปัญหาของฮอร์โมนเพศจากอวัยวะฝ่อ และไม่สามารถผลิตฮอร์โมนเพศได้ ก็มีฮอร์โมนเพศชายที่สามารถให้ทดสอบได้ มีทั้งแบบรับประทานและแบบฉีดหรือฉีดยาน้องชายคุณมีความผิดปกติของต่อมไร้ท่อหรือต่อมธรรามัสที่ไม่สามารถสร้างฮอร์โมนมากระตุ้นอวัยวะให้สร้างฮอร์โมนเพศได้ ก็มีวิธีการรักษาน้องชายคุณไม่สิ้นหวังหรอกครับ

3. แพทย์ทั่วไปอาจตรวจไม่ละเอียดพอที่จะหาสาเหตุปัญหา คุณจึงควรพาน้องชายไปพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านที่เฉพาะเจาะจง การตรวจเลือดก็สามารถบอกได้ว่าน้องชายคุณผิดปกติอย่างไร

4. ก่อนอื่นต้องหาสาเหตุก่อนครับจึงจะทราบว่ารักษาอย่างไร

ท่านมีปัญหาส่งจดหมายพร้อมคำถามมาได้ที่ น.ส.พ.เดลินิวส์ เลขที่ 1/4 ถนนวิภาวดีรังสิต หลักสี่ กท. 10210 วงเล็บมุมซองด้วยว่าส่งต่อ น.พ.นพพร.

น.พ.นพพร แห่งเดลินิวส์

ปรึกษา.ฟื้นฟูสมรรถภาพทางเพศชาย (จากเบาหวาน)
โทร. 0-2662-7834, 0-2662-6985, 0-1494-1561
(จ.ส) คลินิก ดร.โอ สุขุมวิท 51 (10.00-15.00 น.)
(จ.ศ) คลินิก หอสมุดศรีเมืองทอง 3 (19.00-20.00 น.)
ตู้ ป.ณ.1812 บางรัก กทม. 10500
ร.พ.หัวเฉียว-ร.พ.มิชชั่น (โทรนัด)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเนื้อหาประเภท
การดูแลรักษาสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย

ดูแลสุขภาพเมื่อมีอาการท้องเสีย

พืชมักในครัว

**กระชายเหลือง-เหง้าข่าตาแดง-
กะเพราแดงเป็นยาตรีภาพิษ**

มูลนิธิสุขภาพไทย - น.ส.รสนา โฉมดีตระกูล เลขานุการมูลนิธิสุขภาพไทย กล่าวว่า การรับประทานอาหารและน้ำไม่สะอาดในช่วงหน้าร้อนทำให้เกิดโรคอุจจาระร่วงได้ง่าย รวมทั้งจับคือนจากกระทรวงสาธารณสุขให้ระวังใช้ทิฟฟอยด์ บิด จากอาหารและน้ำไม่สะอาด ภูมิปัญญาไทยนำสมุนไพรมาใช้แก้อาการท้องร่วง ท้องเสีย บิด ตัวอย่างกลุ่มพืชสวนครัวที่เป็นตำรับยาสรรพคุณเด่นนี้ ได้แก่ กระชาย ข่า กะเพราแดง ซึ่งหอมแดนโบราณท่านตั้งชื่อเฉพาะให้ว่า "ยาครีกาพิษ" หมายถึงยาที่ประกอบขึ้นด้วยสมุนไพร 3 ชนิด ประกอบด้วย กระชาย ข่าและกะเพรา ช่วยขับพิษอันเป็นโทษได้

น.ส.รสนา กล่าวว่า กระชายในประเทศไทยมี 3 ชนิด คือ กระชายเหลือง กระชายดำ และกระชายแดง แต่ในทางยาไทยถือว่า กระชายเหลืองมีสรรพคุณดีที่สุด ส่วนข่า ที่นำมาทำยาเป็นเหง้าข่าตาแดง ที่ใส่ดื่มข่าไก่ คนเฒ่าคนแก่รู้จักนำเหง้าข่าแห้งมาฝนกับน้ำปูนใส นำมาดื่มกินแก้ปวด ซึ่งก็คืออาการท้องร่วงและอาเจียนอย่างรุนแรง หรือจะโผลกกันนำผสมเหล้าโรงหากแก้ลมพิษ สำหรับกะเพราแดง คือ กะเพราที่มีลำต้นและใบสีม่วงแดง คนไทยเรานิยมใช้ใบกะเพราปรุงแกงเลียง เพื่อช่วยประสะน้ำมันให้เมื่อก่อน คำว่า "ประสะ" ในที่นี้ก็หมายถึง ช่วยทำให้น้ำมันสะอาดและมีน้ำมันออกมากพอสำหรับเสิร์ฟการก นอกจากนี้มันก็มีใบกะเพราหรือกะเพราทั้งต้น ยังใช้กินเพื่อขับเหงื่อ แก้ไข้ ขับลม แก้ท้องเสีย และยังใช้ทำแก๊โรกปวดข้อ แก๊กลากเก๊ลิ้น ใช้หยอดหู แก๊อการปวดหูได้ด้วย เพราะน้ำกะเพรามียูจินอล เหมือนที่มีอยู่ในน้ำมันกานพลู

น.ส.รสนา กล่าวด้วยว่า การปรุงยา มี 2 วิธี คือ ปรุงสดและปรุงแห้ง วิธีปรุงสดทำได้ง่าย คือ นำพืชทั้ง 3 ชนิด อย่างละเท่าๆ กัน โส้ตรกตำรวมกันจนแหลก คั้นเอาน้ำกินครั้งละ 1 ช้อนโต๊ะ สำหรับผู้ใหญ่ เด็กกินขนาดลดลงตามส่วน กินวันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร ส่วนวิธีปรุงแห้งนั้น ใช้รากกระชายแห้ง แฉ่งข่าแห้ง สำหรับกะเพราแดงควรใช้ส่วนรากมาทำแห้ง สามารถเก็บไว้ได้นานกว่าส่วนใบ หรือจะใช้กะเพราแดงทั้งต้นตากแห้งก็ได้ นำสมุนไพรแห้งทั้ง 3 ชนิด มาแยกบดให้เป็นผงละเอียด แล้วแบ่งผงสมุนไพรมาอย่างละเท่าๆ กัน คุกกคล้ำให้เข้ากัน กลายเป็นผงยาครีกาพิษซึ่งสามารถนำไปบรรจุแคปซูลเพื่อสะดวกใช้ได้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากหนังสือพิมพ์ข่าวสดหน้า 32 ประจำวันจันทร์ที่ 26 เมษายน 2547

ตัวอย่างเนื้อหาในรูปแบบโฆษณาแฝง

ดับร้อนด้วยไอศกรีมอย่างไร ไม่ให้อ้วน?

ฝ่าสภาพปัญหาโรคติดช้ำซาก แดงมอภาคยั้งร้อนเสียนปวงตเคียรเวียนเกล้า มาเที่ยวแถวสยามเซ็นเตอร์

เมื่อลองหันซ้ายหันขวาหาเครื่องบรรเทาความร้อน ก็ต้องสะดุดกับร้านไอศกรีมมาดเท่ เพียอี้ห้อ ฮาทัน คาส ที่กำลังเปิดตัว ไอศกรีมคลายร้อนรสชาติใหม่ กลิ่นอายละติน ชื่อ ดูเชซ เด เลเช่ (Dulce De Leche) ซึ่งถูกตกแต่งหน้าตาเพิ่มความฮอต แต่สามารถลดตีความร้อนด้วย 3 เมนูสุดเก๋ ประกอบด้วย ละติน เฟสต์อีฟ (Latin Festival) เทงโก้ ดีไลท์ (Tango Delight) และ ดูเชซ เชค (Dulce Shake) เพื่อเอาใจบรรดาวัยรุ่นซีร่อน

น.ส.พัชรี ทะวงษ์ อายุ 17 ปี นักเรียนชั้น ม.5 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ เล่าถึงความชื่นชอบในทานไอศกรีมเป็นๆ ว่า ชอบกินไอศกรีมมาก โดยเฉพาะในช่วงหน้าร้อนแบบนี้จะกินมากเป็นพิเศษชนิดลืมนั่นกินไปเลย มีช่วงหลังที่เกิดอาการกลัวอ้วนบ้างเล็กน้อย แต่อย่างไรสุดท้ายก็ชอบกินไอศกรีมเหมือนเดิม

น.ส.ณิชาวีรย์ ศรีเกษรมาศกุล อายุ 21 ปี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ก็เป็นอีกหนึ่งคนที่ยอมรับว่าชอบไอศกรีมมาก เธอกล่าวว่า เมื่อกินแล้วจะรู้สึกสดชื่น คลายร้อน แต่ถ้ากินมากก็จะอ้วนได้ง่าย

เอ๊ะ! ไปๆ มาๆ จะเห็นได้ว่า ถึงสาวๆ จะชอบกิน

ไอศกรีมอย่างไรก็ยังแอบห่วงเรื่องอ้วนไม่ได้ยู่ดี...

สำหรับเรื่อง "กลัวอ้วน" นี้ นายสง่า คามาพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ กล่าวว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะห้ามเด็กรับประทานไอศกรีม ดังนั้นการบริโภคต้องให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม รู้จักกิน และไม่ควรงินบ่อยจนเกินไป เพราะไอศกรีมมีแคลอรีสูง ส่วนประกอบที่นำมาผลิตมีทั้งน้ำตาล ครีม นม เนย ปริมาณค่อนข้างมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดไขมันสะสมทั้งสิ้น

ส่วนวิธีการกินไอศกรีมไม่ให้อ้วน นั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการแนะนำว่า สามารถทำได้!!!

โดยการควบคุมปริมาณแคลอรีที่ร่างกายได้รับในแต่ละวัน ซึ่งเด็กเล็กไม่ควรเกิน 1,300-1,500 กิโลแคลอรี ส่วนวัยรุ่นไม่ควรเกิน 2,000 กิโลแคลอรี ซึ่งไอศกรีมหนึ่งถ้วยที่เรabriโภคนั้นให้พลังงาน 200-250 กิโลแคลอรี หากควบคุมการรับประทานดีๆ ก็ไร้ปัญหา แต่ทางที่ดีขอแนะนำให้เห็นมาดูแลสุขภาพด้วยการรับประทานอาหารมีประโยชน์ สด สะอาด แต่สิ่งที่ต้องระวังในหน้าร้อนให้มากคือ โรคท้องร่วง ร้อนๆ แบบนี้จะกิน จะดื่มอะไรต้องระวัง เพราะเรากินอะไรเข้าไปก็มักจะได้อย่างนั้น

และต้องกินรู้จักยับยั้งยับยั้งไม่อย่างนั้น สุขภาพความอ้วนไหนก็เอาไม่อยู่!

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างรูปแบบเนื้อหาแบบโฆษณาแฝง

ล่าสุดเมื่อปีที่แล้ว ชาร์ป คอร์ปอเรชั่น ประเทศญี่ปุ่น ได้ร่วมมือกับสถาบันบัณฑิตศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สารชั้นสูง มหาวิทยาลัยอิโรชิมา ทำการวิจัยและปรากฏผลยืนยันทางวิชาการเป็นครั้งแรกในโลกว่า ระบบฟอกอากาศพลาสมา คลัสเตอร์ สามารถยับยั้งฤทธิ์ของสารก่อภูมิแพ้จากไรฝุ่นในอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไรฝุ่น...ผู้(แอบ)มาเยือนในห้องนอน
 “ไรฝุ่น” เป็นสัตว์ขนาดเล็กที่มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น ชอบอาศัยในที่อับชื้นโดยเฉพาะที่นอน หมอน และผ้าห่ม สืบพันธุ์ได้เร็ว ซากและอุจจาระของตัวไรฝุ่นที่เป็นตัวก่อปัญหาให้เกิดโรคภูมิแพ้ จากการสำรวจพบว่า 87% ของห้องนอนในประเทศไทย มีปริมาณของสารที่ก่อให้เกิดอาการโรคภูมิแพ้จากซากและอุจจาระของไรฝุ่นอยู่เกินกว่า 2 ไมโครกรัมต่อประมาณฝุ่น 1 กรัม ซึ่งถือเป็นระดับที่เกินมาตรฐาน และอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากปริมาณของสารเคมีเข้มข้นเกินกว่า 10 ไมโครกรัม อาจทำให้ผู้ที่ได้รับสารนี้เข้าไปเกิดอาการหอบหืดและหายใจไม่ออกได้

‘ชาร์ป’ พัฒนานวัตกรรม ‘พลาสมาคลัสเตอร์’ สู่มือคนไทย

‘พลาสมาคลัสเตอร์’ นวัตกรรมระบบฟอกอากาศเพื่อสุขภาพ
 เป็นที่น่ายินดีที่ เมื่อปี พ.ศ.2543 นักวิจัยและพัฒนาของผลิตภัณฑ์ชาร์ป ในประเทศญี่ปุ่น ได้คิดค้นระบบฟอกอากาศ “พลาสมาคลัสเตอร์” ซึ่งใช้หลักการทำงานง่ายๆ ทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการติดตั้งอุปกรณ์ผลิตอนุภาคขนาดเล็กที่มีทั้งประจุไฟฟ้าบวกและลบซึ่งถูกพ่นออกมาสู่บรรยากาศภายในห้องเป็นจำนวนมากทุกวัน

อนุภาคเหล่านี้มีคุณสมบัติทั้งกายภาคสำคัญประการหนึ่งคือ ไม่สามารถคงอยู่ตามลำพังได้ ต้องไปจับกับอนุภาคต่างๆ ที่มีประจุไฟฟ้าต่างขั้วกัน ในกรณีซากและอุจจาระของไรฝุ่น อนุภาคไฟฟ้าบวกและลบที่กระจายทั่วห้องจะเข้าไปทำลายโครงสร้างของสารก่อภูมิแพ้ที่มาจากตัวไรฝุ่น ทำให้สารก่อภูมิแพ้หมดฤทธิ์ ส่งผลให้ร่างกายไม่เกิดปฏิกิริยาภูมิแพ้

ด้วยนวัตกรรมที่กล่าวมานี้เอง ทำให้ระบบฟอกอากาศชาร์ปพลาสมาคลัสเตอร์ ได้รับการรับรองจากสมาคมสาธารณสุขอเมริกาว่า ประเทศญี่ปุ่น สามารถยับยั้งฤทธิ์ของเชื้อราในอากาศได้ นอกจากนี้ อีก 2 ปีต่อมา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาได้ประเทศญี่ปุ่น ยังได้มีการทดสอบจนได้ผลที่ยืนยันว่า เทคโนโลยีนี้สามารถยับยั้งฤทธิ์ของเชื้อโรคจากไร้นกได้ ผลวิจัยจากหน่วยงานทั้งหมดยังได้รับการยืนยันอีกครั้งจากสถาบันหลายแห่งทั้งในประเทศจีนและเยอรมนี

‘ชาร์ป พลาสมาคลัสเตอร์’ พลัดถิ่นเพื่อคนไทย
 นายวิเวท ฉัตรศิริวิชัยกุล ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการสายงานการตลาด บริษัท กรุงเทพการไฟฟ้า จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า “ชาร์ป” ในประเทศไทย เปิดเผยว่า ปัจจุบันชาร์ปได้ประยุกต์เทคโนโลยีพลาสมาคลัสเตอร์มาใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน ได้แก่ เครื่องฟอกอากาศ เครื่องปรับอากาศ และตู้เย็น นอกจากนี้ หลายบริษัทจากหลายธุรกิจยังได้ซื้อลิขสิทธิ์ระบบฟอกอากาศชาร์ป พลาสมาคลัสเตอร์ เพื่อนำไปพัฒนาใช้ในสินค้าต่างๆ เช่น ระบบฟอกอากาศในรถยนต์ ระบบฟอกอากาศในลิฟต์ ตลอดจนสุขภัณฑ์ต่างๆ

ถึงแม้การทำความสะดวกที่นอน หมอน และผ้าห่ม ออกฝั่งแคด จะเป็นอีกวิธีที่ทำให้ไรฝุ่นตาย หรืออาจหลบหลีกจากผิวหนังของฟูกมาอยู่ด้านล่างและรอดชีวิตไปแพร่พันธุ์ได้ เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้น ทำให้ตัวไรฝุ่นสืบพันธุ์ได้ดี หรือแม้แต่การใช้ยาแก้แพ้สแตียรอยด์ต่างๆ นั้น ถือเป็นทางเลือกที่ปลายเหตุ เป็นการบรรเทาอาการภูมิแพ้ที่อาจจะเกิดผลข้างเคียง ดังนั้น การใช้เครื่องฟอกอากาศที่มีระบบพลาสมา คลัสเตอร์ เพื่อช่วยบรรเทาอาการภูมิแพ้จากซากและอุจจาระไรฝุ่น จะเป็นอีกทางเลือกที่ดีสำหรับคนไทยไม่น้อย...

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวธนวรรณ กัมมารเจษฎากุล เกิดเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2524 สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เกียรตินิยมอันดับสอง เมื่อปีการศึกษา 2544 เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย